

SPET VOJNA NA BLIŽNJEM VZHODU SPOPADI OB SUEZU IN NA GOLANU

Novice z Bliznjega vzhoda si sicer še precej nasprotujejo, toda dejstvo je, da boji med izraelskimi in egiptovskimi in sirskimi enotami presegajo okvire vseh dosedanjih spopadov med premirjem

NEDELJSKA DELO IZDAJA

Ljubljana, 7. septembra 1973
Leto XV., št. 273 — Cena 1,2 dinarja

GLAVNI UREDNIK MITJA GORJUP
ODGOVORNI UREDNIK JAK KOPRIVC

SADOVI ZLA

»Najhujši spopad po letu 1967, ki se lahko vsak hip razširi v nov velik vojni požar in »Nova vojna« — to je razpon poročil, ki so od ranega popoldneva pritekala z Bliznjega vzhoda. V tem hipu se ni moglo zanesljivo oceniti, katera od obeh verzij je bliže resnici. Prva tako obstajata doslej dve verziji o začetku spopadov: po sporočilih iz Kaira in Damaska so Izraelci sprožili splošen napad vzdolž linije prekinitve ognja z Egiptom in Sirijo, v Tel Avivu pa trdijo, da so prvi napadli Arabci. To, kar se zdaj dogaja na Bliznjem vzhodu, se v resnici ni začelo včeraj ob pol enih popoldne, in pravi vzrok za »največji spopad« ali »novo vojno« niso včerajšnji strelji, pa naj so prišli s katerekoli strani.

Pravi vzrok je veliko in niso nobena skrivnost. V junjski vojni 1967 je Izrael zasedel ozemlja Egipta, Jordanije in Sirije, ki jih kljub resoluciji varnostnega sveta OZN neče vrniti, ampak jih z vsemi sredstvi pospešeno spreminja v dele svojega državnega ozemlja. V arabskih državah živijo milijoni Palestincev, ki so jih Izraelci pregnali s njihove zemlje in jih spremenili v ljudstvo brez domovine, brez pravic, v ljudstvo večnih tujcev, v narod komandosov, v narod grenkobe, obupa in boja. Nešto idej, predlogov in načrtov za ureditev stanja na Bliznjem vzhodu je bilo že izrečenih in napisanih, vendar so minule leta, ne da bi se zgodilo kaj več. Položaj se je samo še bolj zapletal, krizna zariše pa se je daleč in nevarno razširila, tako da Bliznji vzhod že zdavnaj ni več samo arabski in izraelski problem, ampak je ena največjih in najnevarnejših ran vsega sveta.

Ce iščemo odgovor na vprašanje, zakaj se je ta kriza vse bolj zapletala, postajala vse nevarnejša in vse bolj eksplozivna, je pač očitno, da ga je treba iskati v Izraelu, kajti protine in prave korenine zla so tam, ne glede na vse napake tudi druge strani. Kajti Izrael je tisti, ki z občutkom vojaške in drugačne premoči nad Arabci ves čas zavrača vse poskuse in predloge za miroljubno rešitev, Izrael je tisti, ki arogantno ignorira Organizacijo združenih narodov in njen varnostni svet, ki se odločno zahteva umik z okupiranih ozemelj, pa tudi mnene večjega dela sveta in mednarodne javnosti, ki je bilo med drugim jasno povedano tudi na nedavni alžirski konferenci nevršenih. Izrael je dejansko postavil v popolnoma nemogočo in nesprejemljivo položaj ne le arabske države, ki se seveda ne morejo odpovedati pravic, da tako ali drugače povrnejo s stlo odvzeta ozemlja, ampak tudi ves svet, ki si želi miru in varnosti in ki prav v njunem imenu nikakor ne more dovoliti, da bi se komurkoli izplačala uporaba sile in da bi si močnejše države lahko prilastile ozemlja slabih. Trmasto upiranje Izraela, da bi sprejel rešitev, ki bi vrnila arabskim državam in palestinskemu narodu njihove zakonite pravice in ki bi vsem državam na tem področju zagotovila mir in varnost — to je glavni vzrok, da je Bliznji vzhod postal sod smodnika, okrog katerega se neprestano krešejo iskre, od katerih vsaka lahko vsak hip povzroči eksplozijo.

Zalostno poučno je, da je do sedanje eksplozije prišlo v trenutku, ko je ni nihče pričakoval in ko so vsi govorili, da se nebo nad Bliznjim vzhodom jasni. Celo zadnje dni, ko so že prihajala poročila o koncentraciji čet na obeh straneh, je bilo še slišati zagotavljanja, da se kriza zdaj ne more zaostri, ker pač na več straneh pripravljajo nove predloge in načrte.

Zdaj, ko je stvarnost postavila na laž diplomatski optimizem, bodo mnogi iskali služabine vzroke in pogoje, kot morda to, da je Izrael samo odgovoril na arabsko akcijo v Avganiji, da so Arabci hoteli preizkusiti moči ali da je ta ali ona stran hotela z orožjem vplivati na iskanje politične rešitve in podobno.

Morda bo v kakšnem takem ugaibanju tudi delček resnice, vendar samo delček, kajti največji del resnice je v tem, da je politika Izraela in tistih, ki ga brez pomislekov podpirajo, ustvarila iz Bliznjega vzhoda skrajno eksplozivno področje, ki se vse bolj izmika racionalnemu nadzoru in vplivu. Današnji dogodki potrjujejo to nevarno resnico in dodajajo še en nov težak dolg krivde politiki, ki zaslepljena od občutka lastne moči, arogantnosti in ambicij na račun življenjskih interesov drugih prezirljivo zavrača napore za miroljubno in pravično rešitev bliznjevzhodne krize.

JANEZ STANIČ

NEPOSREDNO ODLOČANJE

Stane Dolanc: Z novo ustavo snujemo družbeno politični sistem, ki ima tudi izredni mednarodni pomen

CELJE, 6. oktobra. — Na ploščadi ob novi tovarni titanovega dioksida je bila danes velika zaključna slovesnost ob 100-letnici celjske cinkarne. Pred več tisoč delavci in občani je govoril sekretar izvršnega biroja predsedstva ZKJ Stane Dolanc. Slovesnosti so se udeležili tudi najvidnejši predstavniki družbeno političnega življenja v Sloveniji Andrej Marinc, Franc Setinec, Zvone Dragan, Franc Leskošek-Luka, Drago Petrovič, Jože Florjančič, Marjan Orožen, Anton Fazarinc, Janez Barborič in drugi. Ob tej priložnosti je Andrej Marinc izročil kolektivno Cinkarne del dela z ređo zastavo, s katerim ga je odlikoval predsednik Tito.

Tisoči proizvajalcev iz cinkarne in drugih delovnih kolektivov je izpricalo, da je slovesnost prerasla okvir prazniškega podelja. To je bil solidarnostni zbor delovnih ljudi industrijskega Celja, kar nikakor ni naključno, saj je cinkarna zibelka celjskega delavstva.

Njen direktor inš. Franjo Klinger je spregovoril o razvojni poti podjetja skozi celo stoletje, pa tudi o sanacijskem programu, ko je kolektiv z izredno voljo prebrodil krizo, tako da v zadnjih dveh letih dela s poslovnimi dobičkom.

Stane Dolanc je v daljšem govoru poudaril velike politične in gospodarske uspehe v minule obdobju. Vendar se je ustavil tudi pri nekaterih težavah, ki tečejo prepočas. Še zlasti je opozoril na nujno uresničevanje ustavnih dopolnil, ki zadevajo temeljne organizacije združenega dela, nadalje na potrebo po hitri in odločni akciji za stabilizacijo gospodarstva. Po njegovem je tudi končno napočil čas, ko bo treba ustvariti pogoje za dokončno izdelavo globalne zasnove gospodarske in družbenega razvoja in sicer v pogojih naše revolucionarne presoene, ko bo človek prvič v zgodovini odločal o svoji družbeni usodi.

Govor Stane Dolanc ob javljanju na četrti strani.

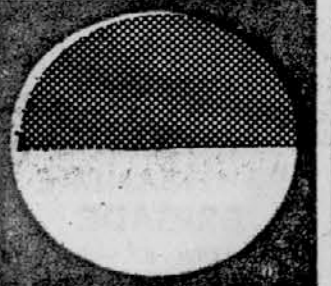
FRANJO KRIVEC

NAŠI SO PRVAKI

Finale košarkaškega EP - SFRJ: Španija 78:67

Finale s Španci so Jugoslovani začeli sijajno in prvi polčas odločili sebi v prid s 43:31. To je bila prednost.

VREME

Ponoči in jutri bo pretežno jasno, zjutraj in deloma še dopoldne po kotlinah megla. Najnižje nočne temperature bodo od 4 do 9, v Primorju 15, najvišje dnevne od 17 do 20, na Primorskem do 25 stopinj.

BARCELONA, 6. avg. — V dvanajstem naskoku naših košarkarjev je evropska trdnjava padla. Potem ko se je leta 1961 na EP v Beogradu začelo »srebrno« obdobje naše košarke, so igralci v modrem tokrat pred 10.000 včerajšnjimi Španci kolajne pozlatili: prvič so postali evropski prvaki, zmagali so na 18. evropskem prvenstvu in tako na celinskem prestolu nasledili ekipo SZ.

ki je našim vtilvala dokajšnjo zanesljivost, čeprav so se zavedali, da je tudi sovjetska elita v polfinalu proti španski vodila ob odmoru in še tudi potem imela precejšnjo prednost, a je le izgubila. A prav tako je bilo na dlani, da Španci dvakrat zapored ne bodo mogli zaigrati s tako zagnanostjo in uspehom.

In tako se je tudi zgodilo. Moštvo zveznega trenerja M. rka Novosela tudi v drugem polčasu ni popustilo. Zaman

so bili še zadnji upi deset-tisočglave množice v barcelonski športni dvorani. Jugoslovani ta večer enostavno ni bilo mogoče premagati. Naši košarkarji so povsem zasluženo osvojili evropsko prvenstvo. Ne gre prezreti tudi imenitnega sojenja dvojice Richardson (ZDA) in Mc Donough (Kanada), ki je vodila tudi še prvo tekmo naših s Španci ob štartu na EP. (Več na zadnji strani.)

RADEČE SLAVIJO PRAZNIK

Govor Franca Šetinca

RADEČE, 6. okt. — Občani Radče in okolice so zvečer z množičnim zborovanjem sklenili letošnjo proslavo svojega krajevnega praznika. Ob tem so obsojili zadnje protislovesne izpade na Koroskem. Pri proslavi se jim je pridružil tudi sekretar sekretariata CK ZKS Franc Setinec. Popoldne si je ogledal papirnico in se sestal s političnim aktivom širšega radčanskega območja. Med drugim je napovedal, da bodo na naslednji seji CK ZKS ocenili družbenopolitične razmere po pismu predsednika Tita in izvršnega biroja. Franc Setinec pa je spregovoril tudi na zborovanju. Daljše izveščke iz njegovega govora objavljamo na 5. strani.

F. BURKELJC

KAIRO, 6. okt. (Tanjug). — V zgodnjih popoldanskih urah so danes izbruhnili na črtah premirja na Bliznjem vzhodu oboroženi spopadi. Tuje časopisne agencije poročajo, da so v spopadih, največjih od leta 1967, udeležene izraelske, egiptovske in sirjske sile, prav tako pa tudi pripadniki palestinske osvobodilne organizacije.

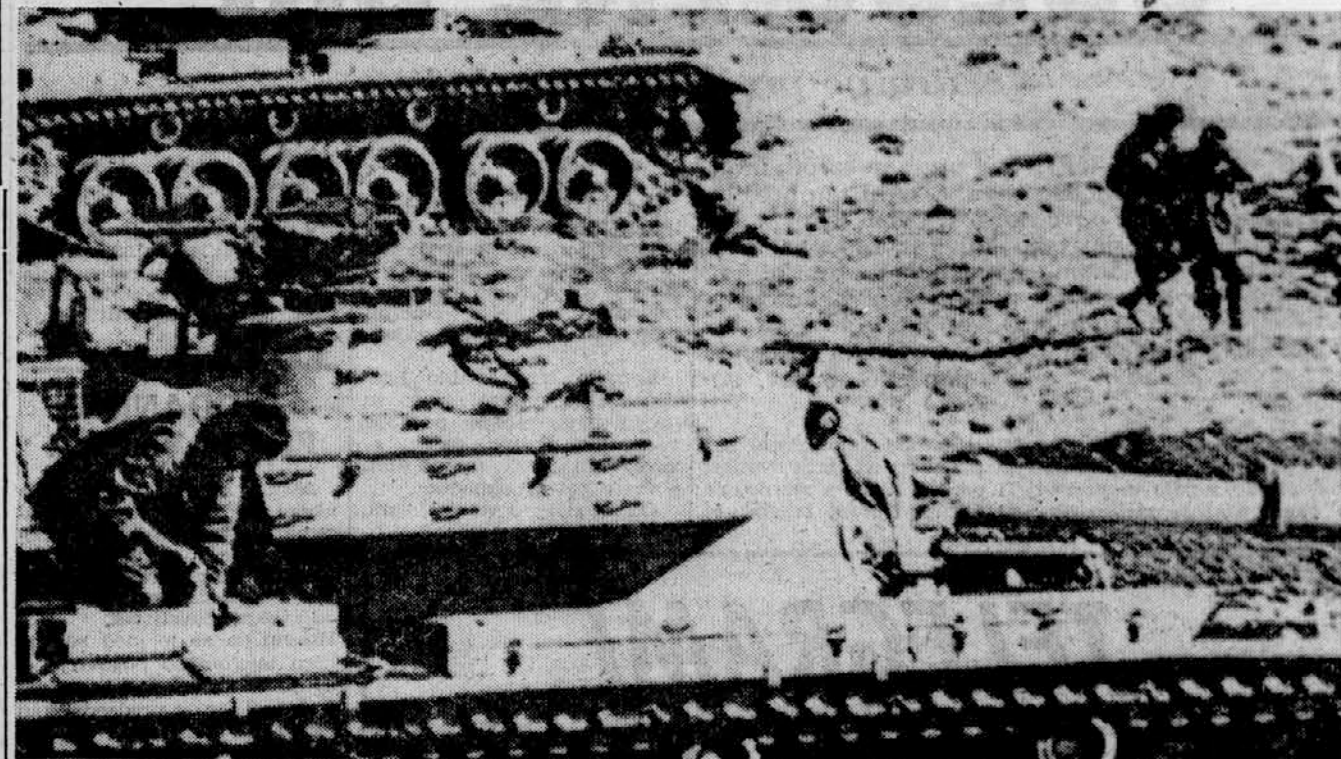
Radio Kairo in radio Damask sta poročala, da so izraelske kopenske, pomorske in letalske sile napadle vzdolž vse črte prekinitve ognja proti Egiptu in Siriji. Izrael pa med tem doži Egipt in Sirijo, da sta s kopnega in iz zraka koncentrirano napadla izraelske postojanke na Sinaju in na Golanški planoti.

V poročilih egiptovskega vojaškega poveljstva pravijo, da se je spopad začel ob 12.30 po srodnejevroptem času, ko se je nekaj izraelskih vojaških ladi približalo zahodni obali Sueškega zaliva, izraelska letala pa so hkrati bombardirala egiptovske postojanke na področju Zafarana in Sohne južno od Sueza. Poročila trdijo, da je egiptovsko letalstvo odbilo napad. Nato pa so egiptovske kopenske sile ustavile tudi poskus Izraelcev, da bi prodrl čez črto prekinitve ognja na prekopu in prišle na drugo stran prekopa. Egiptovske čete so potisnile napadalce nazaj in razvile na Sinaju egiptovsko zastavo. Egiptovska letala so hkrati globoko prodrla v zračni prostor nad Sinajem in bombardirala izraelske voje postojanke na polotoku.

Radio Kairo v svoji oddaji pravi, da Egipt le uredniču je svojo zakonito pravico in da se na podlagi poslanice OZN brani od agresije. V egiptovskih poročilih pravijo, da so egiptovske oborožene sile v teh spopadih izgubile deset izraelske pa enajst letal. Sirijska vlada je proglasila izredno stanje in zaprla za ves civilni promet letališče v Damasku. Na severnem delu črte prekinitve ognja na Golanški planoti in na jugu vzhodu Libanona so bili da-

nes letalski spopadi, v katerih se je na sirski strani udeležilo 30 letal vrste »mig«. Na tem področju so se borci palestinske osvobodilne organizacije pridružili četam Sirije, ko so Izraelci bombardirali dvojce taborišč palestinskih beguncev. Egiptovska agencija MEN poroča, da so bile akcije sirskih čet uspešne.

Nadaljevanje na zadnji strani

TANKI V PRIPRAVLJENOSTI — Posnetek je z Golanških višav, ko je na črti premirja še vladalo relativno premirje. Zdaj tankovski topovi bruhaajo smrt.

VSA OZN NA NOGAH

Nihče ne zahteva nujne seje VS

NEW YORK, 6. okt. (Tanjug). — Ko se je ponovno začel izraelsko-arabski spopad, je planila na noge vsa svetovna diplomacija na sedežu OZN ob East Riverju. Najbolj opazno je, da nihče ne zahteva sklicanja izredne seje varnostnega sveta, na kateri bi morda intervenirali, da bi preprečili razširitev vojne.

V središču diplomatske dejavnosti sta predsednik letošnje generalne skupščine Leopoldo Benites in generalni sekretar OZN Kurt Waldheim. Arabska stran se, kot kaže, orientira na neposredni vpliv generalne skupščine, medtem ko imajo izraelske poteze namen preprečiti morebitno resolucijo varnostnega sveta, ki bi bila za Izrael neugodna.

Egipt in Sirija sta generalno skupščino obvestila, da se je začela izraelska agresija širokega obsega, vendar pa nista zahtevala nujne seje varnostnega sveta. Egiptovski zunanji minister Zajet

se je posvetoval z Benitasom in Waldheimom in jima izročil pismo s arabsko verzijo o najnovejšem izraelskem napadu. Pismo terja od vseh miroljubnih držav, naj zastavijo svoj vpliv, da bi ustavili nenehna izraelska agresivna dejanja.

Tudi izraelski zunanji minister Aba Eban se je pogovarjal z Waldheimom, vendar ni zahteval sklicanja varnostnega sveta. Seetal se je tudi z ameriškim zunanjim ministrom Kissingerjem. Tudi ta

se je večkrat pogovarjal z Waldheimom in hkrati Nixonu sproti obveščal o položaju. Nekateri opazovalci menijo, da bodo ZDA zahtevale nujno sejo varnostnega sveta, če se nobena od sprotih strani ne bo odločila za ta

DAJAN O IZRAELSKIH IZGUBAH
TEL AVIV, 6. oktobra (Reuters). — Izraelski zunanji minister Moše Dajan je noč po radiu in televiziji govoril ljudstvu. Dejal je, da so imele izraelske čete v spopadih z egiptovskimi in sirskimi silami resne izgube. Izjavil je, da pričakuje, da bo spopad »trajal nekaj dni, vendar pa je prepričan v končni uspeh izraelske armade.

ASAD: BILI SMO PRIPRAVLJENI

BEJRUT, 6. okt. (AP). — Sirski predsednik Hafez Asad je obtožil Izrael, da je poskušal z bliskovito vojno napasti Sirijo in Egipt, da pa so bile sile priprave in si niso dovolile nikakršnega presenečenja, sporoča radio Damask. Predsednik Asad je v poslanici sirski armadi po radiu dejal: »Nismo hoteli ubiti, vendar smo udarili po tistih, ki so hoteli ubiti nas. Naš boj je boj časti in dostojanstva.« Asad je pozval sirsko vojsko, »naj bodo močni... arabski narodi od Atlantika do Perzijskega zaliva gledajo na naš boj in pričakujejo, da bo zmagovalita.

BOJ NA BLIŽNJEM VZHODU

Najhujši spopad po privolitvi v primirje med Izraelom in arabskimi državami od minute do minute

KAIRO, 6. okt. (Tanjug). — Kairski radio je sporočil, da je ob 12.30 po srednjeevropskem času nekaj formacij izraelskih sil začelo na liniji prekinitve ognja na območju Sueškega prekopa silovito napad, in da egiptovske sile odbijajo čete osvajačev. — To je bila ena izmed dramatičnih vesti, ki nam jo je agencija Tanjug posredovala čez sobotni dan. Vesti o novem spopadu na Bliznjem vzhodu objavljamo po vrsti, kot so prihajale z našega teleprinterja.

10.41 — Predstavnik izraelske armade je davi sporočil, kot poroča AFP iz Tel Aviva, da so sinoidi ukazali, naj bo izraelska armada v pripravljenosti zaradi večjih koncentracij egiptovskih in sirskih čet ob črti ustavitve ognja. Opazovalci sodijo, da je položaj ob Sueškem prekopu in na Golanski planoti zelo napet.

12.05 — Agencija Reuters je sporočila iz Tel Aviva, da je izraelski vojaški predstavnik izjavil, da je izrael razglasil delno mobilizacijo, kar je bilo odgovor na domnevno arabsko mobilizacijo ob črti ustavitve ognja. »Tako ukrepamo samo iz previdnosti, če bi se morda kaj zgodilo po množičnih premikih sirskih in egiptovskih čet proti frontni liniji,« je rekel izraelski vojaški predstavnik. Izraelski vojaški predstavnik je delno mobilizacijo opisal kot vpoklic nekaterih rezervistov.

13.34 — Radio Kairo je sporočil, kot povzema agencija UPI, da so izraelske čete danes napadle Egipt. Do napada je prišlo na območju Sueškega zaliva.

13.50 — AFP poroča, da podlagi dobro poučenih virov, da so nad Golansko planoto in nad jugovzhodnim Libanom izbruhnila zračni boji med izraelskimi in sirskimi letali. Ob istem času je kairski radio sporočil, da je ob 12.30 po srednjeevropskem času nekaj formacij izraelskih čet začelo napad. V oddaji je bilo rečeno, da egiptovske sile odbijajo napade osvajačev.

13.58 — Sirsko vojaško poveljstvo je izdalo sporočilo, poroča agencija AFP iz Damaska, v katerem je rečeno, da so izraelske čete napadle sirsko planoto in da so se sirski in izraelski letala sčepila v zračno bitko. Sporočilo dodaja, da ta bitka pote-

ka na severnem sektorju sirske fronte in da v njej sodeluje okrog 30 sirskih letal vrste smig. Hkrati poroča agencija UPI iz Tel Aviva, da so v glavnem mestu Izraela izdali uradno sporočilo, v katerem Izrael trdi, da so sirske in egiptovske sile napadle izraelske čete na območju Sueškega prekopa in Golanske palnote.

14.18 — Egiptovski predsednik Sadat je danes odšel v generalni štab oboroženih sil, da bi neposredno spremljal razvoj dogodkov na bojišču. Generalno vojaško poveljstvo egiptovskih sil je danes sporočilo, da je nekaj izraelskih letalskih formacij napadlo egiptovske sile v Sueškem zalivu. V sporočilu je rečeno, da so Izraelci z letali napadli sile na območju Zafarna in Sohne južno od Sueza, v trenutku, ko se je nekaj izraelskih ladij približevalo zahodnemu bregu zaliva. »Naše sile odbijajo napadalec,« je sporočilo poveljstvo in dodalo, da se je napad začel ob 12.30 po srednjeevropskem času.

14.22 — Egiptovsko vojaško poveljstvo je v najnovejšem sporočilu izjavilo, kot navaja agencija MEN, da egiptovske letalske sile bombardirajo siraeske sile na tistem delu arabskega ozemlja, ki ga je zaselel Izrael. Sporočilo dodaja, da se tako maščujejo zaradi zahtevne agresije, ki jo je sovražnik zagrešil proti našim silam v Egiptu in Siriji.

14.43 — Radio Kairo je sporočil, kot navaja agencija AFP, da so egiptovske oborožene sile prodrele čez Sueški prekop. Sporočilo dodaja, da potekajo egiptovsko-izraelski boji na vzhodnem delu prekopa.

15.35 — V vsej Siriji so razglasili izredno stanje, ker so Izraelci napadli Golansko planoto in egiptovsko območje.

Je Sueza. Ta sklep so sprejeli na vladni seji pod predsedstvom premiera Mahmuda el Ajubija, poroča Reuters.

16.01 — Glasovi o spopadu med Izraelom ter Egiptom in Sirijo so povzročili vznemirjenje med ameriškimimi funkcionarji. Napovedujejo, da utegnejo ZDA kmalu narediti diplomatsko demaršo na obeh straneh. Predstavnik State Departmenta ni hotel komentirati sporu o obnavljanju vojne na Bliznjem vzhodu. Novi državni sekretar Henry Kissinger pa sodi, da je ohranitev miru na Bliznjem vzhodu ena najpomembnejših sestavin ameriške zunanje politike. Pričakujejo, da bodo izraelske in arabske diplomate poklicali v State Department na pogovor o novem položaju.

16.03 — Sovjetski radio in televizija sta prenehala oddajati redni program, poroča Reuters iz Moskve, da bi sporočila javnosti, da so na Bliznjem vzhodu znova izbruhli spopadi. Kot vir informacij sta navedla poročila vzhodnih in zahodnih agencij iz Damaska in Kaira.

16.08 — Agencija MENA je sporočila, da je egiptovsko zunanje ministrstvo seznanilo veleposlanstva vseh držav v Kairu, da arabske republike Egipt zaradi izraelske agresije, do katere je prišlo popoldne na območju Sueškega prekopa, razglasa celovito vojsko in izraelske ozemljске sile v Egiptu in Siriji.

16.43 — Radio Kairo je sporočil, kot navaja agencija AFP, da so egiptovske oborožene sile prodrele čez Sueški prekop. Sporočilo dodaja, da potekajo egiptovsko-izraelski boji na vzhodnem delu prekopa.

15.35 — V vsej Siriji so razglasili izredno stanje, ker so Izraelci napadli Golansko planoto in egiptovsko območje.

16.01 — Glasovi o spopadu med Izraelom ter Egiptom in Sirijo so povzročili vznemirjenje med ameriškimimi funkcionarji. Napovedujejo, da utegnejo ZDA kmalu narediti diplomatsko demaršo na obeh straneh. Predstavnik State Departmenta ni hotel komentirati sporu o obnavljanju vojne na Bliznjem vzhodu. Novi državni sekretar Henry Kissinger pa sodi, da je ohranitev miru na Bliznjem vzhodu ena najpomembnejših sestavin ameriške zunanje politike. Pričakujejo, da bodo izraelske in arabske diplomate poklicali v State Department na pogovor o novem položaju.

16.03 — Sovjetski radio in televizija sta prenehala oddajati redni program, poroča Reuters iz Moskve, da bi sporočila javnosti, da so na Bliznjem vzhodu znova izbruhli spopadi. Kot vir informacij sta navedla poročila vzhodnih in zahodnih agencij iz Damaska in Kaira.

16.08 — Agencija MENA je sporočila, da je egiptovsko zunanje ministrstvo seznanilo veleposlanstva vseh držav v Kairu, da arabske republike Egipt zaradi izraelske agresije, do katere je prišlo popoldne na območju Sueškega prekopa, razglasa celovito vojsko in izraelske ozemljске sile v Egiptu in Siriji.

16.43 — Radio Kairo je sporočil, kot navaja agencija AFP, da so egiptovske oborožene sile prodrele čez Sueški prekop. Sporočilo dodaja, da potekajo egiptovsko-izraelski boji na vzhodnem delu prekopa.

16.03 — Sovjetski radio in televizija sta prenehala oddajati redni program, poroča Reuters iz Moskve, da bi sporočila javnosti, da so na Bliznjem vzhodu znova izbruhli spopadi. Kot vir informacij sta navedla poročila vzhodnih in zahodnih agencij iz Damaska in Kaira.

15.35 — V vsej Siriji so razglasili izredno stanje, ker so Izraelci napadli Golansko planoto in egiptovsko območje.

17.36 — AFP poroča iz Amman, da je na črti ustavitve ognja med Jordanijo in Izraelom vse mirno. Medtem je kralj Husajn, kot sporoča UPI, predsednik sestanka visokih vladnih in vojaških predstavnikov, na katerem so obravnavali položaj po obnavljanju bojev ob Suezu in na Golanu. Tega sestanka so se udeležili premier Rifai, poveljnik jordanjske armade Madžali, načelnik generalnega štaba general Safer in drugi funkcionarji. Kralj Husajn je kot vrhovni poveljnik jordanjskih oboroženih sil naročil navzočim, naj navežejo stike s predstavniki Sirije na vseh ravneh.

18.40 — Radio Damask je poročal, kot navaja UPI, da bo sirski predsednik Hafez Asad še danes govoril po radiu in televiziji. Govor bo namenjen »državljanom in oboroženim silam. Podrobno stili niso znane.

18.41 — V Rimu so uradno sporočili, da so odgovorili vsi poleti iz Rima v Tel Aviv in Kairo, ker so na Bliznjem vzhodu izbruhli oboroženi spopadi, poroča Reuters.

18.52 — Generalni sekretar Arabske lige Mahmud Riad in zunanji ministri arabskih držav, ki sodelujejo na zasedanju generalne skupščine OZN, pozorno spremljajo razvoj dogodkov na Bliznjem vzhodu, poroča agencija MEN. Riad je po telefonu govoril s predstavnikom lige v raznih državah, kot je izjavil njegov pomočnik dr. Sajed Nofal.

19.00 — Palestinska osvobodilna armada se je pridružila, kot sporoča UPI iz Bejruta, sirskim četam v boju proti izraelskim napadalcem na vzhodnem sektorju fronte v bližini libanonsko-sirske meje. Palestinski predstavnik je sporočil, da sovražnikove sile na tem sektorju uporabljajo vojna letala, topništvo in tudi vse druge vrste orožja. Območje vasi Ain Atia, ki so ga ob 13. uri po srednjeevropskem času bombardirala izraelska letala, je 8 km oddaljeno od libanonske meje in Golanske planote pod izraelsko okupacijo. Enote palestinske osvobodilne armade so začele akcijo in prisilile izraelska letala, da so se umaknili, je sporočil uradni predstavnik.

19.06 — Jordanski kralj Husajn je ukazal da morajo biti jordanjske oborožene sile v pripravljenosti — je v uradnih krogih v Ammanu izvedelo AFP. Husajn je ta sklep sprejel po sestanku z vojaškimi poveljniki, ki je bil posvečen obravnavi položaja na egiptovskih in sirskih fronti. Medtem je poveljnik enot palestinske osvobodilne sile v Jordaniji Nihad Nuseiba prišel v Damask, da bi sešel z generalom Budeirjem, načelnikom štaba palestinske osvobodilne armade.

19.10 — Izraelska predsednica vlade Golda Meir je demantirala trditve arabskih držav, češ da so današnji spopadi začele izraelske oborožene sile, poroča Reuters iz Tel Aviva. Izjavila je, da so voditelji Egipta in Sirije že dolgo nameravali prekršiti linijo ustavitve ognja. Ob Sueškem prekopu in na Golanski planoti, je poudarila, so koncentrirane velike arabske sile.

19.15 — Državni sekretar Henry Kissinger je danes pozval zunanja ministra Izraela in Egipta, naj se zavzemata za ustavitev oboroženih spopadov na Bliznjem vzhodu, poroča Reuters iz New Yorka. Ameriški predstavnik je izjavil, da je Kissinger skušal navezati stik tudi s sirskimi zunanji ministrom, vendar ga ni mogel dobiti. Jordanskemu kralju Husajnu je poslal pismo z željo, naj se prav tako zavzema za čimprejšnjo ustavitev sovražnosti.

19.32 — Predstavnik sirske vlade je izjavil, kot sporoča UPI iz Damaska, da se je jordanjski kralj Husajn danes po telefonu pogovarjal s sirskim predsednikom Hafezom Asadom in mu zagotovil, da »Jordanija ne bo odstopila od svoje naloge v konfrontaciji z Izraelom. Asad se je Husajnu zahvalil in poudaril, da je boj proti Izraelu skupna stvar vseh Arabcev, Sirski predsednik bo zvečer spregovoril ljudstvu.

20.15 — Egiptovske sile, ki so danes prodrele čez Sueški prekop, so zasedle največji del vzhodnega brega prekopa, ki je bil pod izraelsko okupacijo. To je rečeno v uradnem sporočilu egiptovskega vojaškega poveljstva, kot poroča UPI iz Kaira. Sirsko poveljstvo pa je sporočilo, da so sirske čete popoldne odbile izraelske čete vzdolž Golanske planote ter v dolžini približno 200 kilometrov osvobodile vse ključne točke.

PODPORA

KAIRO, 6. okt. (Reuters). — Alžirja, Libija, Kuvajt in Jordanija so danes poslale poslanice egiptovskemu predsedniku Sadatu, sporocila bliznjevzhodna časopisna agencija. Agencija tudi pravi, da so šefi teh držav izrazili pripravljenost, da vse svoje razpoložljive sile dajo pomoč predsedniku Sadatu.

SPOPADI OSUPNILI

V vrsti prestolnic presenečenja zaradi spopadov na Bliznjem vzhodu

WASHINGTON, PARIZ, BONN, LONDON, 6. okt. (Tanjug). — State Department je ostal na vprašanje o izbruhu najnovejše bliznjevzhodne krize v prvih urah »brez komentarja«, dopušča pa možnost, da bo kaj določnejšega izjavil pozneje. Medtem je predsednikov tiskovni predstavnik zadržal, da je dr. Kissinger predsednika, ki je za konec tedna prisel na Florido, takoj seznanil z izbruhom krize in da predsednik pozorno spremlja nadaljnji razvoj.

Državni sekretar dr. Kissinger je v New Yorku, kjer ima opraviti zasedanje generalne skupščine OZN. Tam je že imel stike z izraelskim in egiptovskim zunanjim ministrom. Trenutno še ni poročil, kakšni so rezultati teh stikov in kaj je novi šef State Departmenta rekel ali zahteval od strani, ki sta se spopadli. Vendar sporoča, da je Kissinger predsedniku zatrdil, da je položaj zelo kritičen.

WASHINGTON: ZELO KRITIČNO

Vsa ameriška javna občila kakor tudi dopisniki iz Kaira, Tel Aviva in Damaska poročajo, da je to najhujša kriza po junjski vojni leta 1967.

Takšen razplet dogodkov in začetek vojnih operacij so do locnim začudenjem, čeprav takšna upresenečenja na Bliznjem vzhodu niso bila nikoli čisto izključena. Najbolj je morda presenetilo dejstvo, da je bilo zadnji čas silšati vse več glasov, češ da se novi državni sekretar dr. Kissinger pripravlja, da bo začel novo pobudo, katere cilj naj bi bil premakniti bliznjevzhodni problem z mirne hiše na Florido pripravi-

tve točke in da samo čakajo na izraelske volitve, ki bodo konec meseca. Hkrati dodaja, da je predsednik Nixon na nedavni tiskovni konferenci izrazil mnenje, da sta obe strani na napetosti, kar so si nekateri razložili tudi kot nekoliko prožnejše stališče od tistega, s katerim se je ameriška stran zmeraj postavljala tako, da je podpirala izraelske pozicije.

Sicer pa je bilo iz State Departmenta slišati tudi javne demanteje nekaterih domnev o tem, kaj bi utegnili vsebovati Kissingerjeva zbiraka ofenziv na Bliznjem vzhodu. Obenem s temi gibanji pa opazovalcem ni ostalo skrito, da je v zadnjem času prišlo do novega kopičenja orožja na Bliznjem vzhodu, do novih dobav apanthomov, amiragov, in mmigov in da je ta element tisti obremenilni faktor, ki ni izključeval možnosti novega izbruha krize in razvoja do kakršnega je prišlo zdaj. Zadržna poročila, ki prihajajo v Washington, zatrdjujejo, da se boji na obeh glavnih frontah — egiptovski in sirski — nadaljujejo. Obe strani se zmeraj valita krivdo za začetek spopadov druga na drugo. Po zadnjih novicah iz Beiruta se na Florido pripravi-

jo sporočilo o izbruhu sovražnosti in zatrdjujejo, da spremljajo položaj z veliko zaskrbljenostjo.

PARIZ: NEZNANI MOTIVI

Francosko ministrvo za zunanje zadeve danes do 17.30 še ni moglo izoblikovati nikakršnega stališča in tudi ne komentirati dogodkov na Bliznjem vzhodu. Na podlagi tega tukaj sklepajo, da so izraelski svojo novo akcijo proti arabskim državam do konca pripravljali v največji tajnosti in z motivi, ki so tukaj za zdaj neznani. Tudi pariški časniki, ki so danes opoldne v glavnem komentirali položaj na podlagi izraelskih nenadnih koncentracij čet ob meji s Sirijo in Egiptom, so bili zaradi začetka spopadov presenečeni. Zvečer pa je bilo slišati, da je vse, kar se dogaja na bliznjevzhodni fronti zelo resno.

Po 17. uri je ta občutek podkreplila tudi sirska ambasada v Parizu, ki je sporočila za tisk poudarila, da je Sirija odločena braniti svoje ozemlje proti vsaki novi agresiji z vsimi mogočimi sredstvi.

»Priprani smo,« je rečeno

v tem sirskem poročilu, »da francoski in svetovno javno mnenje ne bo ostalo ravnodušno, temveč da bo podprlo boj proti tej novi agresiji, ki že spet grozi miru in varnosti v tem delu sveta.«

BONN: IZRAZI OBŽALOVANJA

Zahodnonemška vlada je danes popoldne izrazila obžalovanje zaradi izbruha sovražnosti na Bliznjem vzhodu. Uradni vladni predstavnik je sporočil, da se vlada ZRN zavzema za mirujočabo rešitev napetosti na tem območju.

Urad arabske lige v Bonnu je včeraj negativno ocenil govor, ki ga je imel prejšnji teden v OZN zahodnonemški kancler Brandt. Šefu bonške vlade očita, da je zahteval neposredna pogajanja med arabskimi državami in Izraelci, ni pa omenil, da Tel Aviv ni pripravljen umakniti svojih čet z zasedenih arabskih ozemelj in priznati Palestincem njihovih pravic.

LONDON: MIR JE OGROŽEN

Foreign Office je nocoj pustil časnikarje brez komentarja na rob vznemirljivim glasom, ki prihajajo iz Bliznjega vzhoda.

Tukaj sodijo, da je mir tokrat resnično ogrožen in da operacije niso imele takšnega obsega že od junija 1967. Novica o spopadu ob

Suezu in na izraelsko-sirski meji je vznemirila tukajšnje javnost, ki je večkrat izrazila negotovost zaradi togega

KISSINGER — Položaj je zelo kritičen

MOSKVA: IZRAEL NAPADEL

MOSKVA, 6. okt. (AP). — TASS poroča, da so izraelske čete na kopnem, v zraku in morju napadle Egipt in Sirijo. Nekaj izraelskih vojnih ladij se je približevalo egiptovski obali, javlja TASS, in bitka se nadaljuje. Agencija dodaja, da je bil hkrati z napadom na Egipt izveden tudi napad na Sirijo. Po njenih poročilih predsednik Anvar el Sadat nadzoruje boje iz vojaškega štaba egiptovskih oboroženih sil. Sovjeti so se vzdrieli vsakega komentarja ob izbruhu spopadov. Poročila, ki so jih hitro označili, se omejujejo le na opise bojev.

stališča Izraela do prizadevanja za politično rešitev krize na Bliznjem vzhodu. Pogledi političnih krogov so v tem trenutku usmerjeni v New York, kjer pričakujejo intervencijo varnostnega sveta. Mnogi izražajo mnenje, da so se začele odločilne ure, ko bo treba rešiti krizo z odločno politično akcijo ter tako preprečiti izbruh nove vojne, katere posledice bi lahko bile daljnosežne.

dobra knjiga najboljši prijatelj

ARABCI O SPOPADU

Po prvih poročilih iz arabskih prestolnic se obetajo sedanjemu spopadu razsežnosti iz leta 1967

BEJRUT, 6. okt. (Tanjug). — Na sirsko-izraelski in egiptovsko-izraelski fronti se je danes nepričakovano obnovil obsežen vojaški spopad. Čeprav so zadnje dni opozarjali na koncentracijo vojaških sil z obeh strani fronte, v teh sporočilih niso videli napovedi velikega spopada. Toda brž ko se je zvedelo za začetek operacij, so že v prvih arabskih komentarjih primerjali današnje boje s položajem iz junija 1967.

Poudarjajo, da lahko današnji spopad pahnje ves Bliznji vzhod v vojno širšega obsega, vsekakor največjo od junjske vojne sem. Tako nepričakovano in široko vojaška akcija je tembolj presenetljiva, ker je v nasprotju s splošno atmosfero, ki je vladala tukaj zadnje dni in v kateri je dominiralo pričanje, da se začnajo nova prizadevanja in številni diplomatski koraki, da bi na Bliznjem vzhodu, kakor hitro so spopadi izbruhli, so vsi prenehanji delali in uvedli so izredne ukrepe. Sirski, egiptovski in izraelski radio so namesto rednega programa začeli oddajati samo vojaške koronice in sporočila o operacijah.

Praktično nemogoče bi bilo dognati, kdo je prvi začel streljati, ker se strani, ki sta se spopadli, medsebojno obtožujeta krivde za začetek spopada. Po sirskem sporočilu potekajo obsežni boji na Golanski planoti in v spopadu sodelujejo letalske sile z obeh strani. Poslušalcem sirskega radia so tudi sporočili, da so egiptovske sile na nekaj krajih prodrele čez Sueški prekop in da se boji nadaljujejo. Egiptovska zvestava ponovno piapola na Sinaju, so sporočili po sirskem radiu.

Palestinski viri v Libanonu so sporočili, da so izraelske sile napadle dve palestinski oporišči — Ain Aita in Der Alair — na jugu Libanona. Palestinske sile v Libanonu so v celoti mobilizirane,

AHMED ISMAIL — Skupno poveljstvo egiptovskih, sirskih in libanonskih sil

ŠEST LET SPOPADOV

Tokratni spopad med Izraelci ter Egipčani in Siriji so največji po tako imenovani šestdesetni vojni leta 1967.

5. do 11. junija 1967: Po izraelskem tankovskem vdoru čez sirsko mejo in bombardiranju egiptovskih letališč se začne šestdesetna vojna, v kateri vojske Egipta, Sirije, Jordanije doživijo težak poraz. Izrael zasede Golansko planoto (Sirija), Cisjordanijo (Jordanija), Gazo in Sinaj (Egipt).

Občasni spopadi na izraelsko-jordanjski in izraelsko-egiptovski meji, pri čemer je izgubilo življenje več sto civilistov. Ob koncu leta je izraelska padalska enota izvršila desant v dolini Nila, 23 kilometrov od Asuanskega jezua. V decembru naprej Francozi, potem še Sovjeti sprožijo pobudo o bliznjevzhodnem posredovanju štirih velikih sil.

V marcu je v topniškem obstreljevanju ob Sueškem prekopu ubit načelnik generalštaba egiptovske vojske general Abdel Moneim Riad. V aprilu so Egipčani prvič napadli na okupiranem delu prekopa. Julija je egiptovsko letalstvo bombardiralo izraelske položaje na Sinaju, septembra pa so se Izraelci izkazali 40 km od Sueza in se po desetih urah vrnili na okupirano ozemlje. Istega meseca so Egipčani prvič na stopili na Sinaju, kamor so prišli z letali.

V začetku januarja so izraelska letala bombardirala področja v notranjosti Egipta, izvršile desant na otok Sadaun v Sueškem zalivu — februarja so Izraelci bombardirali metalurški kombinat v Abu Zabalu, vsega 20 kilometrov od Kaira, aprila so Izraelci odvrli bombe na šolo v mestu Bar el Bakar. Septembra je izbruhnila krvava državljanska vojna v Jordaniji med jordanjsko kraljevo vojsko in palestinskimi komandanti. Istega meseca je umrl Naser.

Jarring je začel v New Yorku pogovore z veleposlaniki Egipta, Izraela in Jordanije v OZN. V odgovoru na Jarringov memorandum se Egipt prvič zaveže priznati Izrael in njegovo ozemeljsko celovitost. Izrael je negativno odgovoril na Jarringovo vprašanje, ali se je pripravljen umakniti z zasedenih ozemelj. Maja sta sovjetski predsednik Podgornij in egiptovski Sadat podpisala 15 letno prijateljsko pogodbo. Novembra je Sadat prevzel vrhovno poveljstvo nad vojsko in 20. novembra objavil, da je napočil čas bitke, kajti sodelično leto se izteka, ne da bi bilo kakršno upanje na mir.

Februarja je Jarring za dva dni prisel v Kairo, potem pa obiskal Jordanijo in čez dva dni se Izrael. Maja je Sadat v Aleksandriji izjavil, da je pripravljen v vojni z Izraelom žrtvovati milijon ljudi, v jutru pa je odgovedal gostoljubje sovjetskim strokovnjakom.

Januarja sta se na Brionih srečala Tito in Sadat, kar je bil začetek nove egiptovske diplomatske ofenzive. Februarja so izraelski bombniki sestrelili libijski »boeing« nad Sinajem. Istega dne pa so Izraelci napadli dve begunski taborišči v Libanonu (200 mrtvih). Marca je Sadat prevzel v svoje roke tudi predsedstvo vlade in napovedal obdobje »totalne konfrontacije« z Izraelom.

V zadnjih dneh so agencije poročale o koncentraciji izraelskih, egiptovskih in sirskih enot na Golanskem višavju in v območju prekopa.

P. B.

ZK PONOVRNO POTRDLA SVOJO SPOSOBNOST IN VLOGO OSNOVNEGA KOHEZIJSKEGA DEJAVNIKA V NAŠI DRUŽBI

Govor Staneta Dolanca ob 100-letnici celjske Cinkarne - „S kritičnostjo do sebe in do dogajanj v lastnih vrstah nismo škodili ugledu in zaupanju, ki ga delovne množice gojijo do Zveze komunistov“

Za delovnim kolektivom Cinkarne v Celju kot delom našega delavskega razreda je 100 let boja za uveljavitev pravic delavcev-proletariata. Ta boj ni bil lahek in v njem je bilo mnogo zmag, nasprotij in težav.

V pogojih NOV se je rojevalo samoupravljanje

Cep rav bi bilo verjetno mnogokrat potrebno obuditi spomine na čase, ko so tuji in domači kapitalisti brezobzirno izžemali naše delavce, ko je bil boj za ekonomske in politične pravice proletariata osnovni cilj, ko je bil delavec v vaši in v vseh drugih tovarnah, rudnikih in na veleposreštvih le objekt izkoriščanja bogatašev, mislim, da lahko spomine na te pretekle čase strinjamo v eno samo misel: socialistična revolucija v Jugoslaviji, pod vodstvom Komunistične partije Jugoslavije, na delu s tovarškim Titom, je enkrat za vselej obratnila z izkoriščevalskim razredom in je med narodno-osvobodilno vojno ustvarila pogoje, da delavec v družbi, v kateri živi in dela, dobi vse pravice, ki mu resnično pripadajo. Z zmago, ki smo jo dosegli nad tujimi okupatorji in domačimi izdajalci, je bila zaključena prva faza socialistične revolucije in ustvarili smo pogoje za graditev takšnega družbeno-ekonomskega in političnega sistema, v katerem je delavski razred prevzel oblast v svoje roke. Komunistična partija Jugoslavije je kot organizator in vodilni del delavskega razreda že pred začetkom revolucije vodila boj proti kapitalističnemu izkoriščevalskemu razredu in je v fazi oborožene revolucije jasno začela borbodnost jugoslovanskih narodov in narodnosti ter njihovih delavskih razredov. To je bila sposobna storiti zato, ker je bila oborožena z marksistično teorijo in, ker je njena politika izhajala iz hotenja, želja in življenja našega delavskega razreda, s katerim je bila nerazdružljivo povezana, saj je iz njega izhajala in, ker je bila sposobna svojo politiko začrtati v pogojih, v katerih je delavski razred živel. Zato je bila sposobna narodno-osvobodilno vojno dati tudi razredno vsebino in, že med vojno, položiti temelje družbenemu in političnemu sistemu, v katerem danes živimo. Širina narodno-osvobodilnega gibanja v Jugoslaviji, njegova poglobljenost in razredna vsebina, oblast, ki je ob tem času nastajala, je bila po svojem karakterju lahko le socialistična. Se več, v pogojih narodno-osvobodilne vojne se je rojevalo samoupravljanje kot družbeni odnos, v katerem bo človek sam odločil o svojem položaju, o svoji bodočnosti, o sebi in pogojih svojega dela in življenja. To ni bilo, to je dejstvo. V tistih najtežjih časih naše zgodovine so bili interesi vsakega našega človeka, vsakega delavca nerazdružljivo povezani z interesi naše družbe kot celote. Vsak naš partizan, vsak naš ilegalce, vsak naš bорец je bil s svojo ustvarjalnostjo, svojo hrabrostjo, s svojim požrtvovanjem, s moralnim likom tvoril našo revolucijo in v bistvu odločal in omogočal uresničitev njenih bližnjih in daljnjih ciljev, njeno strategijo in taktiko.

Cilj KPJ — nacionalna in socialna svoboda

Nacionalni in socialni interesi narodov in narodnosti Jugoslavije so bili usmerjeni, pod vodstvom Komunistične partije, k cilju — zagotovitvi nacionalno in socialno svobodo vseh naših ljudi. Zato tudi po zmagi nad okupatorjem in domačimi izdajalci Komunistična partija Jugoslavije ni mogla svoje politike in svojih programskih ciljev obrniti drugam kot v smer ustvarjanja takega družbenega, ekonomskega in političnega sistema, v katerem bo resnični subjekt delavcev-proletariata. Prva povojna leta so bila leta obnove in izgradnje, v katerih je tudi naš kolektiv odigral pomembno vlogo in prispeval k temu, da se je baza naše metalurgije krepila. Poleg tega, kar je naša družba borila v tistih časih za svoj obstanek in razvoj, niso bili lahki. Spomnil bi samo na težke notranje gospodarske razmere, na pomanjkanje osnovnih surovin, energije, celo hrane in drugih življenjskih potrebščin, na težke pogoje dela, na pogoje hladne vojne, na pritisk in grožnje, ki jih je bila takrat deležna mlada socialistična Jugoslavija. Pa vendar, vse to smo prebrodili, izšli iz teh bojev in težav kot zmagovalci s tem, da smo položili temelje za družbeni, ekonomski in politični sistem, ki je takrat nastal pod silovitom — tovarškim delavcem. Zato se je silovit pohod našega delavskega razreda za uveljavljanje samoupravnih družbenih odnosov na vseh področjih našega življenja.

Dva koncepta opozicijskih tendenc

Danes je Socialistična federativna republika Jugoslavija močna, enotna samoupravna skupnost narodov in narodnosti, ki je s svojimi lastnimi močmi in z ustvarjalnostjo svojega delavskega razreda premagala vse brezobzirne težave povojne graditve, odločila napade na našo samoupravno socialistično razvojno pot, ki smo jih bili deležni s strani Informbiroja, 1948. leta. Delisove koncepte restavracije, rankovirkega stalinizma in birokratizma, pa vse do današnjih poizkusov, da bi razlikovali nacionalizmi, liberalizmi in tehnokratski zavrti naš napredek. Tudi naš kolektiv je, skupaj s delavci vseh ostalih kolektivov v Sloveniji in Jugoslaviji, doživljal te čase in se uspešno vključeval v odločilni boj za naš materialni in politični razvoj. Vsi vemo, da preložen pot ni bila lahka. Dosegli smo veliko uspehov, prebrodili mnogo težav, vendar naš izredno hitri razvoj, objektivni pogoji, v katerih smo živeli in delali, velikokrat pa tudi naše subjektivne slabosti, vse to nam je skupaj z uspehi, na katere smo brez dvoma lahko ponosni, prineslo tudi veliko težav. Te nismo nikoli skrivali, javno smo jih obravnavali in poizkušali vedno znova s kritičnostjo in odgovornostjo odstraniti iz našega političnega in družbenega življenja ti-

sto, kar razdira in slabi naš napredek. Jasn je, da so s krepitvijo samoupravnih socialističnih sil v Jugoslaviji bile vse bolj ogrožene tiste sile, ki so se to smeri razvoja upirale in ki so naše težave in slabosti skušale izkoristiti za svoje cilje. Teh je bilo več. Se vedno so bile prisotne sile, ki so nas napadale s že zdavnaj preživetih pozicij meščanske demokracije, kar v bistvu pomeni vračanje nazaj na kapitalistične odnose. Bile so prisotne sile, ki so gradile socializma pojmovalne izključno kot krepitve države in ki niso mogle in včasih še danes ne morejo in ne morejo dojeti, da unitarizem, etatizem in birokratizem v jugoslovanskih pogojih pomenijo odrekanje pravic delavskemu razredu, da bi resnično razpolagali z vrednostjo, ki jo ustvarja, in da njihov koncept za naš delavski razred nikoli ni bil in ne bo sprejemljiv. Tehnokratizem, kot pojav sodobne civilizacije, ni nobena jugoslovanska posebnost. Njegov cilj je odstraniti neposrednega proizvajalca od odločanja in negirati sposobnost, odgovornost in vodilno vlogo delavskega razreda v sodobni družbi. Tehnokratizem se je pri nas naslanjal in se včasih še naslanja na oba ta koncepta, včasih na enega, včasih na drugega, kakor je nosilec teh tendenc bolj odgovarjal in kakor je pač pihal veter.

Mislili, da moramo popolnoma jasno povedati, da lahko izrečemo vse opozicijske tendence v naši družbi le na dva koncepta: na poskuse obnovitve kapitalističnih odnosov ali pa na etatistične, unitaristične in birokratske, skratka stalinistične odnose v naši družbi. Nobeden od nosilcev teh opozicijskih tendenc si ne želi do konca izpovedati, vsaj javno ne, svojega programa, vendar vsi nacionalizmi, liberalizmi, unitarizmi, tehnokratske tendence in ostala nasprotovanja samoupravnim socialističnim odnosom lahko pomenijo samo to in nič drugega. Naš delavski razred, vsi naši narodi in narodnosti so se vlečito odločili za samoupravni socializem v Jugoslaviji in od te poti jih ne bo nikoli in nihče odvrnil.

V boju za samoupravljanje in socializem ni družbeni razvoj ZK socialistične sile ne našli na odpor samo med tehnokratsko in birokratsko orientiranimi ljudmi, ampak tudi med klerikalistično nastrojenimi krogi v sami cerkvi in ob njej laiki.

Ponovno se oživljajo nekatere težnje po politizaciji ljudi na verskih razlikah, kar lahko v skrajnih konsekvencah vodi do obnavljanja strankarske in oživljanja političnega klerikalizma, ki ni bil nikoli in prid slovenskemu narodu, vernim in veri.

Pojavi, ki so v nasprotju z ustavnim položajem cerkve in vere

V cerkvenih organizacijah se nadaljujejo, v zadnjem obdobju pa so se celo okrepile tendence, ki so v nasprotju s ustavno določenim položajem cerkve in vere v našem socialističnem samoupravnem sistemu in ki so naperjene zoper njegov razvoj.

Osnovna vsebina tega tendence je v hotelnih, da se cerkev uveljavi v samoupravnem mehanizmu kot subjekt, ki predstavlja verne državljane kot posebno družbeno interesno skupino na podlagi verske oziroma nasprotno opredelitve in da se tako v skupščinskem sistemu in v družbi nasploh pojavi kot odgovorni nosilec moralne, socialne, humanitarne in politične doktrine kot odredne alternative za sodobni svet, pri čemer z nekatereimi svojimi akcijami prihaja navzkrižno s pravnimi normami, ki urejajo položaj cerkve, vernikov in odnosov s državo.

Pri tem seveda ne mislim na tisti del duhovščine in vernih, ki so sprejeli samoupravni sistem kot možnost, da se cerkev obrne k sebi in verski delavnosti, ampak na tiste, ki v naši demokratični družbeni odnosov iščejo družbeno interesno, ideološko-politično funkcijo in obnavljanje ideološko-političnih funkcij cerkve in s tem odpirajo pot novemu klerikalizmu.

Taki poizkusi zadevajo v osnovi samoupravnega sistema, so naperjeni proti podružbljanju politike, razbičanju enotnosti delovnih ljudi in občanov, vzbujajo versko neraznost ter kretno manipulativno moč cerkve ter njen negativni odnos do socializma in samoupravne demokracije in vloge zveze komunistov.

Mislili, da je potrebno zaustaviti to skratno neaktivno politično ofenzivo nekaterih krogov v cerkvi, predvsem z odzvojem vernih članov naše socialistične samoupravne družbe. Ne bi smeli in ne moremo dovoliti, da bi se takšne klerikalistične proticerkve širile, saj bi to škodilo ne samo njej in veri, ampak celotni slovenski družbeni skupnosti.

Okrepijo moramo vlogo in položaj socialistične zveze v boju zoper klerikalistične tendence v cerkvi. Braniti moramo stališče, da ima cerkev svoje mesto v veri ne pa v politiki.

Verniki mora biti jasno, da mi podružbljamo politiko, da je moč samoupravnega socializma v enotnosti temeljnih interesov delovnih ljudi in da je klerikalizem nujen javen prav zoper to, saj je poizkus delitve ljudi, kar je v nasprotju s samoupravnim socialističnim družbenim sistemom in njihovimi temeljnimi interesi.

Samoupravna socialistična družba stoji na položaj in vlogo človeka na njegovem delu in ji je tuja sleherna delitev ljudi na verskih osnovah. Zato se bo zveza komunistov skupaj s vsemi samoupravnimi socialističnimi silami še naprej bojevala proti slehernemu privilegiumu, monopolu, kakršnekoli poizkusu razdvajanja ljudi na verskih osnovah, zavedajoč se, da lahko gradimo samoupravno socialistično demokracijo le na enotni, svobodni, samoupravi socialistični družbeni aktivnosti vseh delovnih ljudi in občanov, kar je tudi edina resna alternativa za našaljno naš materialno in duhovno blaginjo. Družba ter varno, svobodno, ustvarjalno in srečno življenje slehernega njenega posameznika.

Potrjevanje in poglobljanje razredne usmeritve družbe

Vaš ljubljanski sogovornik s obsežno in intenzivno politično aktivnostjo zveze komunistov in širokih množic delovnih ljudi po vsej

Jugoslaviji. Preteklo je eno leto, odkar sta tovariš Tito in izvršni biro predsedstva Zveze komunistov Jugoslavije naslovila na članstvo zveze komunistov in vse delovne ljudi Jugoslavije znanje pismo. V pismu je med drugim rečeno, da ima sedanja etapa naše socialistične revolucije odločilni značaj za smer razvoja in usodo socializma v Jugoslaviji. Bistvo vprašanja je v tem, ali bo delavski razred zagospodaril s celotno družbeno reprodukcijo in zagotovil odločilno vlogo sebi v političnem in družbenem odločanju ali pa se bodo krepili odnosi in sile, ki nasprotujejo interesom delavskega razreda in samoupravljanja. Poziv zveze komunistov in vsem socialističnim silam v Jugoslaviji, ki je izhajal iz pisma, je pomenil opozorilo, da lahko le s široko in dobro organizirano akcijo vseh zavestnih sil naše družbe, ob polni angažiranosti vseh naših delovnih ljudi, ne samo obratujemo z našimi sprotnimi, temveč in predvsem lahko le na ta način odstranimo iz svoje arede tisto, kar ovira razvoj samoupravnih socialističnih odnosov in kar izpodkopa vrednote naše socialistične revolucije. Pismo je našlo neposredno pot do vseh naših delovnih ljudi, ker so problemi in nakazane rešitve v pismu izraz zahtev in hotenja našega delavskega razreda. Velikokrat govorimo o tem, da je pismo dobilo podporo množice. Mislili, da ne gre samo za podporo, da gre za nekaj več, da gre za zahtevo, da se nasprotja, ki v naši družbi obstajajo, dosledno in odgovorno razrešijo in da se odstranijo tisti pojavi in tisti nosilci pojavov, ki so direktno ogrožili položaj našega delovnega človeka v socialistični Jugoslaviji. Šlo je za napade na položaj delovnega človeka v gospodarstvu in politiki, kulturi, na področju socialne dejavnosti itd.

Politična aktivnost, ki jo je sprožilo pismo, je brez dvoma v tem letu dala velike uspehe. Predvsem razvidno, da je potrjevanje in poglobljanje razredne usmeritve naše družbe eden od največjih političnih uspehov v zvezi komunistov in vseh ostalih samoupravnih in družbeno-političnih strukturah. In kaj pomeni ta razredna usmeritev? Nič drugega kot boj za neposredne interese delavskega razreda in vseh delovnih ljudi v Jugoslaviji, boj za praktično akcijo, za realizacijo tistega, kar smo zapisali v program Zveze komunistov Jugoslavije in v našo ustavo.

Doseženi so veliki rezultati v našem gospodarstvu. Proces stabilizacije gospodarstva teče hitreje in odločneje, zmanjšali smo stopnjo zadolženosti gospodarstva, ustvarili veserazredno za reprodukcijo, zboljšali se je likvidnost gospodarstva, pokrite so mnoge izgube iz prejšnjih let, ugodno se gibljejo naš ekonomski odnosi s tujino in naše današnje devizne rezerve so večje, kot so bile kdaj koli prej. Doseženi je družbeni dogovor o prihodnjem razvoju našega kmetijstva. Začela se je akcija za zmanjševanje socialnih razlik, na področju kulture, prosvete in izobraževanja opažamo niz pozitivnih gibanj, ki prav gotovo pomenijo poglobljanje socialističnih samoupravnih odnosov na vseh področjih.

Mnoge akcije tako prepočasi

Toda z vsemi temi rezultati nismo in ne smemo biti zadovoljni. Mnoge akcije, ki so s pismom začete, tako počasi in ne dovolj odločno. Tukaj mislim predvsem na akcije za hitrejši in odločnejši stabilizaciji našega gospodarstva in ustvarjanja pogojev za dokončno izidlo globalnega koncepta ekonomskega in družbenega razvoja Jugoslavije v celoti.

Vzroki za takšno stanje so prav gotovo zelo različni. Vendar je, po mojem mnenju, eden od osnovnih vzrokov predvsem v tem, da je mnogokrat vsajevanje ekonomskih interesov posameznih področij, pokraj in republik izredno počasno. Družbeni dogovori, kot ena od samoupravnih institucij, ki so v zadnjem času začele, se rojevale in z velikimi težavami. Te težave pa so predvsem rezultat počasnega usklajevanja različnih interesov, ki se obstajajo in s tem v zvezi nekaterih naših gospodarskih pomolov, značaja našega gospodarstva, stora in politike. Odločili smo se in zapisali v programu Zveze komunistov Jugoslavije, v naši dotedajni ustavi in v predlogu nove ustave, da predstavlja Jugoslavija enoten gospodarski prostor. Ob vsem tem smo zagotovili polno pravico delovnih organizacij, komun, republik in pokrajin, da praktično odločajo v okviru svojih kompetenc o vseh najvažnejših vprašanjih svojega ekonomskega in družbenega življenja. Zato komunisti nikakor ne moremo in ne smemo sprejeti kakršnekoli tendence, ki bi poizkušale narušiti vlogo temeljnih organizacij družbenega dela, komun in republik v procesu družbene reprodukcije. Ravno tako pa ne moremo sprejeti tendence, ki bi izhajale iz osebnih, skupinskih, etatističnih ali nacionalističnih interesov in teženj. Škodilo našo samoupravno socialistično skupnost in s tem prav gotovo tudi tistim, ki mislijo, da s takšno politiko koristijo svojemu delovnemu kolektivu, komun ali republik. Zveza komunistov je kot enega od ukrepov za hitrejšo družbeno dogovarjanje, za konkretno in uspešno realizacijo stabilizacijske politike, predvsem pa zaradi sponjanja skupnega jugoslovanskega koncepta ekonomskega in družbenega razvoja predlagala, da se ustanovi gospodarski svet SFRJ. Ta svet naj bi s svojim delovanjem in ukrepi zagotovil v najkrajšem možnem času celoten koncept našega prihodnjega gospodarskega razvoja ob sodelovanju vseh republik in pokrajin in z vsajevanjem interesov in potrebnih družbeno-političnih skupnosti vtraja pri tem, da se do X. kongresa sprejme družbeni dogovor o našem gospodarskem razvoju, saj bomo le tako lahko, in to na kongresu moramo storiti, odprti perspektive tudi našemu družbenemu razvoju. Seveda ne gre samo za koncept razvoja Jugoslavije. Gre za koncept razvoja vseh naših gospodarskih in družbeno-političnih subjektov in občanov, republikah in pokrajinah.

Ob vsem tem moramo ponovno poudariti, da je zveza komunistov Jugoslavije kot organizatorna politična sila delavskega razreda Jugoslavije tisti faktor, ki s svojo ideološko in politično prisotnostjo v vsakdanjem družbenem dogajanju na vseh področjih našega življenja zavestno vpliva na razvoj družbenih odnosov. Vloga Zveze komunistov Jugoslavije je na današnji stopnji razvoja naše samoupravne družbe odgovornejša, kot je bila kdaj koli prej. Rast samoupravnega sistema v notranjih in zunanjih pogojih, v katerih se razvija, zahteva nenehno prisotnost organizirane odreda delavskega razreda, ki mora biti dejavno in politično sponzor, da v vsakdanjem boju presega grobo, da pa jih še vedno v vsakdanjem življenju nismo popolnoma izkoreninili. Zato so akcije za resnično funkcioniranje temeljnih organizacij družbenega dela, interesnih skupnosti, krajevskih skupnosti, skupaj z vsemi ostalimi političnimi in drugimi ukrepi, predpogoj za stabilni in hitrejši razvoj naše družbe.

Pri tem velja posebej poudariti, da bodo glavno breme pri uresničevanju ustavnih pravic in dolžnosti delavcev in občanov v temeljnih organizacijah družbenega dela in drugih skupnostih nosili komunisti. Uspehi pa bodo le, če se bodo adekvatno organizirali, bili nenehno bitko z nasprotnimi silami in vzpodbujali konkretno razreševanje morebitnih problemov.

Ob vsem tem moramo ponovno poudariti, da je zveza komunistov Jugoslavije kot organizatorna politična sila delavskega razreda Jugoslavije tisti faktor, ki s svojo ideološko in politično prisotnostjo v vsakdanjem družbenem dogajanju na vseh področjih našega življenja zavestno vpliva na razvoj družbenih odnosov. Vloga Zveze komunistov Jugoslavije je na današnji stopnji razvoja naše samoupravne družbe odgovornejša, kot je bila kdaj koli prej. Rast samoupravnega sistema v notranjih in zunanjih pogojih, v katerih se razvija, zahteva nenehno prisotnost organizirane odreda delavskega razreda, ki mora biti dejavno in politično sponzor, da v vsakdanjem boju presega grobo, da pa jih še vedno v vsakdanjem življenju nismo popolnoma izkoreninili. Zato so akcije za resnično funkcioniranje temeljnih organizacij družbenega dela, interesnih skupnosti, krajevskih skupnosti, skupaj z vsemi ostalimi političnimi in drugimi ukrepi, predpogoj za stabilni in hitrejši razvoj naše družbe.

Zato ob tej priliki opozarjam, da je eden od predpogojev za uspešno izdelavo in socialistično samoupravno usmerjenost našega družbenega razvoja uresničevanje ustavnih dopolnil o temeljnih organizacijah družbenega dela.

Akcija, sprožena s ustavnimi dopolnili, še vedno ni končana. Komunisti moramo dojeti, da so temeljne organizacije družbenega dela in njihovo resnično funkcioniranje osnovni nosilci upravljanja z dohodkom, ki ga naš delavski razred ustvarja. Resnični samoupravni odnosi v temeljni organizaciji družbenega dela pomenijo ustvarjanje takšnih političnih in družbeno-ekonomskih pogojev, ki bodo na eni strani resnično omogočili delavcem, da neposredno in konkretno vplivajo na družbeno reprodukcijo, postanejo subjekt družbenega dela in nosilci samoupravnega sporazumevanja s delavci v drugih organizacijah družbenega dela in nosilci neposrednega družbenega dogovarjanja. Na drugi strani pa pomenijo ti odnosi omejevanje tehnokratskih tendenc, nacionalizma in vseh drugih opozicijskih gibanj v naši družbi. Če bo delavec resnično v svoji temeljni organizaciji družbenega dela razpolagal s presekem vrednosti, potem se nam ni treba bati, da bi delavec oziroma delavski razred, ki je po svojem bistvu in zavesti bil in bi internacionalističen, ne znal najti skupnega jezika s delavci v vsej Jugoslaviji.

Resnični samoupravni socialistični odnosi v temeljni organizaciji družbenega dela in njihovo funkcioniranje pa so tudi temeljni predpogoj za vse procese nove integracije, samoupravnega sporazumevanja, družbenega dogovarjanja in planiranja na vseh ravneh — od komun do federacije.

Proti poskusom negiranja vloge in odgovornosti delavskega razreda

Zato moramo ostro zavreči tiste poizkuse, ki v nekaterih debatah o predlogu nove ustave zopet poizkušajo negirati vlogo in odgovornost delavskega razreda za svojo bodočnost, s tem, da vidijo izhod v unitarizmu, ki ga opravičujejo z nekakšnimi imaginarnimi skupnimi interesi delavskega razreda Jugoslavije. Skupni interesi prav gotovo obstajajo, vendar ne takšni, ki bi bili izraženi v centraliziranem upravljanju s preskomi vrednosti. Začetek delavskega samoupravljanja je v temeljni organizaciji družbenega dela. Brez tukaj razloženih odnosov ne moremo pričakovati usklajevanja interesov niti na nivoju občin, republik, še manj pa federacije.

Zveza komunistov vidi v takšnem pojmovanju temeljne organizacije družbenega dela tudi osnovno resnično socialistično demokracijo. Osnovne celice našega družbenega, ekonomskega in političnega življenja so naše krajevne skupnosti in temeljne organizacije družbenega dela. Prav gotovo je res, da so nečisti, pa tudi deformirani odnosi v teh osnovnih celicah naše družbe bili velikokrat temeljni vzroki nasprotij, ki smo jim bili priča v zadnjih letih. Pod plaščem samoupravljanja se je često razrašala le formalna demokracija, ki je omogočala pojave tehnokratskega, birokratskega, elitističnega in malomesečanskega. Nekateri so mislili, da je še sama odločitev za samoupravljanje jamčila za resnično skladno usmeritev naše družbe. V stvarnosti pa je zaradi tega prišlo nekaj čestokrat in na mnogih področjih do negiranja pravic naših delovnih ljudi in do poizkusov, da bi jim z demagoijami vsiljevali vlogo posameznikov ali ožjih skupin. Do takih pojavov je prihajalo ne samo v politiki in gospodarstvu, temveč tudi v kulturi, procesih izobraževanja, pa celo na področju športa, zabave in rekreacije. Na vseh teh področjih smo se srečevali z različnimi aferami, moralnimi deformacijami pa celo s kriminalom. Zato, ko danes govorimo in analiziramo preteklo leto, lahko ugotovimo, da smo politično zaostri bili zoper vse te odločnice od našega razvoja, da smemo jih kot odločnice, da pa jih še vedno v vsakdanjem življenju nismo popolnoma izkoreninili. Zato so akcije za resnično funkcioniranje temeljnih organizacij družbenega dela, interesnih skupnosti, krajevskih skupnosti, skupaj z vsemi ostalimi političnimi in drugimi ukrepi, predpogoj za stabilni in hitrejši razvoj naše družbe.

Pri tem velja posebej poudariti, da bodo glavno breme pri uresničevanju ustavnih pravic in dolžnosti delavcev in občanov v temeljnih organizacijah družbenega dela in drugih skupnostih nosili komunisti. Uspehi pa bodo le, če se bodo adekvatno organizirali, bili nenehno bitko z nasprotnimi silami in vzpodbujali konkretno razreševanje morebitnih problemov.

Ob vsem tem moramo ponovno poudariti, da je zveza komunistov Jugoslavije kot organizatorna politična sila delavskega razreda Jugoslavije tisti faktor, ki s svojo ideološko in politično prisotnostjo v vsakdanjem družbenem dogajanju na vseh področjih našega življenja zavestno vpliva na razvoj družbenih odnosov. Vloga Zveze komunistov Jugoslavije je na današnji stopnji razvoja naše samoupravne družbe odgovornejša, kot je bila kdaj koli prej. Rast samoupravnega sistema v notranjih in zunanjih pogojih, v katerih se razvija, zahteva nenehno prisotnost organizirane odreda delavskega razreda, ki mora biti dejavno in politično sponzor, da v vsakdanjem boju presega grobo, da pa jih še vedno v vsakdanjem življenju nismo popolnoma izkoreninili. Zato so akcije za resnično funkcioniranje temeljnih organizacij družbenega dela, interesnih skupnosti, krajevskih skupnosti, skupaj z vsemi ostalimi političnimi in drugimi ukrepi, predpogoj za stabilni in hitrejši razvoj naše družbe.

Razgalili smo slabosti, zaostri odgovornost

Zveza komunistov Jugoslavije je v zadnjih dveh letih dokazala svojo življenjsko povezanost s delavskim razredom. Čeprav so mnoga nasprotja, s katerimi se je sama

borila, nastajala tudi znotraj nje in čeprav so bili nosilci nekaterih nesocialističnih pojavov tudi v zvezi komunistov, je kot celota ponovno pokazala in potrdila svojo sposobnost in vlogo osnovnega kohezijskega dejavnika v naši družbi. V teh spopadih so mnogi odpadli. Toda samo tako je bilo mogoče, da smo iz vseh teh političnih nasprotij izšli kot zmagovalci, močnejši kot smo bili prej. S svojo kritičnostjo do sebe in do dogajanj v lastnih vrstah nismo škodili svojemu ugledu in zaupanju, ki ga delovne množice gojijo do zveze komunistov. Nasprotno, s tem, da smo odkrili razgalili svoje slabosti in zaostri odgovornost v lastnih vrstah, smo pokazali komunistično odločnost v boju za interese delavskega razreda in s tem poglobili zaupanje do naše organizacije, ki pa ni bilo prej ali slej ogroženo, če bi dovolili, da bi se v zvezi komunistov krepili odnosi, ki so v nasprotju z njo samo, s njenim programom in statutom. Vsi nam tudi, da smo v pismu napisali, da delavski razred in ostali delovni ljudje ocenjujejo aktivnost komunistov in njihovo organizacijo ne po deklaracijah, temveč po stvarnem političnem in družbenem ponašanju v praksi in po rezultatih njihove akcije. Zato tudi, danes pred komunisti in vsemi socialističnimi silami v naši družbi še vedno stoji osnovna naloga konkretnega dela v družbenih okoliščinah, v katerih živijo, njihove osebne odgovornosti ne samo za splošen socialistični razvoj, temveč odgovornost za razreševanje vseh tistih političnih, ekonomskih, socialnih situacij, ki tišijo našega delovnega človeka. Jasno je, da gre predvsem za to, da komunisti svoje neposredno angažiranost izražajo v vseh samoupravnih strukturah, v socialistični zvezi, v sindikatih, v mladinskih organizacijah, v vseh drugih družbenih organizacijah, da postanejo gibalna sila našega celotnega sistema. Čeprav nas je več kot milijon, sami brez tesne in življenjske povezanosti s delovnimi množicami v naši družbi ne bi bili sposobni niti ne bi zmogli ustvariti takšnega zgodovinskega preobrata, ki je graditev samoupravne socialistične družbe. In končno, naš cilj je ravno v angažiranosti vseh družbenih sil za socializem, za samoupravljanje, v čemer je bistvo, da predstavlja vsebino samoupravne socialistične demokracije.

Vodilno vlogo zveze komunistov v naši družbi polnujemo danes kot organizatorno idejno in politično dejavnost, ki izhaja iz njenega programa, povelj, v katerih delujemo, in boja za uresničitev te linije, učinkovitosti njene akcije in odgovornosti vseh, ki v njej sodelujejo. Biti danes član zveze komunistov pomeni ne samo sprejeti marksistični pogled na svet, temveč biti pripravljen za resnično delo v razvoju samoupravnih odnosov v naši družbi, se spoprijeti s tem, kar je graditev samoupravnega socializma, s teženjami, s neuklonljivo borbenostjo, doslednostjo in odgovornostjo za vsaki delavski in vsaki komunistovski korak. Tu se lik člana zveze komunistov ne razlikuje od lika komunista, kakršnega je rodila naša revolucija v svoji oboroženi fazi. Pri tem moram opozoriti ponovno na dejstvo, da je v zvezi komunistov še vedno premalo delavcev. Krepitve prisotnosti neposrednih proizvajalcev delavcev v zvezi komunistov ni geslo. Nasprotno, ima svoj globoki idejno-politični smisel. Delavske večine v zvezi komunistov bo realna osnova njene razredne usmeritve, njene idejne enotnosti in jamstvo uspešnega boja zoper oportunitizem, kompromise, birokratizem in druge pojave, s katerimi smo imeli opraviti v zadnjem času in do katerih naša partija, tudi danes ni imuna. Vsi smo sprejeli smernico za hitrejšo spreminjanje delavcev v Zvezo komunistov. Jugoslaviji. Vendar, čeprav smo v lanskem in letošnjem letu dosegli dobre rezultate, z njimi še vedno ne smemo in ne moremo biti zadovoljni. Zato pred vsemi organizacijami zveze komunistov ostaja odprta naloga nadaljnjega spreminjanja novih članov iz vrst delavcev. Seveda pa bomo to dosegli le takrat, ko bodo delavci prepričani ne samo v naprednost stališče in politike zveze komunistov, temveč ko bodo prepričani, da jih zveza komunistov, njene osnovne organizacije, vodstveni organi tudi resnično potrebujejo in da njihov glas, njihovo hotenje in zahteve prihajajo do izraza v zvezi komunistov in v družbi. Delavci bodo sedeli v osnovnih organizacijah, v partijskem forumu ali katerem koli drugem forumu samo zato, da bi z njegovo prisotnostjo pokrivali stališča, politiko ali ukrepe, ki nastajajo izven delovnih množic in mimo interesa delavskega razreda. Zato moramo znotraj zveze komunistov ustvariti take odnose, ki bodo omogočili, da bodo ustvarjalnost in zahteve naše osnovne organizacije in baze dobili svoj pravi značaj in da bodo le-te predstavljale osnovne silnice kretnja naše politike na vseh področjih družbenega življenja.

Smo sredi priprave za X. kongres Zveze komunistov Jugoslavije. V predlogu izhodišč za kongresna stališča in in sklepe smo podal celovit pregled karakterja družbe, ki jo gradimo. Odgovarjamo na mnoga neresna vprašanja družbeno-ekonomskega in političnega razvoja in obenem postavljamo nove naloge pred družbo in Zvezo komunistov Jugoslavije. Uresničevanje vseh teh nalog od tega, kako uspešno bomo razvili samoupravne odnose. Stališča v izhodiščih so v tem pogledu popolnoma jasna. So smernik za akcijo in še večjo mobilizacijo v vsaki organizaciji in slehernem družbenem okolju.

Omenil sem že nekatere značilnosti naše politične situacije in našega boja za napredek. Mislili, da lahko ugotovimo, da smo brez ozira na težave, slabosti, deviacije, ki smo jim bili priča in ki so še v našem življenju lahko ponosni na preložen pot. Tako, kot je naš delovni kolektiv lahko ponosen, da je ustvaril to, kar danes ima, in da lahko z zaupanjem zre v bodočnost, prav tako si upam trditi, da lahko vsi delovni ljudi Jugoslavije s velikim optimizmom krenejo v še lepšo prihodnost socialistične samoupravne družbe.

Omenil sem že nekatere značilnosti naše politične situacije in našega boja za napredek. Mislili, da lahko ugotovimo, da smo brez ozira na težave, slabosti, deviacije, ki smo jim bili priča in ki so še v našem življenju lahko ponosni na preložen pot. Tako, kot je naš delovni kolektiv lahko ponosen, da je ustvaril to, kar danes ima, in da lahko z zaupanjem zre v bodočnost, prav tako si upam trditi, da lahko vsi delovni ljudi Jugoslavije s velikim optimizmom krenejo v še lepšo prihodnost socialistične samoupravne družbe.

Ustava zgodovinski revolucionarni akt

Mi smo v zadnjih dveh letih ne samo politično razčistili s opozicijskimi gibanji v naši družbi, temveč smo v tem dvih letih,

ki so jih nekateri predvsem v inozemstvu pa tudi doma označevali kot obdobje največje politične krize v Jugoslaviji, uspeli da storimo velik korak naprej v razvoju naše gospodarskega in družbeno-političnega sistema.

Pred nami je sprejetje nove ustave Jugoslavije, v kateri, prvič v zgodovini človeštva, snujemo družbenopolitični sistem, v katerem bo delovni človek resnično neposredno sodeloval pri odločanju o vseh sferah svojega življenja. Ta zgodovinski revolucionarni akt, o katerem je bilo v zadnjem času veliko pisane in govorene, ne prispeva samo razvoju naše socialistične družbe, temveč ima, brez dvoma, izredni mednarodni pomen. Ustvarjamo namreč delavskega razreda in delovnih ljudi Jugoslavije, naše dosežki pri razvijanju samoupravne socialistične demokracije, demokratični in enakopravni odnosi v naši vmešanosti skupnosti so ponosni primer v mednarodni politični stališči. Jugoslavija in Tito danes vsemu svetu simbolizirata mir, demokracijo, resnično humanost in napredek. Mednarodni položaj Jugoslavije je zato trden in Jugoslavija predstavlja pomemben dejavnik boja za napredek ne samo na Balkanu, temveč tudi v Evropi in na svetu. Če smo v zadnjih letih priče

***Govor sekretarja sekretariata CK ZKS Franca Šetince
na proslavi krajevnega praznika v Radečah***

MARJAN KUNEJ

KULTURA

KORIOLANOVA ZADREGA

V Novi Gorici igrajo Shakespeara

Zavarovalec se moramo pri pridi, še na začetku tega poročila o Shakespearovem KORIOLANU v Primorskem dramskem gledališču v Novi Gorici, naglasiti, da smo ob tej slovenski praznovanju, v vsakem pogledu izjemnega, elizabetinskega besedila v do- oca, na običajnem način, je namreč o tej uprizoritvi težko, če ni sploh nemogoče, pisati. Koriozan nas postavlja v zadrego, ki se je ne znamo ubraniti. Zakaj pa se pred- stava, ki jo je s novogoriš-

mi gledališčniki uprizorili re- žiser Tone Peršak, tako ne- ustavljivo izjemna onemu na- činu percepcije, kakor ga sicer — skoraj sicer — omogočajo ali dovoljujejo igre v tako imenovanih pro- fesijskih gledališčih, to je vprašanje, ki ima v priroč- nem primeru, kot se zdi, po- glavitno tezo.

Primorsko dramsko gleda- lišče je majhno v red pom- nih te besede: igraški slo- sestavlja skorajno število ko- medijantov, ki morajo zado- štati vsem nenačrtnim zaht-

vam repertoarja, abonentov in gostovanih in ki so po- tvorilni, s entuziazmom ne- nehoma na desekah in goso- vanjih, in vloge v vlogi; tu so še sicerom težave z de- narjem, le-te pa seveda ome- močajo kadrovske izpolni- teve ansambla; tu so, ne nazadnje obširne gledališke potrebe na sterenju, zahtev- ne artistične ambicije; vse to ustvarja v opravičeni in- teresu, da gledališki delavci delajo v marsikaterem pogle- du prek svojih moči in zmogljivosti; in tudi oder je,

v svojih kinematografski, matični solkanski dvorani Primorskega dramskega gle- dališča ožek in plitev, in še sam po sebi, kajpada, nepre- magljivo diktira omejitve, ta- ko rekoč izključno v smeri komorne, intimne igre.

Zategadelj je, ko že govo- rimo o Koriozanu, seveda mogoče in potrebno obudo- vati ves tisti razsežni organi- zacijski napor, ki sta ga ter- jali tako zasedba kot opre- ma njegove uprizoritve: gre kajpada, za igro, ki terja mnogo igralcev, nikakor ne

samo statiste (tiste grube aljastvane, svojakove, seve- roslavne in. poznajo celo gale- rijo sicer miniaturnih, a ne- pogrešljivih vlog), ter zahtev- va, na drugi strani, prosoj- šen odski prostor, da je sploh mogoče razpostaviti kolikor toliko pregledno se- rijo dramatičnih antagoniz- mov.

Koriozan terja, če povemo naravnost, natanko tisto, če- sar Primorsko dramsko gle- dališče nima. Nima, na pri- mer, velikega odra za šek- spirski spektakel, nima do- volj obsežnega, indifferen- ca, nega igralnega zbora, ki bi mogel zadoščati vsem tistim zahtevam, ki jih je, če se še držimo dramatičnega izvirni- ka, po vsem videzu nezmo- gno potrebno zadoščiti.

Tu se seveda začenja za- drega, ki smo jo omenili zgoraj in ki nas je med opo- zovanjem neskončno dolge teatarske produkcije v Solka- nu neuključljivo blokirala.

Če namreč že repertoarna opredelitev za Koriozana sploh ni jemala v misel raz- položitvega teatarskega ma- teriala, potem si je uprizori- tev še sama nalagala dodat- ne težave. Režiser je s po- močjo scenografa Tomaža Kršiniča, ki je tako oboje za- barikadiral s praktičnimi, ki so pozirali skoraj polovico prostora, postavil nekakšno jambore, ovčene s razno- barvnimi desicami, ki jih je bilo mogoče vrteti krog ver- tikalne osi: prostora je bilo za množice nastopajočih še manj. S tistimi desicami je nakazoval spremembe pri- zorišča, brez potrebe; pred- stava se je vlekla, igralci so poročali gnabo, da se ni vedelo, kdo je kdo, bili vse- kod drug drugemu napoti.

Zasedba je bila narejena v komparaciji, saj statisti (nikakor ne dobesedno) niso vedeli, kaj bi počeli na od- ru, počeli pa so nekaj vsak po svoje, bojujoč se z go- vornimi napakami, z zadrego celo tam, kjer bi morali po- vročati preprost hrup, da o zahtevnejših situacijah — bit- ke, dialoške konfrontacije s Koriozanom in drugimi — sploh ne govorimo, bili so, preprosto brez moči in tudi brez razmišljanja. Ker pa je v spreminjanju, se konflikt- nem razmerju »ljubeznivega Koriozana vs. koriozan- dramskega Koriozana« dramatično jedro Shakespearovga besedila, tudi naslog Korio- lana novega ponosnega izdajal- skega tragičnega padca, je samo po sebi umljivo, da se je morala predstava tako re- koč sprosti sestrski. Puščala je za seboj videz velike in zahtevne volje, ki za svojo realizacijo ni imela materi- ala: in to je bilo še bolj oči- to zategadelj, ker je hotela svojo predstavo po normah velikega gledališča, pompozno in spektakularno, ker se ni čemur ni hotela odreči, ni pa je, po vsem tem seveda mogla zanimati, na primer, izostrena interpretacija neka- terih ključnih motivov ali vprašanj iz besedila, pač pa v skladu s možnostmi. Tako je predstava slednjim ostala brez razvidnega miselnega in- teresa, dialog med uprizori- tvijo in besedilom je ostal skrit, v pesku.

Zadrega seveda ni konec: ostane misel, ki se vnaprej odraža vsakršne zlohotnosti, ampak vztraja pri dobrem namenu: pretanjuje, ki se ne menijo za možnost in mate- rial, ki jim je na voljo, so- razni posledici, kot kaže, sicerom tudi samoučevalne.

ANDREJ INKRET

WILLIAM SHAKESPEARE, KORIOLAN — Prizor iz novogoriške uprizoritve, v kateri je igral naslovno vlogo Matjaž Turk. Foto: Pavšič

UČINKOVITO IN ČISTO

Premiera v Mladinskem gledališču

Zdi se, da je ob novi pred- stavi v ljubljanskem Mladin- skem gledališču potrebno go- voriti predvsem o njenih gle- daliških, uprizoritvenih sista- vlinah, saj je več kot oči- to, da se besedilo ameriške- ga avtorja, Auranda Harri- sa, Androkles in lev, bilo tej uprizoritvi »zgojlo« izhodišče, na katerem je potem nastala samosvoja teatarska produ- kcija, ki so ji v vidni, od- ločujoči prispevki služili tako režiser in scenograf Mi- le Korun kot njegovi igral- ski pomočniki. Bilo je podo- no, da so se uprizoritvi veli- di svobodno do svojega odr- sknega scenarija, ki pač ne more skriti, denimo, svojevr- stne, dobronamerne in pozit- tivne, a neizogibno tudi re- presivne pedagogije, čeprav je hkrati res, da že samo odpira nekatere čisto spekta- kularne možnosti, je, skratka, priložnost za sproščeno odr- skno igro.

To je zgodba o sužnju Andro- klesu, neprestanoma prega- njanem in izkoriščanem, ki pa nazadnje le naleti na gro- zovitega leva, ga reši trpa, ki se mu je bil zadiril v srca, lev pa ga, kasneje, v areni, gladiatorja, v zahvalo ma- ra požre; to je zgodba v prijaznem »zivalskem« sara- ritanstvu in s poslanico, da je na tem svetu svoboda naj- vrednejša med vsemi drugi- mi rečmi: in res je Andro- kles nazadnje osvoboden, nič več suženj, veseli svobodnjak, kakor vsi drugi, a še zmno- rom, kur naprej, s pesmico o svobodi na ustih, pesnico, ki pač je, kar je. Ljubljans- ki gledališčniki so ameri- škemu švitrnik uprizorili torej kot prijetno, nič hudega ho- tečo in tudi prav nič tenden-

cižno šalo, opremljeno s ne- kaj malega ironije — pred- vem pa so Harrisov scenarij razvezali v celo vrsto zabav- nih spektakularnih situacij in parodiranja.

Pri tem se je, kot izhodi- šče, pokazal za posebej hval- jeznega prolog, introdukcija v slogu commedie dell'arte, ki je z njo bila komedija tema- tizirana kot vesela igra, kot teater, spektakularna paša za oči, nič več. Res je, da je bil ta spektakel uprizorjen z minimalnimi sredstvi, z malo dekorja in bleščave, a ven- darje z mnogo slikovitosti in humorja, predvsem pa že od vsega začetka tako, da so se mogli v njem docela razgla- stiti nastopajoči komedijanti: bili

so, vsi po vrsti, docela kos- tako pospešeni dinamični pred- stave kot njenim pantomim- skim, celo koreografskim elementom, suvereno obvia- dujoč svoj posel. Med njimi na prvem mestu Silvi Bo- žič v vlogi Androklesa, su- žnja izkoriščanega in osvobo- jenega, zabavno-nesrečna fi- gura, ki je znala držati niti predstave spretno v rokah. Branko Ivanc je znal z na- malo hudobije uprizoriti Pan- talona, starca, nerodnega sa- moživlježa in zlasti skopuha, Sandi Pavlin nastopalskega, volje, a gromko grmečega, svetnika, Milena Grmova in Jože Miraz sta bila najbolj komedijantska v rahli trave- stiji italijanske opere, v sor-

gih, v parodiranju baročne ljubezenske idile, Božo Vovk pa je ekonomično, ne brez grozljivosti, a vendarle ta- ko, da je bilo jasno, da ne gre povsem zares, uprizoril grozovitega leva.

Mogoče je reči: po svoji odrski predčnosti in učin- kovitosti sta se Androkles in lev v Mladinskem gledališču izkazala za tiste vrste teater, ki ga more s pridom gledati občinstvo vseh vrst — nema- ra pa sta se, z druge strani, tudi približala tako izrazite- mu ali intenzivnemu gledali- šču, kakor ga je lani v istem gledališču uprizoril v pred- stavi Vilinka z lune, takrat s pobjozo, tokrat s humor- jem.

ANDREJ INKRET

ANDROKLES IN LEV — Iz nove premiere, ki jo je postavil na oder ljubljanskega Mladinskega gledališča režiser Mile Korun. Foto: Jerko

TEŽKO PRIČAKOVANO

Baletna premiera - začetek sezone v ljubljanski Operi

Novo gledališko sezono v ljubljanski Operi je v četrti- tvečrni meseci otvoril balet. Po desetih mesecih premora po zad- nji baletni premieri je bil to že težko pričakovani dogo- dek, in to tem bolj, ker sta bila s premiero uvrščena v redni spored dva baleta, ki ju na ljubljanskem odru še nismo videli.

Karol Toth, že eno leto šef ljubljanskega baleta, se je gledalcem predstavil kot ko- reograf, režiser in kostum- graf »Posvečanja« pomlad- igorja Stravinskega in »Hi- rošime« Williama Bukovj- ca. Odlučitev, da sta prav ti dve deli izjavljani v enem večeru, je globoko doučljiva: pora- janje življenja na zemlji, na- stajanje družbe, ki v imenu napredka potrebuje in zahtev- za žrtve, do razvoja istega človeka in iste družbe do stopnje, ko lahko posamezn- nik z eno samo neodgovorno, brezvestno potezo uniči vse civilizacijo in vrne življenje na zemlji na njegov začetek.

»Posvečanje« pomlad- igorja Stravinskega vzmira iz- vajalce in gledalce že od leta 1913, od prve neuspele posta- vitve tega baleta v koreogra- fiji Vasilja Nijzinskega v Pa- rizu. Koreograf, ki si izbe- re plesno glasbo Stravinske- ga, polno ritmične vitalnosti, za svoj balet, ni lahko, ker je vedno v nevarnosti, da bo glasba zasenčila balet. Tega trdga oreha so se lotevali številni umetniki, med kateri mi pa je Maurice Béjart tisti, ki je v tem delu najbolj us- pel (premiere leta 1959). Vsem naslednjim koreogra- fom je še težje: pred njimi ni več samo Stravinski, ki se mu je treba približati, temveč še Béjart, ki ga je treba do- seči.

Tothova zamisel tega bale- ta je brez dvoma zanimiva, nekoliko odmakljena od prvotnega libreta in s tem obo- gatena. Najprej smo slišali samo glasbo, ritem kot sub- stanco življenja. Oder je oči- vel z odlično plesno kompo- zicijo, spominjajočo na me- dizo, sledilo je porajanje drugih bitij in počasi člo- veka, individualna, najprej enega, pa dveh, in še in še. Enostavni način gibanja je preraščal v vse bolj kompli- ciranega, sprva vsem enake kretnje so se zdifferencirale, posamezniki so vedno bolj izstopali.

Drugi del »Posvečanja« po- mlad je po Tothovi zamisli bolj podooben prvotni zasnovi vsebine kot prvi: izbira in žrtvovanje mladenke v veri, da brez takih žrtvi ni na- predka. Demoni se vodijo človeška dejanja v krutost. Baletni ansambel je koreo- grafovo zamisel kar dobro iz- peljal, čeprav so kostumi (plesalci so vsi v belih tri- kojih) zelo nevarni, saj vsak posameznik izstopi v trenut- ku, ko si privoščil, da popu- sti napetost v eni sami mi- šlici. In to se žal še kdaj pa kdaj zgodi.

Med solisti v tem baletu zaslužijo pohvalo Volko Vi- dmar, ki je z vlogo Samana,

dobra knjiga najboljši prijatelj

rotlica duhov, pokazal svoj veliki talent za plesalca teh- ničnih in izraznih kvalit. Presenečenje nam je pripra- vil tudi Maruša Vidmar s čisto, elegantno in občutno odplešano žensko solistično vlogo v prvem delu. Težka vloga Izbrane, ki jo je ple- sala Zofija Tothova, ni bila povsem izdelana — mestoma so se preveč čutili prehodi iz enega v drugi korak, kar je njen ples razbijalo na delce. Ivo Kosi je svojo vlogo odplešal solidno, toda partnerke Maruše Vidmar ni dosegel.

Zahtevno glasbo Stravinske- ga je dirigiral Vladimir Koller. Vsi dvomi, da te parti- ture naš operni orkester ne bo zmogel, so odpadli že po prvih takih. V drugem delu večera smo videli balet »Hirošima« na elektronsko glasbo Williama Bukovjca, ki je bila posneta na trak v Bratislavi. Kom- ponist je dal delu naslov »Ukasa« in je škoda, da ta naslov ni ostal, ker bi ver- jetno manj slil koreografu v pretirani realizem. Posa- mezne sekvence so zelo do- miselno koreografirane in predvsem režirane, tako npr. skupinska scena po bombnem opustošenju Hirošime, brez- učnost visoke civilizirane družbe in končno sprijaz- njenje pilota s spoznanjem, da je ostal sam s svojo ves- lo, pa čeprav je izpolnjeval samo ukaz. Balet je idejno to- st in dobesedno izpeljan, ko- stumi in dekorji so premalo pri- kazali kot občutljivi, kot da se dilema izpolnjevanja ukazov postavlja samo pred pilota letala, ki nosi atom- sko bombo.

Z vlogo pilota je Vlasto Dedović pokazal, da je dober

plesalec in še boljši inter- pret prav takih vlog. Magda Vrhovec (Vest) in Janez Me- jač (General) sta plesala su- vereno, sicer pa nas ta dva plesalca menda še nikoli ni- sta razočarala.

Karol Toth se je tako pred- stavljal kot odlični režiser, ki obvlada odski prostor in tehniko, ki gledalcem veli- ko pripoveduje, ki pa kot koreograf včasih malo pre- več pomenstavlja. Aplavz na koncu predstave je bil dober, toda malo zadržan, morda tudi zaradi vesti, ki je pre- šla odsko rampo.

ANDREJA TAUBER

CVETKE & UREDNIŠKEGA RESETA

...posiljevalcu so upoštevali kot olajša- vno okolščino to, da živi v neurjenih STA- NOVANJSKIH razme- rah ...

(In ni mogel posil- jevat doma...)

...podružnica ban- ke je dosegla pomemb- ne rezultate v poslo- vanju s PREBIVAL- CI ...

(Živa valuta?)

...cene KMETI- SKIH PROIZVAJA- LCEV so za 26 odstotkov višje ...

(Razumljivo, če se tudi pridelci dra- žijo!)

KULTURA NA ŠIROKO

Ob Cranachovi razstavi v Kostanjevici

Časi, ko je podeželje čaka- lo na kulturne drobtine in ostanke iz osrednjega mesta, so za nami. Kultura iz cen- tra za vse republiko obmo- je ni prinesla sadov in ho- tenje je popustilo, ko se je mimo Maribora, Celja, Kranja,

Novega mesta tudi drugod prizadevanje posameznikov razširilo v pomembne obli- ke kulturnih manifestacij na raznostranih področjih. Za pri- mer Kostanjevici na Dolen- jskem: pred vojno je slovens- ko bližnjih vinskih gorah z odličnim ovčikom, kmalu po osvoboditvi je postala po- membnejša z restavracijo in rekonstrukcijo celotnega kompleksa cistercijskega samostana, ki bo kmalu v popolnosti kazal silo stare- ga slovenskega stavbarstva, pred leti pa ji je pomemb- nost zrastle z začetno skrom- no zamisljo ravnatelja osem- letke Lada Smrekarja, ki je začel v šolskih prostorih zbi- rati dela naših likovnikov — polmpresionistov. Blod vztraj- nega, nesebičnega dela je po- membna galerija naše sodob- ne umetnosti, postavitev La- mutovega likovnega salona, primerna za vsakršne raz- stave, in ustanovitev Dolenj- skega kulturnega festivala, organizacije zelo široke kul- turne dejavnosti.

Lamutov likovni salon ima odprta vrata brez oddiha. Razstave kar druga za drugo in tudi ta, ki je bila odprta nazadnje — čeprav ne iz na- šega kulturnega območja — je izpričala zdravo prizadeva- nje festivalnega vodstva. Spo- znali smo, da zmoro celo faksimili, fotografije in barv- ne reprodukcije dobro pred- staviti pomembno umetniško osebnost, kakršna je ne le za nemški kulturni krog Lu- cas Cranach. Postavljajo ga ob Albrehta Dürerja in Ma- thiasa Grünewalda, čeprav je

Dürer vsekakor prvi med enakimi.

Za nikakršno stopnjo ni Cranachova umetnost povija- na, če vemo, da je bil rojen v Kronachu (od tod ime), najhujšem kraju 100 km se- verno nad Nürnbergom, da so ga v NDR lani slavili za petstoletno rojstvo (Dürer jevo samo leto poprej), da je Cranach začel pri očetu, nepomembnem slikarju in si vse drugo našel v izredni si- karski nadarjenosti in sreč- nih okolščinah, da je nekaj časa živel na Dunaju, delal za cesarja in vojvode, imel v znamenitem Wittenbergu de- lavnico, ki je naredila mesto za središče saskega slikarst- va in je ta sloves ohranilo še po slikarjevi smrti 1553. da sta med mnogimi pomoč- niki v delavnici delala tudi sinova Janez in Luka mlajši in je prvi umri mlad, dru- gi je očeta preživel za 33 let ter je njun delež na oče- tovih slikah zelo nezanesljiv.

Pomembnejši za Cranache- vo umetnost je njen nastanek na okretu stoletja, se pravi na prehodu iz pozne gotike v renesanso, v čas humani- stičnih prizadevanj in izbru- ha reformacije, kar vse je pri Cranachu dostikrat mo- čnejše razbrati kakor pri Düreru. Za reformacijo je bil vnet in prizadeven ne le zaradi prijateljstva z Marti- nom Luthrom.

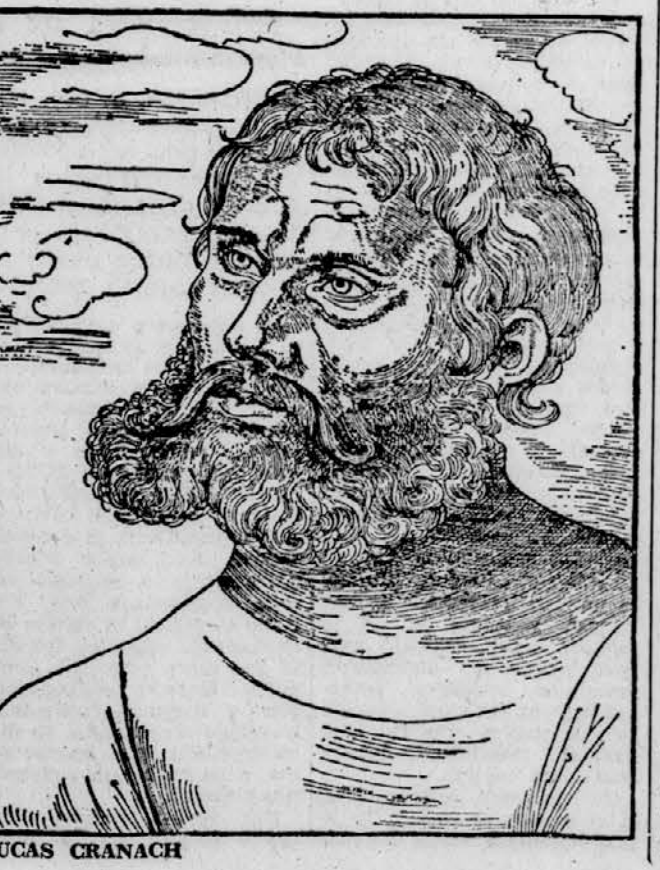
Značilnost zgodnejših Cra- nachovih del je poudarek na dramatičnosti vsebine ali idi- lični ljubosti. Najprejle delo in hkrati »ključek« zgod- nje renesanse je Katarinin

oltar v Dresdenu (1506). V drugi polovici njegovega mo- strstva je različno spozna- vanje slogovna umirjenost, ki pa kljub koncesijam ne iz- gubi na renesančni, po pozni gotiki posneti napetosti de- janja. V resnici pomeni ta pomiritev, prehod iz bohot- nih idej, razgibanih oblik in kompozicij v neke meri umetniško splahnelost na ra- čun masovne produkcije in mnogih pomočniških rok v veliki delavnici. Iz teh ča- sov je tudi razširjena tema- tika z upodabljanjem golih, predvsem ženskih teles, na- slonjena na mitološke scene.

Kakor vsi veliki slikarji, tudi Cranach ni mogel zara- jiti svoje segavosti, prešerne radosti nad oblikami in pri- zori, ki jih je podtaknil, ka- mor jih zaprav ne bi smel. Nič drugega kakor zdrav, preprost in priroden duh re- formacije. Poglejte molitve- nik cesarja Maximiliana s mnogimi, živalskimi, v nič- mer na begu, na katerem kradejo križati angelci mila- diče iz pitjege gnezda in sta stara na veji vsa iz sebe od začudenja, ko ne vesta, da je reformacija na pohodu!

Čeprav le nekaj nad šest- deset reproduciranih doku- mentov umetnin nemškega renesančnega Cranacha, so dobra informacija o velikem umetniku, vredna ogleda se- daj v Lamutovem salonu v Kostanjevici in tudi kasneje v drugih razstavnih prostori- nih, kamor bodo razstavo se- lil.

CORO SKODLAR

LUCAS CRANACH

MINIMA

BINOM je domiselna novost
Dvojna funkcija: fotelj — ležišče
Sodobna oblika • Solidna izdelava
Udobnost • Izredno nizka cena

din 990,-

lesnina

LJUBLJANA, CELJE, MARIBOR, KOPER, KRANJ, MURSKA SOBOTA, NOVA GORICA

NAŠI ZA MEJO

Rasistični izbruhi

CELOVEČ, 6. okt. — Zveza koroških študentov je v središču središča spomenika, ki ga je Zveza koroških bramborčev (Abwehrkämpferbund) postavila črtno obkroženo, obrambovsko boja in tako imenovanim ugrabljenim po II. svetovni vojni, sprejela naslednje stališče:

Zveza koroških študentov odločno protestira proti postavitvi takega spomenika, ker ga je treba oceniti kot ponovno provokacijo slovenske narodnostne skupnosti na Koroškem. S fašističnimi frazami poskušajo med prebivalstvom na Koroškem ponovno mobilizirati rasistične emocije. Zveza koroških študentov vidi v tej akciji zvezo bramborčev in koroškega Heimata, ki s fašističnimi frazami poskušajo med prebivalstvom na Koroškem ponovno mobilizirati rasistične emocije. Zveza koroških študentov vidi v tej akciji zvezo bramborčev in koroškega Heimata, ki s fašističnimi frazami poskušajo med prebivalstvom na Koroškem ponovno mobilizirati rasistične emocije.

Zveza koroških študentov opozarja v tej zvezi na poziv socialistične stranke k sodelovanju na Koroškem ter meni, da bo uspešno sožitje možno šole takrat, če bodo iz učnih načrtov na koroških šolah odstranili nacistično miselnost, predvsem kar zadeva problem manjšin in če bodo slovenski narodnostni skupnosti zagotovljene pravice, ne pa podlagi obveznosti republike, temveč širokogrudno in v socialističnem ter demokratičnem smislu.

Zveza koroških študentov zaradi tega ponovno zahteva, da je treba organizacijo koroškega Heimata odločno opredeliti v slovensko dejavnost.

Z. Z.

„NOTRANJA ZADEVA“, KI JE DOLŽNOST

Koroška SPÖ vali vso odgovornost na Dunaj

OD DOPISNIKA RTV

CELOVEČ, 5. okt. — Govor podpredsednika predsedstva SFRJ Mitje Ribičiča na seji splošnega zbora slovenske skupščine ob 30-letnici Kočevskega zborja je — kot smo to poročali — vzbudil med koroškimi Slovenci izreden odmev in zanimanje. »Slovenski vestnik«, glasilo Zveze slovenskih organizacij, je na prvi strani objavil obširno izveščilo iz Ribičičevega govora, predvsem seveda tiste odstavke, ki zadevajo položaj koroških Slovencev. »Naš tednik«, glasilo Narodnega sveta koroških Slovencev, ki izhaja dan poprej, pa Ribičičevega govora seveda še ni mogel objaviti.

»Slovenski vestnik« se po-
dobno ukvarja tudi z izjavo
avstrijskega zunanjega mi-
nistra dr. Kirchschlägerja po se-
stanku s jugoslovanskim zve-
nim sekretarjem Milošem
Minicem v New Yorku, ko
sta se pogovarjala o nadalj-
njih možnostih jugoslovanske
avstrijskih odnosov in v zve-
zi o tem tudi o položaju slo-
venske narodnostne skupnosti
na Koroškem. »Slovenski
vestnik« v celoti objavlja po-
ročilo o Kirchschlägerjevi iz-
javi kot ga je objavila avstrijs-
ska tiskovna agencija, nato
pa pravi med drugim:

Izjava je vsekakor zanimi-
va v več pogledih ter potrjuje
je pravilnost stališča, ki so
jih koroški Slovenci o teh
vprašanjih vedno zastopali.
Prvi — da med neresena
vprašanja med Avstrijo in Ju-
goslavijo sodi tudi izpolnje-
vanje obveznosti, ki jih Avstri-
ja nalaga državnim pogodbam
in še posebej njen 7. člen;
drugi, da ima Jugoslavija
kot sodelavca državnih po-
godbe legitimno pravico skr-
beti in se zavzemati za to,
da bo Avstrija te svoje ob-
veznosti res tudi izpolnila;
tretji, da je manjšina
subjekt svojih težav in je
zato rešitve manjšinskih
vprašanj treba iskati v so-
delovanju in sporazumu s
prizadeto manjšino;
Ko »Slovenski vestnik«

komentira izjavo zunanjega
ministra dr. Kirchschlägerja,
poudarja, da Avstriji ne mo-
re nihče odvzeti njenih dol-
žnosti in namesto nje iska-
ti rešitve za izpolnitev ob-
veznosti, ki jih je prevzela z
državno pogodbo. To se uje-
ma tudi z doslednim stališ-
čem jugoslovanske, ki pa je hkrati
vedno zelo jasno in odločno
poudarjala, da bo v smislu
svoje legitimne pravice kot
sodelavca državnih pogodb
zastopala in priznala le
takšne rešitve, do katerih bo
prišlo v sporazumu s priza-
deto manjšino.

V tem smislu je reševanje
manjšinskega problema ne-
dvomno notranja zadeva in
dolžnost Avstrije. To pa nika-
kor ne pomeni, da je reševa-
nje možno na podlagi samo-
voljnosti, enostranskih inter-
pretacij, kajti sodba o tem,
kdaj bo rešitev zadovoljiva
in s tem obveznost izpolnje-
vanja, ostane namreč slej ko
prej prepuščena mednarodne-
mu forumu podpisnic državnih
pogodb, še posebej pa
prizadeti manjšini, ki mora
kot subjekt imeti pri reševa-
nju možnosti enakopravnega
sodelovanja in sodelovanja.
ne pa kot objekt le sprejema-
niti rešitve manjšinskih
vprašanj, kjer je bil njegov
učitelj komandant in kapel-
nik znan skladatelj operet
Franz Lehár. Dve leti je na-

Postranske zadeve?

V začetku minulega tedna
je imel klub socialističnih
poslancev Koroške pred za-
četkom jesenske politične se-
zone svoj tradicionalni po-
svet, na katerem so razpravi-
ljali o delovnem programu

JOHN IVANUSH

V Cardonu v državi Ohio
je v četrtek 30. avgusta v
94. letu umrl pomemben ame-
riški Slovenec, glasbenik John
Ivanush, ki je bil med ame-
riškimi rojaki splošno znan
kot pionir slovenske opere v
Ameriki.

Pokojni se je rodil v Ro-
gaški Slatini. Glasba ga je
privlačevala že v otroških le-
ti. Prvo strokovno znanje
si je pridobil v Ptuj, ki se
ponaša z eno najstarejših
slovenskih glasbenih šol. Za-
tem se je štiri leta izpopol-
njeval pri mornarski godbi
v Pulju, kjer je bil njegov
učitelj komandant in kapel-
nik znan skladatelj operet
Franz Lehár. Dve leti je na-

gova soproga Mary, rojena
Grill, je v tej operi pela tu-
di naslovno vlogo. Prvo slo-
vensko opero so dali na oder
v Slovenskem narodnem do-
mu v Clevelandu na Zahval-
ni dan 29. novembra 1928.
Dvorana je bila polna do zad-
njega kotička, več sto obi-
skovalcev je moralo oditi, ker
niso dobili vstopnic. Vlado-
lo je svečano vzdušje — vsi
navzoči so čutili, da so pri-
če pomembnemu dogodku, ki
bo ostal trajno zapisan v zgo-
dovini naše ameriške Slove-
nije. Opera je dosegla pro-
doren uspeh in so jo pozne-
je večkrat ponovili.

Foleg Zarje je Ivanush po-
učeval in vodil še več drugih

SKLADATELJ IN LIBRETISTKA — John Ivanush z ženo Mary leta 1928. skladatelj in libretistka prve slovenske opere v Ameriki. Krstna predstava je bila 29. novembra 1928. leta na oderu slovenskega narodnega doma v Clevelandu. Opera je doživela velik uspeh.

to igral na Dunaju v koncert-
nem orkestru Franza Lehárja,
zatem pa je leta 1902 odšel
v Ameriko, kjer se je takoj
včlanil v strokovno združenje
glasbenikov.
V začetku je v La Sallu
(Ill.) igral v gledališkem or-
kestru in vodil eno prvih
slovenskih godb na pihala.
Nato ga je pot povedla v Min-
neapolis in Južno Dakoto, kjer
je igral in vodil razne orke-
stre in godbe. Bil je tudi
član glasbenega koloja v
Redfieldu. Zatem se je prese-
lil v Cleveland, kjer je prev-
zel vodstvo godbe Bled, ki se
je razvila v eno najboljših
in bila splošno znana.
John Ivanush jo je vodil več
do njegovega razpusta v letu
1942.

Največ svojega strokovnega
znanja in ustvarjalnega dela
pa je posvetil slovenskim
pevskim zborom. Najstarejši-
mu clevelandskemu sloven-
skemu pevskemu zboru Zarje
je bil glasbeni mentor sko-
zi dvajset let. Pod njegovim
vodstvom je ta zbor začel
vnašati v svoj program tudi
zahtevna operna in operna
dela. Poseben mešnik sloven-
ske kulture na ameriških
tleh je bila uprizaritev prve
slovenske opere, ki je bila
napisana in uprizarjena v
Ameriki. To je bila opera
Turjaška Rozamunda, za ka-
tero je po Prešernovi ba-
ladi napisala libreto Ivanu-
sheva soproga Mary, uglašil
pa jo je John Ivanush. Nje-

slovenskih pevskih zborov.
Med drugim je bil štirinajst
let glasbeni vodja cleveland-
skega pevskega zbora Ja-
dran, ki je letošnje polet-
je gostoval tudi v Sloveniji.
Pod Ivanushevimi umetniškimi
vodstvom je Jadran poleg
šestnajstih koncertov nastu-
diral in uspešno nastopil še
z dvajsetimi spevoigrami in
operetami.
Zadnja leta je pokojni John
Ivanush preživljal na svoji
farmi v Chardonu s soprogo
Mary, ki je tudi znana kul-
turna delavka in urednica pri-
loge Progressivnih Slovencev
v glasilu SNPJ »Prosveta«.
John Ivanush je bil nedvom-
no ena najvidnejših osebnosti
slovenske glasbene kulture
na ameriških tleh, saj je pri-
speval velik delež k njenemu
progradu in razvoju, zato ga
bomo tudi v stari domovini
ohranili v častnem, hvaleč-
nem spominu. I.S.

»JUGOSPED«
podjetjeza mednarodno
špedicijo.

BEOGRAD, Terazije 10

razpisuje

JAVNO LICITACIJO

za prodajo

10 vagonov

različnih lutk

v vrednosti

ca. 800.000,00 din

(80 milijonov S din)

Licitacija bo 11. 10. 1973

ob 12. uri v Beogradu na

skladišču železniške posta-
je in podjetja luka in
skladišča »Beograd« —
Beograd.Pravico do sodelovanja
imajo pravne osebe in fi-
zične osebe, katerih pre-
stavniki bodo imeli ustre-
zna pismena pooblastila.

ga problema propadla in da
naj se zdaj druge stranke
»močneje angažirajo« pri tem
vprašanju.

»Slovenski vestnik« v zve-
zi s stališčem koroške so-
cialistične stranke in njenega
predsednika Wagnerja pou-
darja, da se vodilna stranka
v deželi najbrž ne more tako
preprosto odkrižati dolžno-
sti in odgovornosti, ki jo ima
tudi glede tega vprašanja.

Prav tako pa ni mogoče
krivde za dosedanja neuspeh
preprosto prevajati na druge,
v konkretnem primeru
ponesrečenega zakona o dvo-
jezičnih napisih predvsem na
manjšino »Nismo krivi Slo-
vence«, poudarja Slovenski
vestnik, ki smo zakon kljub
vsem njegovim pomanjkljivo-
stim pozdravili kot začetek
reševanja tega vprašanja, pač
pa so krivi tisti, ki so pre-
peličali celo tako minimalno
izpolnitev tozadevnega dolo-
čila državne pogodbe. Kon-
čno pa je skokva tudi so-
cialistična stranka, ki je s
vlado vred kapitulirala pred
nemakimi nacionalističnimi
silami.

ZVONE ZORKO

ZA TRETJINO VEČ

Na Goriškem stanoviten dvig vpisov v slovenske šole

GORICA, oktobra — Slovenska šola v zamejstvu, na Goriškem, se v zadnjem času krepi. Vzrok je več. Pripomoglo je k temu bolj demokratično vzdušje v Italiji, izboljšali so se odnosi med italijansko večino in slovensko manjšino, prebivalstvo upošteva boljše odnose med Jugoslavijo in Italijo, v Gorici dobijo mladeniči z znanjem slovensčine takojšnjo zaposlitev, posebno v trgovskih podjetjih, slovenskega človeka na delovnem mestu povsod čislajo in spoštujejo. Ne najde več delodajalca, ki bi zaprl vrata delavcu ali uradniku, ki pošilja svoje otroke v slovensko šolo.

lahko ugotavljamo, da se je
slovenska šola v zadnjem ča-
su precej okrepila. Število
učencev in dijakov se je v
brih petih letih povečalo za
eno tretjino. To je v razme-
rah, v katerih živimo Slove-
nci v zamejstvu zelo velik us-
peh.

MARKO WALTRITSCH

Slovenska šola se je okrepi-
la zlasti v mestu Gorici, kjer
živijo Slovenci pomešani med
italijansko večino in je torej
težko prebrati vse sloven-
ske starše, naj pošljejo svo-
jega otroka v oddaljeni slo-
venski vrtec ali osnovno šo-
lo, ko pa ima italijansko šo-
lo pred stanovanjem. Kljub
temu pa beležimo prav tu v
zadnjih letih stalen porast
učencev in to daje zagotovi-
lo, da bodo otroci nadaljevali
li šolanje na slovenskih sred-
njih šolah. Tudi to se se ok-
repi, zlasti odkar je bila
pred šestimi leti odprta viš-
ja trgovska šola, ki nudi po-
triletno šolanje, diplomno
tajnika trgovskega podjetja,
po petletnem šolanju pa di-
plomo trgovskega izvedenca

Težave
s knjigami

Ce na eni strani beležimo
porast učencev in dijakov v
vseh slovenskih šolah mora-
mo tudi ugotoviti, da so šte-
vilni problemi še vedno od-
prti. Letos ni šolskih knjig
za drugi in tretji razred os-
novnih šol. V Italiji daje dr-
žava šolarjem knjige zastoj,
dosedanje zaloge slovenskih
knjig so pošle, prosvetno mi-
nistristvo v Rimu pa še ni
odobrilo novih tekstov. Ka-
ko se bodo slovenski šolar-
ji v zamejstvu, ne samo na
Goriškem, ampak tudi na Tr-
žaškem, letos učili? Prihod-

PISANI
ŽIVALSKI SVET
NOVO, NI PONATIS!

dlitro se bliža čas, ko znižana cena ne bo več
veljala! Z naročilnico na zbirko PISANI ŽI-
VALSKI SVET pridobite 60 din. Prednaročilo, ki
velja 300 din za vseh šest knjig, ne bo veljalo
več že v oktobru, ko izideta prvi dve knjigi,
nato pa po dve v novembru in decembru.

V najlepših, barvnih podobah in natančnih ter
duhovitih podpisih boste prejeli: živali pre-
lek, pame, tropskega gozda, step, džungle,
pragozda, puščave, pustinje, goščave in davne
preteklosti — živali šestih kontinentov.

Obdarite z zbirko ali sebe ali osebo, ki ji želite
napraviti veselje!

Takoj vam pošljemo položnico, če pošljete
(lahko nalepljeno na dopisnici) spodnjo naro-
čilnico na CGP DELO, Prodaja, Tomšičeva 1,
61000 Ljubljana. Prvi dve knjigi dobite v no-
vembru, naslednje pa po povzetju v decembru
ali januarju.

Pošljite mi položnico za nakazilo prvega zne-
ska 100 din za prvi dve knjigi zbirke PISANI
ŽIVALSKI SVET — ostale štiri bom pa prejel
za 200 din po povzetju.

NAROČILNICA

Ime in priimek

Ulica

Kraj s pošto številko

NEGOTOVA
PRIHODNOST

Pred novo sezono zamejskega gledališča

OD DOPISNIKA RTV LJUBLJANA

TRST, 6. oktobra — »Sezono 1973/74 bomo gotovo izpeljali do konca, ka-
ko pa bo prihodnje leto, ne vemo« — s tako črnogledimi napovedmi sta
začela tradicionalni pogovor s predstavniki slovenskega zamejskega tiska
pred začetkom dela predsednik stalnega Slovenskega gledališča v Trstu
prof. Josip Tavčar in ravnatelj Filibert Benedetič.

Zaradi neurejenega pravnega
statusa, pa četudi je med
tem postalo »javna« in »stai-
na« ustanova, se Slovenski
gledališči dnu v finančnih
težavah, ki že presegajo zmog-
ljivosti njegovih ustanovit-
elj. Društva Slovenskega
gledališča. V skromno tola-
bo je lahko le dejstvo, da
imajo podobne težave tudi vsi
drugi italijanski hrami in Italiji,
posebej pa še ostalih se-
dem stalnih gledališč, nad
katerimi bedi ministristvo za
turizem in prireditve v Ri-
mu. Medtem ko italijanski
kolegi zagotavljajo, da je za-
dolževanje preko lastnih spo-
sobnosti postalo pač edini
sistem, vsaj dokler ne sprej-
mejo zakona o gledališčih,
ki ga pričakujejo že vrsto
let, zlasti v Trstu menijo,
da je čas udariti plat zvo-
na.

Po mnenju predstavnika
manjšinskega gledališča je od-
ločitev o večji ali manjši pod-
pori iz javnih sredstev v tem
hipu le še stvar politične
ne volje in razpoloženja do
Slovencev v Italiji v celoti.
Ko je gledališče pred tremi
leti začelo urejati svoj jav-
no-pravni položaj, s tem da
so v upravo vstopili pred-
stavniki lokalnih organov ob-
lasti — občine in pokrajine,
pomeje pa še dežele — so v
Trstu sprejeli tudi zamisel o
podobi in financiranju. Pri-
bližno tretjino stroškov naj
bi pokrivalo društvo — usta-
novitelj, tretjino lokalne je-
ne ustanove, ostalo pa mi-
nistristvo. Medtem ko dru-
stvom stalnim gledališčem mi-
nistristvo zagotavlja približno

60 odstotkov proračuna, da
je slovenskemu le simbolič-
no svoto. Od tod torej čeda-
lisa večja vrzel v njegovi fi-
nančni zgradbi.
Urejanje statusa slovenske-
ga gledališča je kljub spo-
budnemu začetku, ki so ga
spremljale izjave o razume-
vanju potreb slovenske na-
rodnostne skupnosti, obstalo
na pol poti. Sprito nepopol-
nosti zakonodaje na tem po-
dročju ovira ureditev tudi
določilo, češ da je stalna
gledališča mogoče ustanavljati
le v mestih z več kot 500
tisoč prebivalci. Edina izje-
ma naj bi bila Bozen (Bolza-
na) in Trst, katerih italijan-
ski značaj je menda ogra-
žen.

To, da v Trstu še deluje
stalno italijansko gledališče,
uporabljajo nekateri kot ar-
gument proti podobni usta-
novi, češ da gre za podvo-
jitev dejavnosti. Pri tem se-
veda spregledajo dejstvo, da
gre za kulturno hišo narod-
nostne manjšine.

V labirintu protislovnih
razlag statusa in pravic slo-
venskega gledališča je jasno
samo to, da pod takimi
pogoji ne bo moglo več dolgo
opravljati svoje izredno dra-
gocene vloge v življenju na-
še zamejske skupnosti. Nujno
bo poseči, preden se položaj
ne zaostri do kraja!

Letošnji program

Prvo predstavo — »Češnjev
vrt«, ki bo 12. t.m., režira
Mile Korun. Naj povemo,
da je zadnje delo velikega
ruskega klasika na tržaškem
odru. »Tri sestre«, pred leti
pripravil Bojan Stupica, pri
občinstvu doma in na gosto-
vanjih je poželo izreden us-
peh. Tudi druga uprizoritev

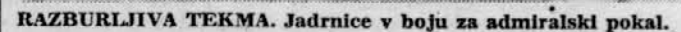
POSTELJNINA VRHUNSKA KVALITETE
IN SODOBNIH VZORCEV

9002

oglašujte v dnevniku
DELO

ADMIRALSKI POKAL

Nazadnje nogometna reprezentanca SFRJ tudi v Ljubljani

na popravni izpit, imajo dve leti časa, kajti tekmovanja so vsaki dve leti. Smernice za nove jadrnice so že nakazale najboljše iz te regate. To so bile nemška Suadade, že omenjena Apollo in Gringo in francoska Révolution. Vse te so poleg dobrih oblik tudi opremljene tako, da najbolj ustrezajo regatam.

**najboljši
prijatelj**

Kolesarji v Novem mestu

OBETAJOČ KOLEKTIV. Novomeški kolesarji s trenerjem Jožetom Majsom. Foto: Dokl

Juha Väätäinen
se ne da

Ob koncu pogovora je predsednik Ralijan omenil pripravljenost ObZTK, ki je nudila finančno pomoč, za urešničitve načrtov ter delovnih kolektivov Novoteksa, Laboda, IMV in zavarovalnice Sava, ki se niso naredili gluhe, ko so jih kolejarji prosili za pomoč.

V telovadni areni slejkoprej pisano in mikavno

V Evropi malo znani Taka-
haši.

Vrsta ZRN je imela še en
nastop na Japonskem, nato
pa še srečanje z reprezentan-
co Kitajske v Pekingu. Naj-
boljši Kitajec Cei Van Cung-
in se je moral zadovoljiti s
tretjim mestom, za Mössing-
erom in Gliengerom.

Evropski prvak Andrija-
nov za Klimentino je še nekateri
drugi najboljši sovjetski te-
lovadci se niso odgnili le
srečanju z Gliengerjem, mar-
več tudi pokalnemu prvenstvu
SZ, ki je bilo septembra v
Tbilisiju. Odsotnost najbolj-
ših — tudi telovadk, saj ni
bilo Korbutove, Lazakovičve

Iz zmage Saadije, pa čprav zelo tesne (0,05 točke), nad Turšičevo, Siharulidze, Segolkovo, Kim, Dronovo, drugimi, je mogoče sklepati, da sta se Korbutova in Lazakovičeva zbal prodorne tekničke iz Taškenta. Ali pa se Korbutova po velikem uspehu na univerzitetni in pa pripravi, da bi FIG priznala, da njene tregane elemente iz Münchna, želi nemoteno privržati za EP. V Londonu bo po vsej verjetnosti nastopila s še težjimi elementi, kajti FIG je medtem dovolila njene sporne vrste do konca tega leta.

1998, 1999, 2000, 2001, 2002, 2003, 2004, 2005, 2006, 2007, 2008, 2009, 2010, 2011, 2012, 2013, 2014, 2015, 2016, 2017, 2018, 2019, 2020, 2021, 2022, 2023, 2024, 2025, 2026, 2027, 2028, 2029, 2030, 2031, 2032, 2033, 2034, 2035, 2036, 2037, 2038, 2039, 2040, 2041, 2042, 2043, 2044, 2045, 2046, 2047, 2048, 2049, 2050, 2051, 2052, 2053, 2054, 2055, 2056, 2057, 2058, 2059, 2060, 2061, 2062, 2063, 2064, 2065, 2066, 2067, 2068, 2069, 2070, 2071, 2072, 2073, 2074, 2075, 2076, 2077, 2078, 2079, 2080, 2081, 2082, 2083, 2084, 2085, 2086, 2087, 2088, 2089, 2090, 2091, 2092, 2093, 2094, 2095, 2096, 2097, 2098, 2099, 2100, 2101, 2102, 2103, 2104, 2105, 2106, 2107, 2108, 2109, 2110, 2111, 2112, 2113, 2114, 2115, 2116, 2117, 2118, 2119, 2120, 2121, 2122, 2123, 2124, 2125, 2126, 2127, 2128, 2129, 2130, 2131, 2132, 2133, 2134, 2135, 2136, 2137, 2138, 2139, 2140, 2141, 2142, 2143, 2144, 2145, 2146, 2147, 2148, 2149, 2150, 2151, 2152, 2153, 2154, 2155, 2156, 2157, 2158, 2159, 2160, 2161, 2162, 2163, 2164, 2165, 2166, 2167, 2168, 2169, 2170, 2171, 2172, 2173, 2174, 2175, 2176, 2177, 2178, 2179, 2180, 2181, 2182, 2183, 2184, 2185, 2186, 2187, 2188, 2189, 2190, 2191, 2192, 2193, 2194, 2195, 2196, 2197, 2198, 2199, 2200, 2201, 2202, 2203, 2204, 2205, 2206, 2207, 2208, 2209, 2210, 2211, 2212, 2213, 2214, 2215, 2216, 2217, 2218, 2219, 2220, 2221, 2222, 2223, 2224, 2225, 2226, 2227, 2228, 2229, 2230, 2231, 2232, 2233, 2234, 2235, 2236, 2237, 2238, 2239, 2240, 2241, 2242, 2243, 2244, 2245, 2246, 2247, 2248, 2249, 2250, 2251, 2252, 2253, 2254, 2255, 2256, 2257, 2258, 2259, 2260, 2261, 2262, 2263, 2264, 2265, 2266, 2267, 2268, 2269, 2270, 2271, 2272, 2273, 2274, 2275, 2276, 2277, 2278, 2279, 2280, 2281, 2282, 2283, 2284, 2285, 2286, 2287, 2288, 2289, 2290, 2291, 2292, 2293, 2294, 2295, 2296, 2297, 2298, 2299, 2300, 2301, 2302, 2303, 2304, 2305, 2306, 2307, 2308, 2309, 2310, 2311, 2312, 2313, 2314, 2315, 2316, 2317, 2318, 2319, 2320, 2321, 2322, 2323, 2324, 2325, 2326, 2327, 2328, 2329, 2330, 2331, 2332, 2333, 2334, 2335, 2336, 2337, 2338, 2339, 2340, 2341, 2342, 2343, 2344, 2345, 2346, 2347, 2348, 2349, 2350, 2351, 2352, 2353, 2354, 2355, 2356, 2357, 2358, 2359, 2360, 2361, 2362, 2363, 2364, 2365, 2366, 2367, 2368, 2369, 2370, 2371, 2372, 2373, 2374, 2375, 2376, 2377, 2378, 2379, 2380, 2381, 2382, 2383, 2384, 2385, 2386, 2387, 2388, 2389, 2390, 2391, 2392, 2393, 2394, 2395, 2396, 2397, 2398, 2399, 2400, 2401, 2402, 2403, 2404, 2405, 2406, 2407, 2408, 2409, 2410, 2411, 2412, 2413, 2414, 2415, 2416, 2417, 2418, 2419, 2420, 2421, 2422, 2423, 2424, 2425, 2426, 2427, 2428, 2429, 2430, 2431, 2432, 2433, 2434, 2435, 2436, 2437, 2438, 2439, 2440, 2441, 2442, 2443, 2444, 2445, 2446, 2447, 2448, 2449, 2450, 2451, 2452, 2453, 2454, 2455, 2456, 2457, 2458, 2459, 2460, 2461, 2462, 2463, 2464, 2465, 2466, 2467, 2468, 2469, 2470, 2471, 2472, 2473, 2474, 2475, 2476, 2477, 2478, 2479, 2480, 2481, 2482, 2483, 2484, 2485, 2486, 2487, 2488, 2489, 2490, 2491, 2492, 2493, 2494, 2495, 2496, 2497, 2498, 2499, 2500, 2501, 2502, 2503, 2504, 2505, 2506, 2507, 2508, 2509, 2510, 2511, 2512, 2513, 2514, 2515, 2516, 2517, 2518, 2519, 2520, 2521, 2522, 2523, 2524, 2525, 2526, 2527, 2528, 2529, 2530, 2531, 2532, 2533, 2534, 2535, 2536, 2537, 2538, 2539, 2540, 2541, 2542, 2543, 2544, 2545, 2546, 2547, 2548, 2549, 2550, 2551, 2552, 2553, 2554, 2555, 2556, 2557, 2558, 2559, 2560, 2561, 2562, 2563, 2564, 2565, 2566, 2567, 2568, 2569, 2570, 2571, 2572, 2573, 2574, 2575, 2576, 2577, 2578, 2579, 2580, 2581, 2582, 2583, 2584, 2585, 2586, 2587, 2588, 2589, 2590, 2591, 2592, 2593, 2594, 2595, 2596, 2597, 2598, 2599, 2600, 2601, 2602, 2603, 2604, 2605, 2606, 2607, 2608, 2609, 2610, 2611, 2612, 2613, 2614, 2615, 2616, 2617, 2618, 2619, 2620, 2621, 2622, 2623, 2624, 2625, 2626, 2627, 2628, 2629, 2630, 2631, 2632, 2633, 2634, 2635, 2636, 2637, 2638, 2639, 2640, 2641, 2642, 2643, 2644, 2645, 2646, 2647, 2648, 2649, 2650, 2651, 2652, 2653, 2654, 2655, 2656, 2657, 2658, 2659, 2660, 2661, 2662, 2663, 2664, 2665, 2666, 2667, 2668, 2669, 2670, 2671, 2672, 2673, 2674, 2675, 2676, 2677, 2678, 2679, 26

D. KURET

Hoja in varnost v gorah (70)

njen ugostitelj, da je trdnj trkačen i skalo.
 "Če je stvarina nekoliko bolji izpostavljen na
 visina takda, da bi se ob padu utegnil pošto
 vna mora alpinisti posredstvom za varnost a pošto
 "S klavirski v i stvor neprimerno oblikovan
 iskre opremak, stop. S kliri se savarjavaju
 na dnu, ali se ne razlikuje od klavira.
 Plezali, dva ali trile, koitor li lahko se
 nave na eno plezavno vr (najpoštenje 40 m)
 plezavni, kakar tisti, ki se postati najbolji pr
 moči ali je najbolji kos nalogi, začne s vepo
 vponko, v vponko pa svojo varnost. Zapiše
 zalecen
 Tva posredstvom na vrvi varnost. Zapiše
 svojo osebnost varovalno vr, ki je ponavadi
 klavir kojni kak meter ali dva. Prvega v navez
 na dnu, ali se ne razlikuje od klavira.

[illegible]

Optimalno, kjer plemali upo-
varovanje za pravi čas, ko
vrste ne more
napredovati a le
množijo, kar je
vse, čeprav pre-
sejanka nevarnost
množijo, kar je
nov. Zavoljo tega
obstanka. Končno
je, čeprav je, če-
jma pot, klati,
kem poteg v o-
množijo, kar je
Drugele je s
vvi, klati, vpo-
množijo, kar je
pravo, sistem klati
v navezi tudi fali
v navezi, kar je
krašna so za pr-
pa bi jih zmogel
v navezi, kar je
celotne navezi
po več dni, ples
v navezi, kar je
za tehnične ples-
drugele vrste, k-
v navezi, kar je
trajajočo in izo-
v navezi, kar je
človek res nima

Ing. PAVLE SEGULA

REŠITEV PREJŠNJE NEDELJSKE KRIŽANKE

VODORAVNO: skopola-
nin, Monteverdi, Asti, od-
ek, ser, Acev, vat, ana-
ram, ralo, Vegri, Hakim,
jd, Ozren, Se, Beckett,
ak, Ake, ide, Kar, Sele,
H., Neruda, papagaj,
lavica, Don, grob, kanti-
a, obol, denar, laso,
kant.

Med reševalce s pravilnimi rešitvami nedeljske križanke bo žreb razdelil za 300 dinarjev nagrad in sicer:

PRVA NAGRADA: 100 DINARJEV
STIRI NAGRADE PO 50 DINARJEV

Izrekek z vpisano rešitvijo pošljite na naslov: Uredništvo DELA, Tomšičeva 3, 61001 Ljubljana, poštni predal 29. Na ovitek napišite NEDELJSKA KRIZANKA. Pri žrebanju bomo upoštevali vse rešitve, ki bodo v uredništvu do petka, 12. oktobra popoldne.

NAGRADE

Za prejšnjo nedeljsko križanko smo dobili 1429 rešitev. Zrebr je razdelil nagrade takole:

1. nagrada (100 din): Vladimir Prezelj, Dule 3, 61316 Ortnek

2. do 5. nagrado (po 50 din) prejmejo:

Tonka Furman, Pohorje 15, 62282 Cirkulane
Nežica Krisper, Zagrebška 4, 68000 Novo mesto
Anta Zupec, Rimska 10, 61000 Ljubljana
Leopoldina Roš, Keršičeva 239, 61420 Trbovite

Danes na RTV

TV ob 9.40:

Domače viže

Hišica, slamec, smrečka, srce pa poje hej! Iz takih šeststavnih se je porodil narodnozabavni ansambl v Pruiju, ki s svojimi tonikami, dominantami in subdominantami vneto zašiti sleherni slovensko uho. Orfeja z liro je na njem letos prejel Jože Kreže (kakšno poetično nagrado pravzaprav, ko bi se dalo dobiti tudi petelinca), ki je navdušil s svojim ansamblom ter s pesmijo »Pepek in Mielica posebej. Slisali ga boste in videli. Nastopil bo tudi kvintet Planika iz Šostanj, ansambl Kivado z Jesenice pa še drugi.

TV ob 10.10:

Kaj delajo v BiH

V Mostarju so začeli v kmetijskem kombinatu HEP-POK oživljati zadržanost, ženski železarji zahtevajo, naj nova ustavna določila čimvele pozornosti posvetijo savorovanju kmetijskih proizvodov. V Konjici pripravljajo izobraževalne tečaje za vaška dekleta in žene. Oddaja ima tudi svoj glasbeni del, ki se lepo vklaplja v zeleno panoramo.

TV ob 16.15:

Kajkavške popevke

Krapinski festival si je utrl pot in tradicijo. Zato njegove melodije prepevajo vsepoved, kajti na njem sodelujejo poleg dobrih pevcev tudi eminentni skladatelji, ki

imajo posluh za to, kar je nastalo med ljudstvom. Verjetno bo zato čisto dobrodošel posnetek letošnjega krapinskega festivala kajkavskih popevk, ki tako veselo pozvanjajo v zagorskem narodu. Pozvanje bodo v nedeljsko popoldne.

TV ob 17.00:

Dežela na severu Evrope

Nedeljsko popoldne se bo na televiziji predstavila Danska v oddaji »Brez rdečih semaforov«. Čisto prav je, da Dansko spoznamo še tako drugače kot po dobrem surovem maslu in mleku, po nepregledni ravnini, ki se dvigne v nekaj nad sto metrov visoko goro ter po tem, da pelje od tam najbližja pot na Švedsko. Reportaža bo namreč spregovorila o danski vzgoji otrok. Pripravil jo je Igor Gruden.

TV ob 18.00:

Past za begunca

Imamo tudi najdaljšo noč. Ta film so posneli Bolgari, ki se pri svojem filmskem

ustvarjanju odlikujejo z dobro kamero. Film se dogaja na vlaku med zadnjo vojno, gestapo lovi begunca in mu pripravi past. Vsa negotovost, strah in napeto pričakovanje dela film zanimiv.

TV ob 20.35:

Obmorska humoristična lepljenka

V Zagrebu so pripravili nadaljevanje po noveli dalninskega pisatelja Marka Urošića. Bil je pisatelj, ki je deloval med obema vojnama in pisal preveč sodoben humor. Videli bomo, kaj delajo in sploh taki ljudje v Splitu, ki jih je življenje napotilo nekam ob rob. Pikra zbadljivost in humor, ki je po svoje odlikovala tudi nadaljevanje o našem malem mestu, bo zaživel tokrat v skrajnem okolju, vendar malo večje obmorskega mesta. Nastopajo še znani Dalmatci iz prejšnje serije Danijela Marušića. Prva epizoda ima naslov »Evangelista«.

TV ob 21.30:

Razvoj in odmiranje

»Začarani krogi« plešejo čisti studij za sodobni ples iz Zagreba, solista sta Zaga Prilic in Durko Kolar. Koreografiral je Tihomir Škrinjar, režiral Anton Marti. Poskušali bodo prikazati življenjski ciklus, seveda z baletnimi lahkotnimi koraki.

POSILJEVALCI OBDOJENI

Fanta zvezali, dekle odvedli...

V Beogradu se je predvčerajšnjim z izrekom strogih kazni končal proces proti štirim posiljevalcem. Zadeva je povzročila veliko zanimanje ljudi ne le v Rakovici, kjer se je zločin zgodil, marveč tudi po vsej Srbiji.

Dogodek, ki ga je obravnavalo beogrjsko okrožno sodišče, se je pripetil letošnjega 21. maja na cesti blizu Rakovice. Dragoslav Radojčić, nezaposleni sofer, Zoran Ivanović, vulkanizer Milan Marković, delavec in Zivan Milčić, kmet, vsi doma iz Resnika so se tega dne pozno ponoči dogovorili za napad na osamljenega avtomobil in za posilstvo. Oboroženi s pištolami so se približali osebnemu avtomobilu volga, ki je stal parkiran ob cesti. Iz vozila so najprej izveliki Branislava Stjepanovića, avtomehanika iz Beograda. Moža so z jermenji privezali za drevo. Nato pa, so njegovo dekle, doma iz Beograda, odpeljali v smeri proti Belemu potoku in jo tam posilili.

Pred polno sodno dvorano je predsednik sodnega senata izrekel naslednje kazni: Zoran Ivanović, 6 let in 2 meseca strogega zapor, Miloš Marković in Dragoslav Radojčić, oba 6 let strogega zapor, in Zivan Milčić 5 let in 2 meseca strogega zapor. Ko je zadnji obtožene, Milčić, slišal za svojo kazen, je ga-

UMRL MED KOSILOM

Starca zadušil kos mesa

LJUBLJANA, 6. okt. — Danes točno popoldne se je v domu počitka na Bokalcah pri Ljubljani med kosilom zadušil 73-letni oskrbovavec Ivan Zalokar, ker mu je v sapnik zdrsil kos mesa. Domske osebe je starcu, kot pravi uradno sporočilo, sicer priskočilo na pomoč, a je bilo že prepozno in se jim ni moglo nič posrečiti rešiti.

NAJBOLJ MASOVNA PRAVDA

Na sodišču 2.500 Banjalčanov

Banja Luka se obeta eden izmed najmočnejših sodnih procesov v zadnjih letih v državi. Banjalučka gospodarska banka je namreč vložila pri tujaškem občinskem sodišču tožbo zoper približno 2.500 prebivalcev Banja Luke, ki so konec 1969 in v začetku 1970, leta vzele tako imenovane potresne kredite, vendar pa denarja niso vrnil v določenem vrnilnem roku.

»Ni nam bilo prijetno, vendar pa smo bili prisiljeni tako ravnati,« izjavljajo zastopniki banke-tožnika. »Skušali smo na različne načine urediti zadevo in priti do denarja, vendar zastonj.«

Resnica je, da je v tistih letih dvignilo denar v gospodarski banki več kot 40.000 Banjalčanov. Mnogi od njih so pričakovali, da jim bodo dolg odpisali. Toda to se, očitno, ni zgodilo.

Poročajo, da zadevno stanje ni nič boljše tudi v drugih kraljevskih komunah, ki jih je pred štirimi leti prizadel potres. Tudi tukaj so mnogi prebivalci dobili posojila, zdaj pa na pozive banke, naj vrnejo denar, ostajajo nemi. Kot kaže, bo banka tudi te ljudi tožila na sodišču, da bi po pravni poti dosegla vrnitev posojenih zneskov.

KAMION PADEL V MORJE

Utonil avstrijski sofer

V petek jutraj je v reškem pristanišču med zadensko vožnjo padel v morje avstrijski tovornjak s 25-letnim soferjem Leonom (priznani ne vemo) v kabini. Medtem, ko je tovornjak padel v morje, je imel voznik še toliko prilepnosti duha, da se je izvelikel iz krmila, vendar pa se mu ni posrečilo ujeti vrvi, ki so mu jo vrgli v vodo pristaniški delavci. Potopil se je skupaj s kamionom, natovorenim s pivom v morje, ki je na kraju nesreče globoko 10 metrov.

Preiskovalni sodnik za zdaj še ne ve povedati, ali je kamion padel v morje zaradi soferjeve napake ali zaradi kakšne tehnične okvare (na zavorah, recimo).

MLAJSI PES VOLČJAK sivkasto-rjave barve se je potepel na območju Trnovca. Ker je pes ugriznil dva otroka in je nevarnost stekline, prosimo vse, ki bi psa videli oz. slišali, da ga prijavijo na policijo. Kot kaže, bo banka tudi te ljudi tožila na sodišču, da bi po pravni poti dosegla vrnitev posojenih zneskov.

KONEC ZARADI HITROSTI

Cesta: mož mrtev, žena živa

VINICA V BELI KRAJINI, 6. okt. — Janez Stegne iz Učakovcev št. 30 je sinoči ob 20. uri vozil z osebnim avtom znamke zastava 750 od Dragatusa proti Vinici. Zaradi prevelike hitrosti in vožnje po sredini ceste je tik pred Vinico, pri vasi Ogulin, treslil v tovornjak znamke TAM 5000, s katerim je prav tako s precejšnjo hitrostjo pripeljal nasproti Stefan Klobučar (22) iz Velškega Nerajca pri Dragatuhu. Pri trčenju je osební avto odbilo na desno stran, kjer je obstal na boku. Med prevračanjem je padla iz avtomobila voznikova žena, ki je k sreči ostala nepoškodovana, medtem ko je bil drugi sopotnik, 14-letni Janko Vrbanc, tudi iz Učakovcev, težje ranjen in so ga prepeljali v soboško bolnišnico. Voznik Stegne je dobil tako hude poškodbe, da je umrl na kraju nesreče.

P. ROMANIC

REPRIZA AFERE MESEK?

Pred zagrebskim sodiščem za uboj v Kanadi

Alli bomo doživeli ponovitev dolgotrajne sodno-kriminalne afe, katere epilog je bil pred meseci v Varaždinu, ko so neprekosljivega ubežnika iz francoskih in jugoslovanskih zaporov V. Meska, soubijalca »stare gospe«, 70-letne hotelirke v Parizu, obsodili na daljšo zaporno kazen potem, ko ga je francosko sodišče obsodilo na dosmrtno ječo, a se je zaporu izognil s pobegom?

Reprizo naj bi zdaj zaigral 26-letni grafik Srečo Džambas, ki so ga v Torontu v Kanadi skupaj s še tremi pajdasi obsodili na dosmrtno ječo. On, Džambas, pa Ratko Govedar, Nikola Popović in Ilija Askov so se dogovorili, da bodo vplomili v »Francosko restavracijo« v Torontu Dejanjsko kot kot operativna izvedla Džambas in Govedar. Ko sta bila še takorekoč pri vratih sode, v katero so bili pripeljani kanadski dolajterji, pa je presenečenje zaposlen v tej restavraciji. Znebila sta se ga tako, da sta ga do smrti pobila z železno palico.

Po eni najzgodnejši preskavi v kanadskem pravosuđu kot so se o tem svoj čas razpisali kanadski časniki so Jugoslovane, kot povedano, obsodili na zapor skozi konca dne. Toda Džambas je ta do konca dni spremenil v 3 mesece, zakaj tolik časa je samo preteklo, dokler ni s še 13 zaporniki poenostil iz dobro zavarovane jeteznice Melha ven v drzavni Ontario, čez dvojno jeteznico zidove vendar pa je kanadska policija čez čas, drugače, za drugim, polovila vseh 13 ubežnikov. Izvzemši Džambasa. Temu se je posrečilo zbežati v Jugoslavijo. Tu je kasneje mirno odšel na službeno vojaškega roka v Varaždin. Ob neki priložnosti pa so ga tukaj, v vojaški skupini, aretirali.

Jutri bo Džambas, ki mu kanadski časopisi za popis njegovega bega iz jeteznice Celje, 6. okt. — Včeraj se je na celjskem območju zgodilo več kot 10 hujših prometnih nesreč, pri čemer je ena oseba izgubila življenje, več je bilo hudo ranjenih, gmotna škoda pa znaša nad 100.000 dinarjev.

Prva težja nesreča se je zgodila ob 4.45 v Rogški Slatini. Vladimir Petrinec, star 36 let, iz Zutnice, je vozil s tovornjakom skozi Rogško Slatino, ko je pred restavracijo Pošta trčil vanj 31-letni Franc Plavčak iz Zg. Negoj. Plavčak je hudo ranjen — ima zlom leve stegnenice — in so ga odpeljali v celjsko bolnišnico. Gmotna škoda: 15.000 dinarjev.

Ob 12. uri se je v Malem Podlogu 22-letni mopedist Stanišlav Mažič, ki je vozil brez izpita po sredini ceste, zadel v ogradjo, s katero je zavarovano delo na cesti pri št. 1. mu Glazija. Jera se je ranil po glavi in so ga odpeljali v bolnišnico, kjer su-

ČRNI CESTNI KOLEDAR VSI ZA TREZNOST

Tako smo trčili mi! In zahtevali preprovo uživanja alkohola za voznike motornih vozil.

Tako so zatirali v sredo, tretjega oktobra, člani sveta za preventivo in vzgojo v cestnem prometu SR Slovenije. In zahtevali, da ostane pet promilna stopnja alkohola v vozniki krvi.

Ce smo torej vsi za treznost, si mi ali pa člani sveta nismo ali pa niso na jasnem, kaj razumemo pod pojmom treznosti za volanom. Vse do seje sveta smo slepo verjeli znanstvenikom, ki so trdili, da če najmanjše količine alkohola negativno vplivajo na človeka. In zmanjšujejo njegovo voznisko sposobnost! Zato smo tudi zagovarjali popolno prepoved uživanja alkohola za voznike motornih vozil in to pojmovali kot popolno treznost za volanom. Če so na tako treznost mislili tudi člani sveta, potem so se morale v zadnjih nekaj urah znanstvene ugotovitve spremeniti in majhne količine alkohola, tja do pol promila, sploh ne vplivajo na voznisko sposobnost človeka.

Morda samo še nekaj misli o alkoholu v prometu:

— Če je bilo v letošnjem prvem polletju res »samo« deset odstotkov prometnih nesreč zaradi vinjenosti pomeni to, med drugim, tudi najmanj 30 mrtvih! Samo?

— Če prometna milica zahteva, da pri kontroli alkohota posežemo preko polovice, to praktično pomeni, da ima ta voznik v krvi ne pol promila alkohola, ampak 0,8 promila. Koliko pa je takih, ki so povzročili nesreče, pa so imeli v krvi manj kot 0,8 promila alkohola? Ali vsaj manj kot 0,5 promila?

— Če prometna milica ne bi mogla izvajati nadzorstva popolne treznosti za volanom (kot ga pojmovalimo mi) ne da bi vse voznikovece vodila na odvzem krvi, nas zanima: kako je tak nadzor izvajala dosedaj pri poklenih voznikih, za katere je vozniska prohibicija veljala že nekaj let? Ali pa tega predpisa sploh niso izva-

MINULI 17 TEDEN 518 LETOS ŽE 518 MRTVIH

NEMIRNA, BOLEČA CESTA

Nesreče na celjskem območju

CELJE, 6. okt. — Včeraj se je na celjskem območju zgodilo več kot 10 hujših prometnih nesreč, pri čemer je ena oseba izgubila življenje, več je bilo hudo ranjenih, gmotna škoda pa znaša nad 100.000 dinarjev.

Prva težja nesreča se je zgodila ob 4.45 v Rogški Slatini. Vladimir Petrinec, star 36 let, iz Zutnice, je vozil s tovornjakom skozi Rogško Slatino, ko je pred restavracijo Pošta trčil vanj 31-letni Franc Plavčak iz Zg. Negoj. Plavčak je hudo ranjen — ima zlom leve stegnenice — in so ga odpeljali v celjsko bolnišnico. Gmotna škoda: 15.000 dinarjev.

Ob 12. uri se je v Malem Podlogu 22-letni mopedist Stanišlav Mažič, ki je vozil brez izpita po sredini ceste, zadel v ogradjo, s katero je zavarovano delo na cesti pri št. 1. mu Glazija. Jera se je ranil po glavi in so ga odpeljali v bolnišnico, kjer su-

mijo, da ima pretres možganov.

Ob 18.15 je 29-letni Jože Urlep iz Celja pripeljal z avtomobilom na Teharje, kjer je zbil po cesti 28-letnega Nemana Zuko iz Celja. Zuko je nepravilno prečkal cesto z leve proti desni, kjer je stal avtomobil. Urlep je peša prepozno opazil in ga je kljub zaviranju podrl. Neman Zuko se je ob padcu hudo ranil — ima zlom desnega noge ter poškodbe na levi — in leži v celjski bolnišnici.

Ob 18.50 se je Pavle Zevnik (32) iz Vidma peljal iz Maribora proti Celju. V Teharjah je stopil pred njegov avto 65-letni pešec Franc Jevšenak iz Tepear in Zevnik ga je zbil po cesti. Jevšenak so hudo ranjenega prepekljali v celjsko bolnišnico.

ALEKSANDER MITROVIĆ

KAKO SO PRIPRAVLJALI UMOR STALINA, CHURCHILLA IN ROOSEVELTA — KAKO SO PRIPRAVLJALI UMOR STALINA, CHURCHILLA IN ROOSEVELTA — KAKO SO PRII

(3) Operacija »Röselprung«

Otto Skorzeny je s svojimi enotami, ki so jih nanovneli SS divizija Hohenstaufen, čakal v mestecu Cognat, da se bo Pétain zganil. Toda Giraud je odpotoval v Severno Afriko, Pétain pa je ostal v Vichyju. Berlinu se je zdelo, da je nevarnost mimo. Himmler se je zadovoljil s tem, da je dal zapreti vse Giraudovo družino.

Himmler in Schellenberg sta vse do konca vojne tuhtala, kako bi ubijala ali ugrabljala generale v sovražnem taboru. Celotno po izkrcanju v Normandiji, ko je postalo očitno, da nemške armade ne morejo več zaustaviti zavezniškega napredovanja, sta sanjala o tem, da bi obrnila položaj na glavo in Nemcem v prid, če bi jima uspelo likvidirati Eisenhowerja in Montgomeryja.

O teh načrtih so čisto resno razpravljali, čeprav jih po navadi v vrhovih niso jemali čisto resno. Pač pa so se načrti mešali in mešali do najmanjše podrobnosti pripravljali za operacijo, ki jo ji dali ime »Röselprung« (skok konja v šahovski igri). Operacija je imela za cilj: ubiti glavnega štab ter zajeti ali ubiti voditelja partizanskega gibanja v Jugoslaviji.

Ko so akcijo pripravljali, je bila videti zelo obetavna. Himmlerjev agent na Balkanu Hans Helm je že januarja 1943 odkril nekaj, kar je bila dotlej skrivnost: pravo identiteto Tita.

V svojem pismu 8. januarja 1943 je poročal Himmlerju, da je vodja hrvaških partizanov mehanik Josip Broz, alias Tita.

ner Ivan Kostanjšek, alias inženir Slavko Babić, in da je hkrati sekretar komunistične partije Jugoslavije.

Nemci so na Titovo glavo razpisali nagrado 100.000 zlatih mark, toda brez uspeha. Potem sta Abwehr in RSHA dobila nalogo, naj pripravita v najhujšem sodelovanju in usklajajoč silno potovanje »desantski napad na partizanski vrhovni štab s tem, da zajamejo Tita.

»Kriminalce, tuje in pse...«

Akcijo bi morali izvesti 25. maja, na Titov rojstni dan. Himmler je bil prepričan, da bodo partizani tega dne proslavljali rojstni dan svojega voditelja, in da ne bodo pripravljani na napad.

Ko so Schellenberga obvestili, da bo Tita s svojimi sodelavci tega dne v Drvarju v Bosni, je vrgel bešen pogled na zemljevid in takoj mu je postalo jasno, da bo potrebna takojšnja usklajenost s sodelavci akcije.

Ko so Himmlerja vprašali, koga naj pošljejo v akcijo, je odgovoril: »Kriminalce, tuje in pse.«

SS bataljon je bil res sestavljen izključno iz kriminalcev, ki so jih nanovneli po zapornih in koncentracijskih taboriščih. Bilo jih je 800 in vsi so bili dobro izurjeni in opremljeni. Toda ko so jih spustili s padali v okolici Drvarja, niso naleteli samo na odpor partizanov, marveč tudi kmetov, oboroženih s sekirami in kosami. Padalci so mislili samo na to, kako bi se z begom rešili.

»Direktna akcija« je propadla. Walter Schellenberg je zagorenelo pripomnil: »Namesto da bi zmagali, smo se morali zadovoljiti s tem, da smo zasedli maršalovo novo uniformo.

Laslo Havas

OPERACIJA „DOLGI SKOK“

Seveda se Schellenberg ni čutil odgovornega za neuspeh: »Predvideno je bilo, da bosta vojaka in tajna služba delovali usklajeno, toda Hitler je tudi to pot dal ločena navodila...«

V Zagrebu je zastonj čakalo letalo, ki naj bi voditelja jugoslovanskih partizanov, »po možnosti živega«, odpeljalo v Berlin, od tam pa v koncentracijsko taborišče Sachsenhausen, kjer so ga izpraznili barok, v kateri sta »stanovale« Léon Blum in dr. Kurt Schuschnigg.

V Budimpešti — seveda v popolnoma drugačnem razmerju — pa je imel Otto Skorzeny več uspeha.

Ugrabitev v Budimpešti

Hitler ni nikoli prav zaupal madžarsko vojsko admiralu Horthyju, čigar zveze s liberalci in anglosaksonskimi krogi so bile znane.

tisk, če bodo imeli za talca njegovega sina.

Miklos Horthy je privolil, da se sestane s človekom, ki se je izdal za odposlanca jugoslovanskih partizanov. Sestala naj bi se v prijateljevi pisarni. Kakor hitro je mlad madžarski gizdalan, znan po vsem svetu zaradi svojih galantnih avantur, stopil v domenično pisarno, pa so se nanj vrgli agenti gestapa. Zavili so ga v preprogo in ga odnesli na tovornjak, ki je čakal pred hišo.

Tesna straža Miklosa Horthyja je sicer skušala odbiti napad gestapovcev, kar je bilo v od Nemcev zasedeni Budimpešti vsekarot junaško dejanje. Trije gestapovci so bili v spopadu ranjeni: eden od njih, Otto Klages, je poznaje zaradi ran umrl. Toda Madžarom se ni posrečilo, da bi preprečili ugrabitev.

Borisa je zastrupil gestapo

Vse te »direktn« akcije, bodi da so jih šele načrtovali, bodi da so jih izvedli, z uspehom ali neuspehom, so zaplovala nekaj sto ljudi iz sekcije »sabotaž« Abwehrt, oziroma iz VI. sekcije RSHA. Vse akcije pa so imele znanstveni in najvišji sferah, ideja za nekatere pa se je porodila prav v Hitlerjevi glavi.

Izvedbo so vedno zaupali najbolj sposobnim in najbolj vdanim in prekaljenim agentom. Canaris in Lahousen od Abwehrt ter Heydrich (in po njegovi smrti Kaltenbrunner) in Schellenberg so strokito zahtevali, da jih sproti informirajo o vsaki fazi dogajanja.

Danes je težko oceniti, v kolikšni meri sta na potek vojne vplivala ugrabitev

Horthyja ali smrt bolgarskega carja Borisa, ki ga je gestapo zastrupil s kislikovo masko v letalu, s katerim je potoval iz Berlina v Sofijo. Prav tako ni moglo oceniti, kolikšno prednost bi si pridobili Nemci, če bi jim uspelo pri Drvarju zajeti Tita, ali pa ubiti Eisenhowerja in Versaillesu.

Nesporno pa je, da bi smrt treh močnem prinesla veliko prednost in mor da bi se spremenil tudi potek vojne. Ti možejo biti: Winston Churchill, britanski ministrski predsednik; Franklin D. Roosevelt, predsednik ZDA; Josif Visarionovič Stalin, predsednik sveta ljudskih komisarjev Sovjetske zveze.

Najstarejši dokument, ki govori o umoru voditeljev sovražnih držav, je bil na procesu v Nirenburgu označen kot dokazni material US-15.

V Himmlerjevem delovniku — Aktenotiz — je za beležen pogovor med Himmlerjem in japonskim generalom Ošimo. Nemci in Japonci so ob tej priložnosti v podrobnosti razpravljali o možnosti, da bi ubili Stalina.

Japonci načrtujejo umor Stalina

Ta pogovor je tekel 31. januarja 1939, to je v času, ko se ni izbruhnila vojna, iz njega je razvidno, da so Japonci v tem pogledu storili že kaj več kot samo načrte. Himmler je takole opisal bananje svojega japonskega kolega: »Pravi, da mu je prek ruske meje na Kavkazu uspelo vtiho tapiti v Rusijo deset rusov z bombami. Vsi imajo nalogo, ubiti Stalina. Mnoge od tistih, ki jih je poslal že pred tem, so ubili že na meji...«

Tiho nas je zapustil naš ljubljani mož, oče, ded, praded, tast, brat in stric

JOŽE KOSMOS

upokojeni direktor trgovskega podjetja v Hrastniku

Od njega se bomo poslovili v ponedeljek, 8. oktobra 1973 ob 16. uri iz mrliške vežice na Dolu pri Hrastniku

Njegovi:

žena Hermína, hčerki Elfi in Erika s družinama, sestra in bratje ter vsi drugi sorodniki

Hrastnik, Trbovlje, Velenje, Zagorje ob Savi, Weiden, 6. oktobra 1973

Prenehalo je biti plemenito srce najine ljube mame, stare mame, sestre in tete

ANE BORŠTNIK

rojena DRASLER

Pogreb nepozabne mame bo v ponedeljek, 8. oktobra 1973 ob 13.30 iz Andrejeve mrliške vežice na Žalah

Njeni:

hči Danica por. Zupančič, sin Milan s ženo Elido, vnuka Danijela in Janez ter drago sorodstvo

Ljubljana, Buenos Aires, ZDA, Preserje, 6. oktobra 1973

Dotrpela je naša sista mama, sestra, stara mama, prababica

FRANČIŠKA SMIRNOV

rojena NOVAK

Pogreb drage pokojnice bo v ponedeljek, 8. oktobra 1973 ob 16. uri iz mrliške vežice Polje na pokopališču v Polju

Zalujoci:

sinova Boris in Maks s družinama, hčerka Nada Prešeren s družino, sestre Štefka, Urška, Tončka s družinami, vnuki Boris, Marjetka, Niko, Slavka s družinami, Andrej, pravniki in drugo sorodstvo

Ljubljana, Lj.-Polje, Preserje, Trst, Litija, Köln, 6. oktobra 1973

Sporočamo žalostno vest, da nas je nenadoma zapustil naš dolgoletni sodelavec

JOŽE KOSMOS

Pogreb dragega pokojnika bo v ponedeljek, 8. oktobra 1973 ob 16. uri iz mrliške vežice na pokopališču Dol pri Hrastniku

Vestnega in prizadevnega sodelavca bomo ohranili v trajnem spominu

Kolektiv Splošno trgovskega podjetja Hrastnik

Hrastnik, 6. oktobra 1973

Umrila nam je naša najdražja

MARIJA SVOLŠAK

rojena Hill učiteljica v pokoju

Pogreb bo v ponedeljek, 8. oktobra 1973 ob 16. uri na pokopališču v Dobu

Zalujoci:

mož Ivan, otroci Vanček, Marjan, Matko in Terczika s družinami, sestra Zora ter drugo sorodstvo

Dob, 6. oktobra 1973

Po hudi bolezni je nenadoma preminila dolgoletna sodelavka

MICKA VISTER

vodja sprejemne pisarne v pokoju

Od drage pokojnice se bomo poslovili v nedeljo, 7. oktobra 1973 ob 15.15 izpred hiše žalosti Bokalova 10 na pokopališču Blejska Dobrava

Kolektiv Splošne bolnice Jesenice

V 81. letu je sredi neumornega dela iznenada onemoglo zlato srce naše priljubljene mame, stare mame, sestre, tete in svakinje

JOŽE KRŽIČ

rojene GREGORČIČ

K večnemu počitku smo jo spremili na njeno željo v ožjem družinskem krogu v petek, 5. oktobra 1973 na pokopališču v Dravljah

Iskrena zahvala osebju Intenzivnega oddelka Kliničnega centra za ljubeznivo nego. Posebna zahvala gg. duhovnikom za pogrebne obrede in za bodrilo besede o smislu življenja, katerega je izpričala naša mama s svojo prekodružinsko ljubeznijo. Vsem dragim, ki so s tolikim cvetjem pokrili njen grob pristoja hvala.

Hčerke: Mimica, Danica, Ivanka s možem, vnuki Danica, Tomaž, Miriam in celotno sorodstvo

Ljubljana, Trst, München, Minneapolis, Praga, Lokev, Rakitna, 6. oktobra 1973

V 88. LETU STAROSTI NAS JE ZAPUSTILA NASHA DRAGA MAMA IN TETA

MARIJA ŠEME

ROJ. ZUPANC

POGREB DRAGE POKOJNICE BO V TOREK, DNE 9. OKTOBRA 1973, OB 15.30 NA POKOPALIŠČU KRKA

HCERKA MARJANCA, NECAK FRANC S ZENO KRISTINO, FANIKO IN TINKO IN DRUGO SORODSTVO

LJUBLJANA, KRKA, 4. OKTOBRA 1973

Globoko pretreseni sporočamo, da nas je nepričakovano zapustila naša draga

Breda Erjavec

učenka 4. b razreda Ekonomske šole

Od nje se bomo poslovili v nedeljo, 7. oktobra 1973, ob 15. uri na pokopališču v Stični

Spomin na njo bo vedno živl med nami

Učenci in učiteljski zbor Ekonomske-administrativnega šolskega centra Novo mesto

Novo mesto, 6. oktobra 1973

JELOVICA
lesna industrija
ŠKOFJA LOKA

v a b i k sodelovanju več sodelavcev za delo na delovnih mestih:

1. **PRAVNIKA** visokošolska izobrazba pravne smeri, sodniški izpit, poznavanje samoupravnega sistema in interne zakonodaje

2. **SISTEMSKEGA PROGRAMERJA** visokošolska izobrazba matematike ali fizike, poznavanje programskega jezika PL/I DOS

3. **VODJO tehnične kontrole dela** višja šolska izobrazba tehnične ali organizacijske smeri, smisel za organizacijo in samostojno delo

4. **VODJO razvojnega oddelka v delovni enoti montažni objekti** visokošolska izobrazba gradbene smeri ali arhitekture, poznavanje sistema montažne stanovanjske gradnje, smisel za organizacijo in samostojno razvojno delo

5. **RAZVIJALCA notranjih vrat** visokošolska izobrazba lesne smeri, smisel za samostojno razvojno delo

6. **REFERENTA za izobraževanje kadrov** višješolska izobrazba organizacijske ali andragoške smeri, poznavanje osnov sistema izobraževanja

7. **MONTERJA stavbnega pohištva** kvalificiran mizar.

Kandidatom za to delovno mesto nudimo samsko stanovanje.

Podjetje nudi zaposlitev tudi za več delavcev in delavk za delo v proizvodnih obratih podjetja v Škofji Loki, Gorenji vasi, Sovodnju, Kranju in Predvorju.

Kandidatom nudimo:

1. samostojno delo na delovnem mestu
2. dobre delovne pogoje
3. možnost stalnega dopolnilnega izobraževanja

Ce vas delo na opisanih delovnih mestih zanima se zglasite ali nam pošljite vaše ponudbe v 15 dneh od objave oglasa na naslov: JELOVICA, lesna industrija, Škofja Loka, kadrovske socialni oddelek. 9059

Komisija za delovna razmerja pri
GOSPODARSKI
ZBORNICI SLOVENIJE

I. r a z p i s u j e vodilno delovno mesto:

VODJE službe za kmetijstvo in gozdarstvo
(ni reelekcija)

Pogoji: visoka strokovna izobrazba, 8 let ustrezne prakse s področja delovnega mesta

II. o b j a v l j a naslednja delovna mesta:

1. **UPRAVNIKA zgradbe**

Pogoji: ekonomska srednja šola, gimnazija ali druga ustrežna 4-letna srednja šola, 4 leta prakse na ustreznem delovnem mestu, poskusno delo do 3 mesecev.

2. **SODELAVCA za dokumentacijo poslovno-tehničnega sodelovanja**

Pogoji: 4 letna srednja šola, 3 leta ustrezne prakse, poskusno delo do 2 mesecev

3. **POMOŽNEGA ARHIVARJA — pripravnika**

Pogoji: dveletna administrativna šola, pripravniška doba traja eno leto

4. **STROJEPIŠCA — STENOGRAFA**
(dve delovni mesti)

Pogoji: dveletna administrativna šola, 2 leti ustrezne prakse, poskusno delo do 1 meseca

5. **STROJEPIŠCA**

Pogoji: dveletna administrativna šola, 1 leto ustrezne prakse, poskusno delo do 1 meseca

6. **ADMINISTRATORJA**

Pogoji: dveletna administrativna šola, 3 leta ustrezne prakse, poskusno delo do 1 meseca.

Razpis oziroma objava velja 15 dni.

Na vseh delovnih mestih je mogoče nastop dela takoj. Osebnih dohodkov po pravilniku.

Kandidati naj predložijo svoje ponudbe s dokazili in opisom dosedanjega dela tajništvu Gospodarske zbornice Slovenije, Ljubljana, Titova 19, kjer dobijo tudi vse potrebne informacije.

9060

Tiho se je poslovil od nas naš nepozabni mož, oče, dedek in tast

IGNAC NOVAK

šef kontrole meril in plemenitih kovin v pokoju

Ljubega papirca bomo pospremili k počitku v ponedeljek, 8. oktobra 1973 ob 16.30 na celjskem mestnem pokopališču. Prosim, da namesto cvetja namenite denar onkološkemu inštitutu v Ljubljani

Globoko žalujoci:

žena Vilma, otroci Ivan, Karmen por. Langus, Teja por. Malej, vnukinje, snaha Ljubica in zet Roni ter drugo sorodstvo

Celje, Zagreb, Maribor, Smlednik, 6. oktobra 1973

Zapustil nas je ustanovitelj, dolgoletni umetniški vodja in violinski pedagog

prof. DUŠAN SANCIN

Na zadnji poti smo ga spremili v soboto, 6. oktobra 1973 na celjskem mestnem pokopališču

Njegova osebnost bo našemu delu vedno svetel vzor

Celjski godalni orkester

Celje, 6. oktobra 1973

ZAHVALA

Ob poledci izgubi našega skrbnega in dobrega moža, očeta, starega očeta in brata

JOSIPA SMOLETA

krznarskega mojstra v pokoju

se iskreno zahvaljujemo osebju kirurškega oddelka bolnice dr. Petra Držaja za skrb in nego pokojnika, č. duhovščini za spremstvo, govorniku za poslovilne besede, pevskemu zboru za lepo petje, vsem darovalcem vencev in cvetja, dobrim sosedom za nesebično pomoč in tolažbo, vsem, ki ste našega ata v tako velikem številu spremili na zadnji poti, in tudi tistim, ki ste nam s toplo besedo ali pismom izrazili sočutje.

Žena Marija, sinova Marjan in Bojan s družinama

Ljubljana, 4. oktobra 1973

Dotrpel je naš ljubljani mož, dragi oče, stari ata, brat, stric in svak

Stanislav Udir

upokojenec

Pogreb našega najdražjega bo v ponedeljek, 8. okt. 1973, ob 15.30 izpred mrliške vežice v Kranju

Zalujoci:

žena Marija, sin Stane s družino, hčerki Marija s družino in Nuška ter drugo sorodstvo

Kranj, Drulovka, Škofja Loka, 5. oktobra 1973

Umrila je naša teta, stara teta, sestrična

Franciška Martinčič

roj. LAMPIC

Pogreb drage pokojnice bo v ponedeljek, dne 8. oktobra 1973 ob 16.30 iz Kristofove mrliške vežice na Žalah

Zalujoci:

nečaki in nečakinje s družinami ter drugo sorodstvo

Ljubljana, Grosuplje, Škofljica, 4. oktobra 1973

JUCOTEKSTIL — IMPEX

LJUBLJANA, Titova 3

razpisuje

na podlagi sklepa Sveta TOZD zunanja trgovina — prosto vodilno delovno mesto

DIREKTORJA sektorja 030

POGOJI:

— visoka izobrazba ekonomske smeri ali višješolska izobrazba in 5 let dela na delovnih mestih, na katerih se zahteva visoka izobrazba ali srednješolska izobrazba in 10 let dela na delovnih mestih, na katerih se zahteva visoka izobrazba

— izpolnjeni pogoji za zunanjetrgovinsko poslovanje (soglasje Gospodarske zbornice Slovenije)

— aktivno znanje angleščine

— od kandidata se zahtevajo primerne družbeno-politične kvalitete in gospodarske razgledanost.

Kandidati naj svoje vloge s kratkim življenjepisom pošljejo kadrovski službi podjetja v 8 dneh po objavi razpisa. 9083

PODJETJE

JAVNA SKLADIŠČA

LJUBLJANA, Šmartinska 152a

v a b i nove sodelavce na naslednja prosta delovna mesta:

1. **KNJIGOVODJO glavne knjige**

Pogoji: srednja strokovna izobrazba, lahko brez prakse

2. **3. PREMIKAČE**

Pogoji: izpit za premikača, zavirača in kretnika

3. **VEČ ČUVAJEV v požarno-varnostni službi**

Pogoji: končana osnovna šola, starost nad 20 let.

Za vsa delovna mesta je poseben pogoj poskusno delo. Samskim delavcem je zagotovljeno stanovanje v samskem domu podjetja.

Kandidati naj vložijo pismene ponudbe ali se osebno zglasijo v kadrovski službi podjetja do 20. 10. 1973. 9023

14:11 (9:4), Alpes -
 Partizan 13:11 (7:5), Pod-
 ravka - Trogir 11:10
 (6:3). SRL - moški: Sl.
 Gradec - Branik 16:15
 (5:7), Ribnica - Kamnik
 27:19 (12:10), Rudar - Mli-
 notest 22:16 (10:10). Pisan

SPET VOJNA NA BLIŽNJEM VZHODU SPOPADI OB SUEZU IN NA GOLANU

Novice z bližnjega vzhoda si sicer še precej nasprotujejo, toda dejstvo je, da boji med izraelskimi in egiptovskimi in sirskimi enotami presegajo okvire vseh dosedanjih spopadov med premirjem

NEDELJSKA DELOVNA ZDAJA

Ljubljana, 7. septembra 1973
Leto XV., št. 273 — Cena 1,2 dinarja

GLAVNI UREDNIK MITJA GORJUP
ODGOVORNI UREDNIK JAK KOPRIVC

SADOVI ZLA

Najhujši spopad po letu 1967, ki se lahko vsak hip razširi v nov velik vojni požar in »nova vojna« — to je razpon poročil, ki so od ranega popoldneva pritekala z bližnjega vzhoda. V tem hipu se ni moglo zanesljivo oceniti, katera od obeh verzij je bliže resnici. Prva tako obstajata doslej dve verziji o začetku spopadov: po sporobitih iz Kaira in Damaska so Izraelci sprožili splošen napad vzdolž linije prekinitve ognja z Egiptom in Sirijo, v Tel Avivu pa trdijo, da so prvi napadli Arabci. To, kar se zdaj dogaja na bližnjem vzhodu, se v resnici ni začelo večeraj ob pol enih popoldne, in pravi vzrok za največji spopad ali »novo vojno« niso večerajšnji streli, pa naj so prišli s katerekoli strani.

Pravi vzrokovi so veliko in niso nobena skrivnost. V junjski vojni 1967 je Izrael zasedel ozemlja Egipta, Jordanije in Sirije, ki jih kljub resoluciji varnostnega sveta OZN noče vrniti, ampak jih z vsemi sredstvi pospešno spreminja v dele svojega državnega ozemlja. V arabskih državah živijo milijoni Palestincev, ki so jih Izraelci pregnali z njihove zemlje in jih spremenili v ljudstvo brez domovine, brez pravic, v ljudstvo večnih tujcev, v narod komandosov, v narod grenkobe, obupa in boja. Nesteto idej, predlogov in načrtov za ureditev stanja na bližnjem vzhodu je bilo že tisoč in tisoč, vendar vsi minenata leta, ne da bi se zgodilo kaj več. Položaj se je samo še bolj zapletal, krizna žarišča pa se je dalo in nevarno razširilo, tako da bližnji vzhod še zdaj ni več samo arabski in izraelski problem, ampak je ena najnevarnejših ran vsega sveta.

Če iščemo odgovor na vprašanje, zakaj se je ta kriza vse bolj zapletala, postajala vse nevarnejša in vse bolj eksplozivna, je po našem mnenju, da ga je treba iskati v Izraelu, kajti protine in prave korenine zla so tam, ne glede na vse napake tudi druge strani. Kajti Izrael je tisti, ki z občutkom vojaške in drugačne premoči nad Arabci ves

čas zavrača vse poskuse in predloge za mirojno rešitev, Izrael je tisti, ki arogantno ignorira Organizacijo združenih narodov in njen varnostni svet, ki je odločno zahteval umik z okupiranih ozemelj, pa tudi mnenje večjega dela sveta in mednarodne javnosti, ki je bilo med drugim jasno povedano tudi na nedavni alžirski konferenci nevršenih. Izrael je dejansko postavil v popolnoma nemogočo in nesprejemljivo položaj ne le arabske države, ki se seveda ne morejo odpovedati pravic, da tako ali drugače povrne s silo odvzeta ozemlja, ampak tudi ves svet, ki si želi miru in varnosti in ki prav v njunem imenu nikakor ne more dovoliti, da bi se komurkoli izplačala uporaba sile in da bi si močnejše države lahko prilastile ozemlja slabih. Trmasto upiranje Izraela, da bi sprejel rešitev, ki bi vrnila arabskim državam in palestinskemu narodu njihove zakonite pravice in ki bi vsem državam na tem področju zagotovila mir in varnost — to je glavni vzrok, da je bližnji vzhod postal sedaj središče, okrog katerega se neprestano krešejo iskre, od katerih vsaka lahko vsak hip povzroči eksplozijo.

Zalostno poučno je, da je do sedanje eksplozije prišlo v trenutku, ko je ni nihče pričakoval in ko so vsi govorili, da se ne bo na bližnjem vzhodu jasni. Celo zadnje dni, ko so se prihajala poročila o koncentracijah čet na obeh straneh, je bilo še slišati zagotavljanja, da se kriza zdaj ne more zaostri, ker pač na več straneh pripravljajo nove predloge in načrte.

Zdaj, ko je stvarnost postavila na laž diplomatski optimizem, bodo mnogi iskali »slušačev« vzroke in povode, kot morda to, da je Izrael samo odgovoril na arabsko akcijo v Avstriji, da so Arabci hoteli preiskusiti moči ali da je ta ali ona stran hotela s orožjem vplivati na iskanje politične rešitve in podobno.

Morda bo v kakšnem takem uganjanju tudi delček resnice, vendar samo delček, kajti največji del resnice je v tem, da je politika Izraela in tistih, ki ga brez pomislekov podpirajo, ustvarila iz bližnjega vzhoda skrajno eksplozivno področje, ki se vse bolj izmika racionalnemu nadzoru in vplivu. Današnji dogodki potrjujejo to nevarno resnico in dodajajo še en nov tesel dolgo krivde politiki, ki zaslepljena od občutka lastne moči, arogantnosti in ambicij na račun življenjskih interesov drugih, presrečuje zavrača napore za mirojno in pravično rešitev bližnjevzhodne krize.

JANEZ STANIČ

NEPOSREDNO ODLOČANJE

Stane Dolanc: Z novo ustavo snujemo družbeno politični sistem, ki ima tudi izredni mednarodni pomen

CELJE, 6. oktobra. — Na ploščadi ob novi tovarni titanovega dioksida je bila danes velika zaključna slovesnost ob 100-letnici celjske cinkarne. Pred več tisoči delavci in občani je govoril sekretar izvršnega biroja predsedstva ZKJ Stane Dolanc. Slovesnosti so se udeležili tudi najvidnejši predstavniki družbeno političnega življenja v Sloveniji: Andrej Marinc, Franc Šetinc, Zvone Dragan, Franc Leskošek-Luka, Drago Petrovič, Jože Florjančič, Marjan Orožen, Anton Fazarinc, Janez Barborič in drugi. Ob tej priložnosti je Andrej Marinc izročil kolektivno Cinkarne red dela z rdečo zastavo, s katerim ga je odlikoval predsednik Tito.

Njen direktor inž. Franjo Klinger je spregovoril o razvojni poti podjetja skozi celo stoletje, pa tudi o sanacijskem programu, ko je kolektiv z izredno voljo prebrodil krizo, tako da v zadnjih dveh letih dela s poslovnim dobičkom.

Stane Dolanc je v daljšem govoru poudaril velike politične in gospodarske uspehe v minulem obdobju. Vendar se je ustavil tudi pri nekaterih težavah, ki so bile v celjski cinkarni, kar ni bilo naključno, saj je cinkarna zibelka celjskega delavstva.

ZDA SO BILE VMEŠANE

PEKING, 6. okt. (Tanjug) — Člaski veleposlanik v LR Kitajske Uribe je izjavil, da so bile ZDA neposredno vpletene v državni udar v Čilu in da je bil udar sestavljen del ameriškega načrta, ki so ga pripravili še veliko prej. Uribe je dejal, da je največji krivec za to Henry Kissinger, ki je leta 1970 izjavil, da bo slabo za ameriške interese, če bo Allende zmagal na volitvah.

ČESTITKA

BEOGRAD, 6. okt. (Tanjug) — Načelnik generalnega štaba JNA general-polkovnik Stane Potočar je ob 7. oktobra, dnevu artilerije, poslal čestitko vojakom, gojenem skrajnem v staršinski artilerijski enoti. Izrekel jim je priznanje k uspehom, ki so jih dosegli pri vzgoji vojakov in starešin v enotah in šolah.

HUNTA STRELJA LJUDI

SANTIAGO, 6. okt. (AFP) — Zadnjih 24 ur so v Čilu ustrelili 16 »ekstremistov«, je rečeno v uradnem sporočilu. Usmrtitve so bile v Valdiviji, 826 km južno od Santiaga, v volančici Temuco, 727 kilometrov južno od Santiaga in v Arica, 2130 km severno od Santiaga. V Temucu so med drugimi ustrelili tudi enega od bivših pripadnikov Allendejeve osebne straže.

KAIRO, 6. okt. (Tanjug). — V zgodnjih popoldnah urah so danes izbruhnili na črtah premirja na bližnjem vzhodu oboroženi spopadi. Tuje časopisne agencije poročajo, da so v spopadih, največjih od leta 1967, udeležene izraelske, egiptovske in sirijske sile, prav tako pa tudi pripadniki palestinske osvobodilne organizacije.

Radio Kairo in radio Damask sta poročala, da so izraelske kopenske, pomorske in letalske sile napadle vzdolž vse črte prekinitve ognja proti Egiptu in Siriji. Izrael pa med tem dolgi Egipt in Sirijo, da sta s kopnega in iz zraka koncentrirano napadla izraelske postojanke na Sinaju in na Golanjski planoti.

V poročilih egiptovskega vojaškega poveljstva pravijo, da se je spopad začel ob 12.30 po srednjeevropskem času, ko se je nekaj izraelskih vojaških ladi približalo zahodni obali Sueskega zaliva, izraelska letala pa so hkrati bombardirala egiptovske postojanke na področju Zafarana in Sohne južno od Suez. Poročila trdijo, da je egiptovsko letalstvo odbilo napad. Nato pa so egiptovske kopenske sile ustavile tudi poskus Izraelcev, da bi prodri čez črto prekinitve ognja na prekopu in prišle na drugo stran prekopa. Egiptovske čete so potisnile napadalce nazaj in razvile na Sinaju egiptovsko zasedbo. Egiptovska letala so hkrati globoko prodrla v zračni prostor nad Sinajem in bombardirala izraelske vojne postojanke na polotoku.

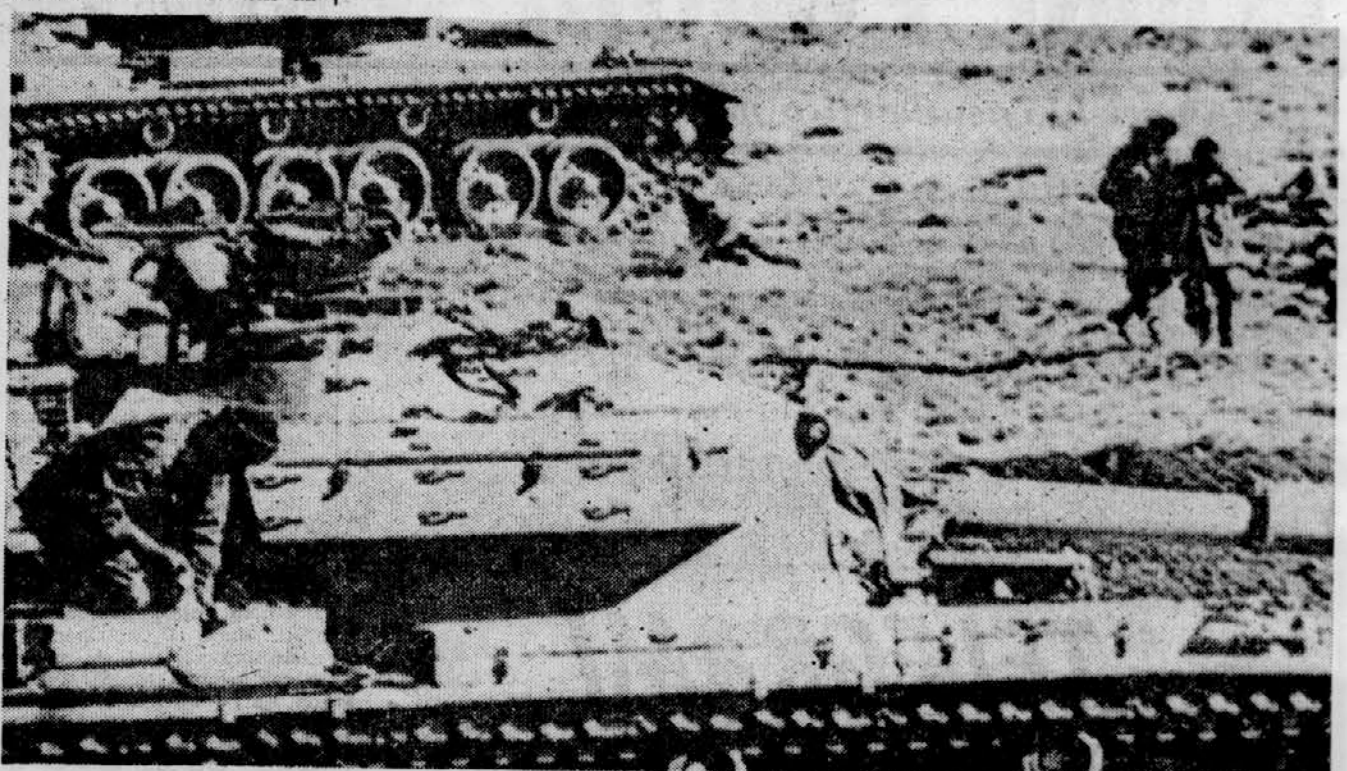
Radio Kairo v svoji oddaji pravi, da Egipt je uresničil svoje zakonito pravico in da se na podlagi poslanice OZN brani od agresije. V egiptovskih poročilih pravijo, da so egiptovske oborožene sile v teh spopadih izgubile deset izraelskega enajst letal.

Sirijska vlada je proglasila izredno stanje in zaprila za ves civilni promet letališče v Damasku. Na severnem delu črte prekinitve ognja na Golanjski planoti in na jugovzhodu Libanona so bili da-

nes letalski spopadi, v katerih se je na sirijski strani udeležilo 30 letal vrste »mig«. Na tem področju so se boreli palestinske osvobodilne organizacije pridružili četam Sirije, ko so Izraelci bombardirali dvojne taborišče palestinskih beguncev. Egiptovska agencija MEN poroča, da so bile akcije sirijskih čet uspešne.

Nadaljevanje na zadnji strani

PRIZORIŠČE SPOPADOV NA SREDNJEM VZHODU

TANKI V PRIPRAVLJENOSTI — Posnetek je z Golanjskih višav, ko je na črti premirja še vladalo relativno premirje. Zdaj tankovski topovi bruhaajo smrt.

ZDA BREZ NAČRTA?

McCloskey zanika obstoj načrta za rešitev bližnjevzhodne krize

NEW YORK, 6. okt. (AFP). — Ameriški državni sekretar dr. Henry Kissinger se je včeraj v New Yorku sešel z egiptovskim zunanjim ministrom Zajatom, nato pa s šefom jordanjske diplomacije Muftijem. Po teh srečanjih je tiskovni predstavnik State Departmenta McCloskey izjavil, da bodo bližnjevzhodni položaj »zelo temeljito obravnavali« verjetno konec novembra ali v začetku decembra, ko bosta Zajati in Mufti spet prispela v New York.

McCloskey je ponovno poudaril, da Kissinger med pogovorom z egiptovskim in jordanjskim zunanjim ministrom ni predložil nikakršnega ameriškega načrta. Sedanek med Kissingerjem in Zajatom je trajal 40 minut. Ministra sta razložila stališča svojih vlad do sedanjega položaja na bližnjem vzhodu. Kissinger je ponovil željo ZDA, da bi obnovile diplomatske stike z Egiptom in sporočil, da bo Washington namesto Josepha Greena, ki je nedavno odstopil, imenoval novega zastopnika ameriških interesov v Kairu. Kissinger ne namerava osebno odpotovati na bližnji vzhod.

Sirijska je zahtevala, da naj bi Izrael izključili iz OZN. To zahtevo je Izrael pod-

GIRI KONČAL OBISK V ROMUNIJ

BUKARESTA — V romunskem glavnem mestu so objavili skupno sporočilo o obisku indijskega predsednika Gira v Romuniji. Skupno sporočilo poudarja obojestransko zadovoljstvo glede dvostranskega sodelovanja in prijateljskih odnosov.

predsednik vlade in zunanji minister Khadam, ki je sinoč govoril v okviru splošne politične debate.

V intervjuju za vplivni katoliški časnik »Al Ahran« je avstrijski kancler Kreisky izjavil, kakor poroča Tanjug, da bo avstrijska vlada kmalu objavila »belo knjigo« v zvezi z nedavnimi dogodki na Dunaju tako da bo ves svet seznanjen z razlogi, ki so privedli avstrijsko vlado do sklepa, da bo zaprla grad Schönau.

Obenem je dejal, da bo od Izraela zahteval, naj umakne vse svoje pripadnike varnostnih sil, ki so zdaj v tem izseljenem centru.

TITO SPREJEL DEAKINA

BEOGRAD, 6. okt. (Tanjug) — Predsednik republike Josip Broz Tito je danes v Belem dvorcu sprejel nekdanjega šefa britanske vojne misije pri vrhovnem štabu NOV William Deakina ter se zadržal s njim v prijateljskem pogovoru. William Deakin je predsedniku podaril svojo knjigo Obleganja Gora, ki popisuje čas naše narodnoosvobodilne borbe in ki je pred kratkim izšla v arabskem jeziku.

PROVOKACIJA

Koroški Slovenci ogorčeni

CELOVEC, 6. okt. — Kakih 10.000 ljudi se je danes popoldne na cesti med Celovcem in Velikovecem, kakih 8 kilometrov od Koroškega glavnega mesta, udeležilo nemško-nacionalističnega zborovanja, med katerim so odkrili spomenik »Abwehrkämpferjem« in »žrtvam partizanov«.

VREME

Črna in bela predpoved: jutraj in danes bo precej jasno, zjutraj in deloma še dopoldne po kotlinah megla. Najnižje nočne temperature bodo od 4 do 9, v Primorju 15, najvišje dnevne od 17 do 20, na Primorskem do 25 stopinj.

RADEČE SLAVIJO PRAZNIK

Govor Franca Šetince

RADEČE, 6. okt. — Občaradi Radeč in okolice so zvečer z množičnim zborovanjem sklenili letošnjo proslavo svojega krajevnega praznika. Ob tem so obsodili zadnje protislovenske izpade na Koroškem. Pri proslavi se jim je pridružil tudi sekretar sekretariata CK ZKS Franc Šetinc. Popoldne si je ogledal papirnico in se sestel s političnim aktivom širšega radeškega območja. Med drugim je napovedal, da bodo na naslednji seji CK ZKS ocenili družbenopolitične razmere po pismu predsednika Tita in izvršnega biroja. Franc Šetinc pa je spregovoril tudi na zborovanju. Daljše izveščke iz njegovega govora objavljamo na 5. strani.

P. BURKELJC

KRITIČEN VRATIŠA POGOVOR O USTAVI GOVORIL V ŠIŠKI TIPRIKIPRAVE NA TOPEL SPREJEM

Posodobiti bo
treba metode
obveščanja
občanov

Ocena
dogodkov
v Čilu in na
Koroškem

Danska se pripravlja na obisk predsednika Tita

MARIBOR, 6. okt. — Mestni komite ZK Maribor je sinoči razpravljal o dosedanjem poteku javne razprave o ustavnih spremembah. Iz uvodnih poročil in razprav je bilo razvidno, da je bilo do sedaj v delovnih organizacijah okoli 300 ustavnih razprav, na terenu pa 63 razprav.

V nekaterih dislociranih območjih so opozorili na to, da jih centre ovirajo pri urejanju ustavnih pravic. Sicer pa je dosedanja razprava pokazala, da bo treba v mariborski občini spremeniti tudi metode dela pri obveščanju. Ponekod se namreč vedno menijo, da lahko s klasičnimi metodami obveščanja prek sestankov stori vse, da bi občane temeljito seznanili z vsebino ustave. Obveljalo je mnenje, da jih je treba posodobiti. Ugovorili so tudi, da se občani v nekaterih krajih sestajajo v neprimernih prostorih.

Mestni komite ZK Maribor je nadalje kritiziral 44 osnovnih organizacij ZK in 19 aktivov ZK, ker njihova vodstva niso uresničila sklepa mestnega komiteja o tem, da je treba v pripravah na volilne konference ZK evidentirati kandidate za vse vrste organov te organizacije. O tem bodo zdaj razpravljale tudi osnovne organizacije in aktiv ZK.

MARJAN KOS

Obsodba

NEW YORK, 7. okt. — Generalna skupščina OZN je večeraj sklenila, da se južnoafriški delegaciji ne priznajo aktivnosti v svetovni organizaciji. Sklep je bil sprejet z 72 glasov, 37 jih je bilo proti, 13 pa vzdržanih. Predsednik generalne skupščine Benites (Ekvador) je ta sklep obrazložil kot simbol obsodbe.

LJUBLJANA, 6. okt. — V okviru športnih, kulturnih, zabavnih in političnih prireditelj šestega dneva mladosti, ki jih je šiška mladina letos posvetila miru in neuvrščenosti, je danes do polne pokroviteljstva praznovan, podpredsednik ZIS dr. Anton Vratuša, spregovoril o zunanji politiki Jugoslavije širšemu političnemu aktivu šišske občine.

Dr. Vratuša je najprej orisal razvoj gibanja neuvrščenosti od začetka do današnjih dni, ko pa vrhunske konference v Alžiru lahko trdimo, da je politika neuvrščenosti držav naša mesto v mednarodnih političnih in ekonomskih odnosih. Govoril je tudi o vlogi Jugoslavije kot stalnega pobudnika in nosilca akcije neuvrščenosti.

Dr. Vratuša je dejal, da so udari vojaške hunte v Čilu krivi tudi tisti, ki Allendeju niso nudili konkretne materialne pomoči. Glede na situacijo, ki jo je spoznal ob obiskih v Čilu, je menil, da se delavski razred v Čilu še ni zavedel, da je oblast v rokah socialistov.

Podpredsednik ZIS je odgovorjal se na vprašanja o dogodkih na Koroškem. Menil je, da naj bodo meje linije sodelovanja, ne pa ločnice med narodi.

Nooč je na osrednji kulturni politični manifestaciji šestega dneva mladosti šiškarjev spregovoril dr. Anton Vratuša. Priznavanje mladim šiškarjem je ocenil kot posrečeno obliko združevanja tradicij in sedanosti. Leto 1973 je ocenil kot prelomno za nadaljnji zunanji in notranji politični razvoj Jugoslavije.

V. PŠENICNY

KÖBENHAVN, 6. okt. (Tanjug). — Danska bo prijateljsko sprejela predsednika Tita in mu izkazovala toplo gostoljubje. Tako sodijo danski državni, politični krogi ter sindikalne ter borbevske organizacije te države. Dansko mu ljudstvu in najvišjim funkcionarjem je zlasti ljubo, ker bo Tito prvi tuji državnik, ki bo obiskal Dansko, odkar je kraljica Margareta II. prišla na prestol.

Jugoslovanski predsednik je na Danskem cenjen kot svetovni državnik, ki je mednarodno politiko obogatil z novimi pogledi in stališči do najbolj žganih problemov današnjega sveta. Danski politiki posebej poudarjajo prispevek šefa jugoslovanske države k razvoju miru in mednarodnega sodelovanja. V političnih krogih menijo, da bo obisk močna spodbuda za nadaljnji razvoj tradicionalno prijateljskih stikov med državama in za nadaljnji razvoj raznih zvezi zelo bogatih, intenzivnih odnosov. Po splošnem mnenju imata Jugoslovanci in Danska podobna stališča do vrste mednarodnih vprašanj.

Brandt v Londonu
LONDON, 6. okt. (Reuter). — Zahodnonemški kancler Willy Brandt bo popoldne prisel v London in se s britanskim premijerom Heathom pogovarjal o gospodarskih in monetarnih vprašanjih, o nadaljnjih stikih med EGS in ZDA, o odnosih med Vzhodom in Zahodom ter o evropski konferenci o varnosti.

TURKI SE VRAČAJO
ANKARA, 6. okt. (Tanjug). — Ciprski prebivalci turške narodnosti, ki so se pred časom odselili v Avstrijo ali Anglijo, so se začeli vračati na otok. Čeprav sta iz Avstrije prispeli za zdaj šele dve družini, pripisuje turški tisk temu velik pomen in poudarja, da se želi večina turških izselencev čimprej vrniti na Ciper.

DRULOVIĆ PRI ČI PENG FEJU
PEKING, 6. okt. (Tanjug). — Kitajski zunanji minister Či Peng Fej je sprejel novega jugoslovanskega veleposlanika Milojka Drulovića, ki mu je ob tej priložnosti izročil kopije poveljnih. Či Peng Fej in Drulović sta se nato prijateljsko pogovarjala o odnosih med Kitajsko in Jugoslavijo.

NOVA GRŠKA VLADA
ATENE, 6. okt. (AFP). — Novi grški premier Markazinis je sestavljen po državem udaru leta 1971 prvo izključno civilno vlado v Grčiji. Člani kabineta bodo prisegli jutri.

PRED NOVIM OBDOBJEM
NEW YORK, 6. okt. (Reuter). — Državni sekretar Henry Kissinger je napovedal novo obdobje dialogov med ZDA in latinsko-ameriški državami, kar bo v korist izboljšanja vzajemnih odnosov. O tem je govoril na kosilu s približno 70 ministri za zunanje zadeve in diplomati iz latinskoameriških držav, akreditiranimi v OZN.

»Washington Post« v današnji uvodniški omenja informacije, po katerih je zaradi vojaškega udara došel umrlo že okrog tri tisoč žrtev. Vendar je bila ena tretjina

gostilja in Danska podobna stališča do vrste mednarodnih vprašanj.

V danskih gospodarskih krogih pričakujejo, da bodo delovni del obiska izkoristili tudi za izmenjavo mnenj o razvoju gospodarskega sodelovanja. Trgovinska izmenjava med državama teče zadnja leta s nenavadno veliko naglico, takšno, kakršne še ni bilo v dosednji zgodovini medsebojnih trgovinskih odnosov. Lani se je dansko-jugoslovanska blagovna menjava v primerjavi s letom 1971 povečala za 58 odstotkov, letos pa smo že v sedmih mesecih dosegli obseg celoletne lanske izmenjave. Pred prihodom predsednika Tita se je v Københavnu začela vrsta manifestacij prijateljskega. Pred nekaj dnevi

je končala večdnevni obisk v Københavnu delegacija skupščine mesta Beograda. Beograščani so tukaj odprli razstavo, posvečeno razvoju glavnega mesta Jugoslavije. Večera so prvi prikazali jugoslovanski film »Sutjeska«. Delo je naležalo na zelo ugoden odziv.

Na vprašanje, ali je med pogovori telesa tudi beseda o ameriški udeležbi pri gradnji jedrske elektrarne pri Krškem, je Shultz izjavil, da sta med ponudniki tudi dve ameriški družbi, ki imata zelo veliko izkušenj pri gradnji takšnih objektov. Ker pa sta predlog za gradnjo elektrarne dala dve zasebni družbi, na pogovori niso govorili o tehničnih in drugih podrobnostih, temveč o tistih vprašanjih, ki zadevajo dejavnost ameriške vlade.

Ameriški minister je zelo

obširno govoril o finančni pomoči državam v razvoju. Omenil je, da so ZDA na vrhu lestvice dežel, ki dajejo pomoč državam v razvoju. Pri tem je omenil, da je, pripravljajoč se na konferenco v Nairobi, našel na podatek, po katerem je okoli 40 odstotkov pomoči, ki so jo dežele v razvoju dobile od OECD, prišlo iz Združenih držav. Po njegovem mnenju je posebej pomembno, da pomoč, ki jo dežele v razvoju dobivajo ne sme biti nadomestek za tisto, kar te dežele lahko same pro-

izvajajo. Dejstvo je, da znaša dodajna pomoč komaj dva odstotka njihovega bruto nacionalnega dohodka, kar je dokaz, da se morajo dežele v razvoju predvsem zaupati na lastne sile. Pomoč od zunaj pa bi imela predvsem vlogo katalizatorja.

Kar zadeva preferencialne, ki naj bi jih ZDA dale deželam v razvoju, je Shultz omenil, da so že pripravljene predpisi, ki jih mora sprejeti ameriški kongres, nato pa jih bodo takoj uporabili. ZDA se, je poudaril ameriški finančni minister, ne strinjajo s preferenciali, karšne vsiljuje EGS, ker pravzaprav izolirajo tržišče EGS pred zunanji vplivi.

Kraše poročilo o izidih pogovorov dveh delegacij je dal tudi zvezni sekretar za finance Janko Smole, ki je poudaril, da na področju trgovinske menjave ni nikakr-

šnih ovir za večje sodelovanje. Jugoslovanska vlada upa, je izjavil Smole, da bo kongres sprejel splošno shemo preferencialov. Obe strani sta se dogovorili, da naj bi mešane zbornice imele nalogo, da pospešijo trgovinsko menjavo in skupna vlaganja v naši deželi.

Jugoslovanska vlada pričakuje večje sodelovanje na področju energetike, kemije in petrokemije, živilske industrije ter črne in barvne metalurgije. Jugoslovanska vlada je ameriškim gostom razložila tokove v našem družbenem in gospodarskem razvoju in jih seznanila z ustavnimi spremembami in razvojem samoupravljanja.

Takoj po pogovoru z novinarji je minister Shultz s člani delegacije in jugoslovanskimi gostitelji odpoval v Dubrovnik.

BOZO MAŠANOVIC

IZLAKE, 6. oktobra. — Več kot 150 aktivistov iz treh revirskih in laške občine, se je danes udeležilo zboru, ki ga je pripravil okrožni odbor. Med udeleženci sta bila tudi predsednik skupščine SR Slovenije Sergej Kraigher in članica sveta federacije Lidija Šentjura.

Predsednik okrožnega odbora, Ljiljana Ribič, je v slavnostnem govoru poudaril prispevek, ki so ga dali rudarji, delavci in delovni ljudje v teh predelih Slovenije v revoluciji. Ko je govoril o ustanavljanju in delovanju OF pa je dejal, da je 22. maja 1941 prišlo na Kozjak nad Dolom pri Hrastniku in Rimskimi toplicami do ustanovitve pokrajinskega odbora OF za Stajersko. Istosčasno je bil ustanovljen okrožni odbor za revirje. V istem mesecu in pozneje so začeli delati okrajni pa tudi rajon-

ski in terenski odbori OF. Ribič je govoril o pomembnosti mešanih NOV v revirjih in med drugim opozoril, da se je dejavnost OF nenehno širila ter krepila in jo tudi pogromi gestapa, policije in sovražnih agentov niso mogli zatreti.

Lidija Šentjura je poudarila, da ohranjanje in oživljanje tradicij ne sme biti samo sebi namen, temveč mora biti živ stik prenašanja in povezovanja dela aktivistov s sedanimi generacijami. Sergej Kraigher pa je dejal, da so pred aktivisti dve nalogi: ena se tiče zgodovine, druga pa je v tem, da je potrebno prenašati na mlajše ljudi, ljudi, ki nosijo odgovornost za sedanji razvoj našega naroda, ki je bil enačen tako za aktiviste OF kot borce, in ki je pripomoček k uspehu posameznih akcij.

P. BURKELJC

OBISK
IZ INGOLSTADTA
MURSKA SOBOTA, 6. okt. — Na povabilo skupščine občine Murska Sobota je prišla sinoči na dvodnevni obisk v Pomurje 8-članska delegacija zahodnonemškega mesta Ingolstadt, kjer je v tovarištvu AUDI-NSU zaposlenih nad tisoč delavcev iz te pokrajine. Pogovore sta vodila ingolstadtski nadpustar Peter Schnell in predsednik skupščine občine Murska Sobota Boris Goljčevšek.

Dveletno sodelovanje med obema mestoma nameravajo vsestransko poglobiti, tako je med drugim obveljal dogovor o objektivski izmenjavi kulturnih skupin in razstav likovnikov obeh mest, prihodnje leto pa nameravajo povečati tudi obseg izmenjav malih letoviščarjev v pokrajini.

Schnell in predstavniki AUDI-NSU so ugodno ocenili tudi teženje stostiteljev na povezavi tesnih gospodarskih stikov, da bi ustvarili za naše delavce po vrnitvi možnosti za zaposlitev doma. Tudi to, ki da obvezuje oba mesta, bi se brez težav uresničilo, če bi se med njimi uresničilo izmenjavo mladih letoviščarjev v pokrajini.

Ingolstadt je v tovarištvu AUDI-NSU zaposlenih nad tisoč delavcev iz te pokrajine. Pogovore sta vodila ingolstadtski nadpustar Peter Schnell in predsednik skupščine občine Murska Sobota Boris Goljčevšek.

Dveletno sodelovanje med obema mestoma nameravajo vsestransko poglobiti, tako je med drugim obveljal dogovor o objektivski izmenjavi kulturnih skupin in razstav likovnikov obeh mest, prihodnje leto pa nameravajo povečati tudi obseg izmenjav malih letoviščarjev v pokrajini.

Schnell in predstavniki AUDI-NSU so ugodno ocenili tudi teženje stostiteljev na povezavi tesnih gospodarskih stikov, da bi ustvarili za naše delavce po vrnitvi možnosti za zaposlitev doma. Tudi to, ki da obvezuje oba mesta, bi se brez težav uresničilo, če bi se med njimi uresničilo izmenjavo mladih letoviščarjev v pokrajini.

Ingolstadt je v tovarištvu AUDI-NSU zaposlenih nad tisoč delavcev iz te pokrajine. Pogovore sta vodila ingolstadtski nadpustar Peter Schnell in predsednik skupščine občine Murska Sobota Boris Goljčevšek.

Dveletno sodelovanje med obema mestoma nameravajo vsestransko poglobiti, tako je med drugim obveljal dogovor o objektivski izmenjavi kulturnih skupin in razstav likovnikov obeh mest, prihodnje leto pa nameravajo povečati tudi obseg izmenjav malih letoviščarjev v pokrajini.

Schnell in predstavniki AUDI-NSU so ugodno ocenili tudi teženje stostiteljev na povezavi tesnih gospodarskih stikov, da bi ustvarili za naše delavce po vrnitvi možnosti za zaposlitev doma. Tudi to, ki da obvezuje oba mesta, bi se brez težav uresničilo, če bi se med njimi uresničilo izmenjavo mladih letoviščarjev v pokrajini.

Ingolstadt je v tovarištvu AUDI-NSU zaposlenih nad tisoč delavcev iz te pokrajine. Pogovore sta vodila ingolstadtski nadpustar Peter Schnell in predsednik skupščine občine Murska Sobota Boris Goljčevšek.

Dveletno sodelovanje med obema mestoma nameravajo vsestransko poglobiti, tako je med drugim obveljal dogovor o objektivski izmenjavi kulturnih skupin in razstav likovnikov obeh mest, prihodnje leto pa nameravajo povečati tudi obseg izmenjav malih letoviščarjev v pokrajini.

Schnell in predstavniki AUDI-NSU so ugodno ocenili tudi teženje stostiteljev na povezavi tesnih gospodarskih stikov, da bi ustvarili za naše delavce po vrnitvi možnosti za zaposlitev doma. Tudi to, ki da obvezuje oba mesta, bi se brez težav uresničilo, če bi se med njimi uresničilo izmenjavo mladih letoviščarjev v pokrajini.

Ingolstadt je v tovarištvu AUDI-NSU zaposlenih nad tisoč delavcev iz te pokrajine. Pogovore sta vodila ingolstadtski nadpustar Peter Schnell in predsednik skupščine občine Murska Sobota Boris Goljčevšek.

Dveletno sodelovanje med obema mestoma nameravajo vsestransko poglobiti, tako je med drugim obveljal dogovor o objektivski izmenjavi kulturnih skupin in razstav likovnikov obeh mest, prihodnje leto pa nameravajo povečati tudi obseg izmenjav malih letoviščarjev v pokrajini.

Schnell in predstavniki AUDI-NSU so ugodno ocenili tudi teženje stostiteljev na povezavi tesnih gospodarskih stikov, da bi ustvarili za naše delavce po vrnitvi možnosti za zaposlitev doma. Tudi to, ki da obvezuje oba mesta, bi se brez težav uresničilo, če bi se med njimi uresničilo izmenjavo mladih letoviščarjev v pokrajini.

Ingolstadt je v tovarištvu AUDI-NSU zaposlenih nad tisoč delavcev iz te pokrajine. Pogovore sta vodila ingolstadtski nadpustar Peter Schnell in predsednik skupščine občine Murska Sobota Boris Goljčevšek.

Dveletno sodelovanje med obema mestoma nameravajo vsestransko poglobiti, tako je med drugim obveljal dogovor o objektivski izmenjavi kulturnih skupin in razstav likovnikov obeh mest, prihodnje leto pa nameravajo povečati tudi obseg izmenjav malih letoviščarjev v pokrajini.

Schnell in predstavniki AUDI-NSU so ugodno ocenili tudi teženje stostiteljev na povezavi tesnih gospodarskih stikov, da bi ustvarili za naše delavce po vrnitvi možnosti za zaposlitev doma. Tudi to, ki da obvezuje oba mesta, bi se brez težav uresničilo, če bi se med njimi uresničilo izmenjavo mladih letoviščarjev v pokrajini.

Ingolstadt je v tovarištvu AUDI-NSU zaposlenih nad tisoč delavcev iz te pokrajine. Pogovore sta vodila ingolstadtski nadpustar Peter Schnell in predsednik skupščine občine Murska Sobota Boris Goljčevšek.

Dveletno sodelovanje med obema mestoma nameravajo vsestransko poglobiti, tako je med drugim obveljal dogovor o objektivski izmenjavi kulturnih skupin in razstav likovnikov obeh mest, prihodnje leto pa nameravajo povečati tudi obseg izmenjav malih letoviščarjev v pokrajini.

Schnell in predstavniki AUDI-NSU so ugodno ocenili tudi teženje stostiteljev na povezavi tesnih gospodarskih stikov, da bi ustvarili za naše delavce po vrnitvi možnosti za zaposlitev doma. Tudi to, ki da obvezuje oba mesta, bi se brez težav uresničilo, če bi se med njimi uresničilo izmenjavo mladih letoviščarjev v pokrajini.

Ingolstadt je v tovarištvu AUDI-NSU zaposlenih nad tisoč delavcev iz te pokrajine. Pogovore sta vodila ingolstadtski nadpustar Peter Schnell in predsednik skupščine občine Murska Sobota Boris Goljčevšek.

Dveletno sodelovanje med obema mestoma nameravajo vsestransko poglobiti, tako je med drugim obveljal dogovor o objektivski izmenjavi kulturnih skupin in razstav likovnikov obeh mest, prihodnje leto pa nameravajo povečati tudi obseg izmenjav malih letoviščarjev v pokrajini.

Schnell in predstavniki AUDI-NSU so ugodno ocenili tudi teženje stostiteljev na povezavi tesnih gospodarskih stikov, da bi ustvarili za naše delavce po vrnitvi možnosti za zaposlitev doma. Tudi to, ki da obvezuje oba mesta, bi se brez težav uresničilo, če bi se med njimi uresničilo izmenjavo mladih letoviščarjev v pokrajini.

Ingolstadt je v tovarištvu AUDI-NSU zaposlenih nad tisoč delavcev iz te pokrajine. Pogovore sta vodila ingolstadtski nadpustar Peter Schnell in predsednik skupščine občine Murska Sobota Boris Goljčevšek.

Dveletno sodelovanje med obema mestoma nameravajo vsestransko poglobiti, tako je med drugim obveljal dogovor o objektivski izmenjavi kulturnih skupin in razstav likovnikov obeh mest, prihodnje leto pa nameravajo povečati tudi obseg izmenjav malih letoviščarjev v pokrajini.

Schnell in predstavniki AUDI-NSU so ugodno ocenili tudi teženje stostiteljev na povezavi tesnih gospodarskih stikov, da bi ustvarili za naše delavce po vrnitvi možnosti za zaposlitev doma. Tudi to, ki da obvezuje oba mesta, bi se brez težav uresničilo, če bi se med njimi uresničilo izmenjavo mladih letoviščarjev v pokrajini.

Ingolstadt je v tovarištvu AUDI-NSU zaposlenih nad tisoč delavcev iz te pokrajine. Pogovore sta vodila ingolstadtski nadpustar Peter Schnell in predsednik skupščine občine Murska Sobota Boris Goljčevšek.

Dveletno sodelovanje med obema mestoma nameravajo vsestransko poglobiti, tako je med drugim obveljal dogovor o objektivski izmenjavi kulturnih skupin in razstav likovnikov obeh mest, prihodnje leto pa nameravajo povečati tudi obseg izmenjav malih letoviščarjev v pokrajini.

Schnell in predstavniki AUDI-NSU so ugodno ocenili tudi teženje stostiteljev na povezavi tesnih gospodarskih stikov, da bi ustvarili za naše delavce po vrnitvi možnosti za zaposlitev doma. Tudi to, ki da obvezuje oba mesta, bi se brez težav uresničilo, če bi se med njimi uresničilo izmenjavo mladih letoviščarjev v pokrajini.

Ingolstadt je v tovarištvu AUDI-NSU zaposlenih nad tisoč delavcev iz te pokrajine. Pogovore sta vodila ingolstadtski nadpustar Peter Schnell in predsednik skupščine občine Murska Sobota Boris Goljčevšek.

Dveletno sodelovanje med obema mestoma nameravajo vsestransko poglobiti, tako je med drugim obveljal dogovor o objektivski izmenjavi kulturnih skupin in razstav likovnikov obeh mest, prihodnje leto pa nameravajo povečati tudi obseg izmenjav malih letoviščarjev v pokrajini.

Schnell in predstavniki AUDI-NSU so ugodno ocenili tudi teženje stostiteljev na povezavi tesnih gospodarskih stikov, da bi ustvarili za naše delavce po vrnitvi možnosti za zaposlitev doma. Tudi to, ki da obvezuje oba mesta, bi se brez težav uresničilo, če bi se med njimi uresničilo izmenjavo mladih letoviščarjev v pokrajini.

Ingolstadt je v tovarištvu AUDI-NSU zaposlenih nad tisoč delavcev iz te pokrajine. Pogovore sta vodila ingolstadtski nadpustar Peter Schnell in predsednik skupščine občine Murska Sobota Boris Goljčevšek.

Dveletno sodelovanje med obema mestoma nameravajo vsestransko poglobiti, tako je med drugim obveljal dogovor o objektivski izmenjavi kulturnih skupin in razstav likovnikov obeh mest, prihodnje leto pa nameravajo povečati tudi obseg izmenjav malih letoviščarjev v pokrajini.

Schnell in predstavniki AUDI-NSU so ugodno ocenili tudi teženje stostiteljev na povezavi tesnih gospodarskih stikov, da bi ustvarili za naše delavce po vrnitvi možnosti za zaposlitev doma. Tudi to, ki da obvezuje oba mesta, bi se brez težav uresničilo, če bi se med njimi uresničilo izmenjavo mladih letoviščarjev v pokrajini.

Ingolstadt je v tovarištvu AUDI-NSU zaposlenih nad tisoč delavcev iz te pokrajine. Pogovore sta vodila ingolstadtski nadpustar Peter Schnell in predsednik skupščine občine Murska Sobota Boris Goljčevšek.

Dveletno sodelovanje med obema mestoma nameravajo vsestransko poglobiti, tako je med drugim obveljal dogovor o objektivski izmenjavi kulturnih skupin in razstav likovnikov obeh mest, prihodnje leto pa nameravajo povečati tudi obseg izmenjav malih letoviščarjev v pokrajini.

Schnell in predstavniki AUDI-NSU so ugodno ocenili tudi teženje stostiteljev na povezavi tesnih gospodarskih stikov, da bi ustvarili za naše delavce po vrnitvi možnosti za zaposlitev doma. Tudi to, ki da obvezuje oba mesta, bi se brez težav uresničilo, če bi se med njimi uresničilo izmenjavo mladih letoviščarjev v pokrajini.

Ingolstadt je v tovarištvu AUDI-NSU zaposlenih nad tisoč delavcev iz te pokrajine. Pogovore sta vodila ingolstadtski nadpustar Peter Schnell in predsednik skupščine občine Murska Sobota Boris Goljčevšek.

Dveletno sodelovanje med obema mestoma nameravajo vsestransko poglobiti, tako je med drugim obveljal dogovor o objektivski izmenjavi kulturnih skupin in razstav likovnikov obeh mest, prihodnje leto pa nameravajo povečati tudi obseg izmenjav malih letoviščarjev v pokrajini.

Schnell in predstavniki AUDI-NSU so ugodno ocenili tudi teženje stostiteljev na povezavi tesnih gospodarskih stikov, da bi ustvarili za naše delavce po vrnitvi možnosti za zaposlitev doma. Tudi to, ki da obvezuje oba mesta, bi se brez težav uresničilo, če bi se med njimi uresničilo izmenjavo mladih letoviščarjev v pokrajini.

Ingolstadt je v tovarištvu AUDI-NSU zaposlenih nad tisoč delavcev iz te pokrajine. Pogovore sta vodila ingolstadtski nadpustar Peter Schnell in predsednik skupščine občine Murska Sobota Boris Goljčevšek.

Dveletno sodelovanje med obema mestoma nameravajo vsestransko poglobiti, tako je med drugim obveljal dogovor o objektivski izmenjavi kulturnih skupin in razstav likovnikov obeh mest, prihodnje leto pa nameravajo povečati tudi obseg izmenjav malih letoviščarjev v pokrajini.

Schnell in predstavniki AUDI-NSU so ugodno ocenili tudi teženje stostiteljev na povezavi tesnih gospodarskih stikov, da bi ustvarili za naše delavce po vrnitvi možnosti za zaposlitev doma. Tudi to, ki da obvezuje oba mesta, bi se brez težav uresničilo, če bi se med njimi uresničilo izmenjavo mladih letoviščarjev v pokrajini.

Ingolstadt je v tovarištvu AUDI-NSU zaposlenih nad tisoč delavcev iz te pokrajine. Pogovore sta vodila ingolstadtski nadpustar Peter Schnell in predsednik skupščine občine Murska Sobota Boris Goljčevšek.

Dveletno sodelovanje med obema mestoma nameravajo vsestransko poglobiti, tako je med drugim obveljal dogovor o objektivski izmenjavi kulturnih skupin in razstav likovnikov obeh mest, prihodnje leto pa nameravajo povečati tudi obseg izmenjav malih letoviščarjev v pokrajini.

je končala večdnevni obisk v Københavnu delegacija skupščine mesta Beograda. Beograščani so tukaj odprli razstavo, posvečeno razvoju glavnega mesta Jugoslavije. Večera so prvi prikazali jugoslovanski film »Sutjeska«. Delo je naležalo na zelo ugoden odziv.

Na vprašanje, ali je med pogovori telesa tudi beseda o ameriški udeležbi pri gradnji jedrske elektrarne pri Krškem, je Shultz izjavil, da sta med ponudniki tudi dve ameriški družbi, ki imata zelo veliko izkušenj pri gradnji takšnih objektov. Ker pa sta predlog za gradnjo elektrarne dala dve zasebni družbi, na pogovori niso govorili o tehničnih in drugih podrobnostih, temveč o tistih vprašanjih, ki zadevajo dejavnost ameriške vlade.

Ameriški minister je zelo

obširno govoril o finančni pomoči državam v razvoju. Omenil je, da so ZDA na vrhu lestvice dežel, ki dajejo pomoč državam v razvoju. Pri tem je omenil, da je, pripravljajoč se na konferenco v Nairobi, našel na podatek, po katerem je okoli 40 odstotkov pomoči, ki so jo dežele v razvoju dobile od OECD, prišlo iz Združenih držav. Po njegovem mnenju je posebej pomembno, da pomoč, ki jo dežele v razvoju dobivajo ne sme biti nadomestek za tisto, kar te dežele lahko same pro-

izvajajo. Dejstvo je, da znaša dodajna pomoč komaj dva odstotka njihovega bruto nacionalnega dohodka, kar je dokaz, da se morajo dežele v razvoju predvsem zaupati na lastne sile. Pomoč od zunaj pa bi imela predvsem vlogo katalizatorja.

Kar zadeva preferencialne, ki naj bi jih ZDA dale deželam v razvoju, je Shultz omenil, da so že pripravljene predpisi, ki jih mora sprejeti ameriški kongres, nato pa jih bodo takoj uporabili. ZDA se, je poudaril ameriški finančni minister, ne strinjajo s preferenciali, karšne vsiljuje EGS, ker pravzaprav izolirajo tržišče EGS pred zunanji vplivi.

Kraše poročilo o izidih pogovorov dveh delegacij je dal tudi zvezni sekretar za finance Janko Smole, ki je poudaril, da na področju trgovinske menjave ni nikakr-

šnih ovir za večje sodelovanje. Jugoslovanska vlada upa, je izjavil Smole, da bo kongres sprejel splošno shemo preferencialov. Obe strani sta se dogovorili, da naj bi mešane zbornice imele nalogo, da pospešijo trgovinsko menjavo in skupna vlaganja v naši deželi.

Jugoslovanska vlada pričakuje večje sodelovanje na področju energetike, kemije in petrokemije, živilske industrije ter črne in barvne metalurgije. Jugoslovanska vlada je ameriškim gostom razložila tokove v našem družbenem in gospodarskem razvoju in jih seznanila z ustavnimi spremembami in razvojem samoupravljanja.

Takoj po pogovoru z novinarji je minister Shultz s člani delegacije in jugoslovanskimi gostitelji odpoval v Dubrovnik.

BOZO MAŠANOVIC

IZLAKE, 6. oktobra. — Več kot 150 aktivistov iz treh revirskih in laške občine, se je danes udeležilo zboru, ki ga je

ZKJ PONOVNO POTRDLA SVOJO SPOSOBNOST IN VLOGO OSNOVNEGA KOHEZIJSKEGA DEJAVNIKA V NAŠI DRUŽBI

Govor Staneta Dolanca ob 100-letnici celjske Cinkarne - „S kritičnostjo do sebe in do dogajanj v lastnih vrstah nismo škodili ugledu in zaupanju, ki ga delovne množice gojijo do Zveze komunistov“

Za delovnim kolektivom Cinkarne v Celju kot delom našega delavskega razreda je 100 let boja za uveljavitev pravic delavca-proizvajalca. Ta boj ni bil lahak in v njem je bilo mnogo zmag, nasprotij in težav.

V pogojih NOV se je rojevalo samoupravljanje

Čeprav bi bilo verjetno mnogokrat potrebno obuditi spomine na čase, ko so tuji in domači kapitalisti brezobzirno izžemali naše delavce, ko je bil boj za ekonomske in politične pravice proletariata osnovni cilj, ko je bil delavec v vaši in v vseh drugih tovarnah, rudnikih in na veleposrestitvah je objekt izkoriščanja bogatašev, mislim, da lahko spomine na te pretekle čase samemu v eno samo misel: socialistična revolucija v Jugoslaviji, pod vodstvom Komunistične partije Jugoslavije, na čelu s tovarštem Titom, je enkrat za vselej obračunala z izkoriščevalskim razredom in že med narodno-osvobodilno vojno ustvarila pogoje, da delavec v družbi, v kateri živi in dela, dobi vse pravice, ki mu resnično pripadajo. Z zmago, ki smo jo dosegli nad tujimi okupatorji in domačimi izdajalci, je bila zaključena prva faza socialistične revolucije in ustvarili smo pogoje za graditev takšnega družbeno-ekonomskega in političnega sistema, v katerem je delavski razred prevzel oblast v svoje roke. Komunistična partija Jugoslavije je kot organizirani in vodilni del delavskega razreda že pred začetkom revolucije vodila boj proti kapitalističnemu izkoriščevalskemu razredu in je v fazi oborožene revolucije jasno začrtala bodočnost jugoslovanskih narodov in narodnosti ter njihovega delavskega razreda. To je bila sposobna storiti zato, ker je bila oborožena z marksistično teorijo in, ker je njena politika izhajala iz hotenja, želja in življenja našega delavskega razreda, s katerim je bila nerazdružljivo povezana, saj je iz njega izhajala in, ker je bila sposobna svojo politiko začrtati v pogojih, v katerih je delavski razred živel. Zato je bila sposobna narodno-osvobodilni vojni dati tudi razredno vsebino in, že med vojno, položiti temelje družbenemu in političnemu sistemu, v katerem danes živimo. Širina narodno-osvobodilnega gibanja v Jugoslaviji, njegova poglobljenost in razredna vsebina, oblast, ki je ob tem času nastajala, je bila po svojem karakterju lahko le socialistična. Še več, v pogojih narodno-osvobodilne vojne se je rojevalo samoupravljanje kot družbeni odnos, v katerem bo človek sam odločil o svojem položaju, o svoji bodočnosti, o sebi in v pogojih svojega dela in življenja. To ni traja, to je dejstvo. V tistih najtežjih časih naše zgodovine so bili interesi vsakega našega človeka, vsakega delavca nerazdružljivo povezani z interesi našega razreda kot celote. Vsekakor pa, vsekakor, vsak naš delavec, vsak naš bорец je s svojo ustvarjalnostjo, svojo hrabrostjo, s svojim poštovanjem, z moralnim likom tvoril našo revolucijo in v bistvu določal in omogočal uresničitev njenih bližnjih in daljnjih ciljev, njeno strategijo in taktiko.

Cilj KPJ — nacionalna in socialna svoboda

Nacionalni in socialni interesi narodov in narodnosti Jugoslavije bi bili usmerjeni, pod vodstvom Komunistične partije, k cilju — zagotovitvi nacionalno in socialno svobodo vseh naših ljudi. Zato tudi po zmagi nad okupatorjem in domačimi izdajalci Komunistična partija Jugoslavije ni mogla svoje politike in svojih programskih ciljev obrniti drugam kot v smer ustvarjanja takega družbenega, ekonomskega in političnega sistema, v katerem bo resnični subjekt delavca-proizvajalca. Prva povojna leta so bila leta obnove in izgradnje, v katerih je tudi naš kolektiv odigral pomembno vlogo in prispeval k temu, da se je baza naše metalurgije krepila. Pogoj, v katerih se je naša družba borila v tistih časih za svoj obstanek in razvoj, niso bili lahki. Spomnil bi samo na težke notranje gospodarske razmere, na pomanjkanje osnovnih surovin, energije, celo hrane in drugih življenjskih potrebščin, na težke pogoje dela, na poroke hladne vojne, na pritisk in grožnje, ki jih je bila takrat deležna mlada socialistična Jugoslavija. Pa vendar, vse to smo prebrodili, izšli iz teh bojev in težav kot zmagovalci s tem, da smo položili temelje za družbeni, ekonomski in politični sistem, ki je takrat nastal pod geslom — tovarne delavcem. Začel se je silovit pohod našega delavskega razreda za uveljavljanje samoupravnih družbenih odnosov na vseh področjih našega življenja.

Dva koncepta opozicijskih tendenc

Danes je Socialistična federativna republika Jugoslavija močna, enotna samopravna skupnost narodov in narodnosti, ki je s svojimi lastnimi močmi in z ustvarjalnostjo svojega delavskega razreda premagala vse brezštevilne težave povojne graditve, odklonila napade na našo samopravno socialistično razvojno pot, ki smo jih bili deležni s strani Informbiroja 1948. leta. Džilasove koncepcije restavracije, rankovićevskega etazizma in birokratizma, pa vse do današnjih poizkusov, da bi različi nacionalizmi, liberalizmi in tehnokratizmi zavrnili naš napredek.

Tudi naš kolektiv je, skupaj z delavci vseh ostalih kolektivov v Sloveniji in Jugoslaviji, doživljal te čase in se uspešno vključeval v odlični boj za naš materialni in politični razvoj. Vsi smo, da preloženja pot ni bila lahka. Dosegli smo veliko uspehov, prebrodili mnogo težav, v katerih smo hitri razvoji, objektivni pogoji, v katerih smo živeli in delali, velikokrat pa tudi naše subjektivne slabosti, vse to nam je skupaj s uspehi, na katere smo brez dvoma lahko ponosni, prineslo tudi veliko težav. Te nismo nikoli skrivali, javno smo jih obravnavali in poizkušali vedno znova s kritičnostjo in odgovornostjo odstraniti iz našega političnega in družbenega življenja ti-

sto, kar razdira in slabi naš napredek. Jasno je, da so s krepitvijo samoupravnih socialističnih sil v Jugoslaviji bile vse bolj ogrožene tiste sile, ki so se te smerti razvoja upirale in ki so naše težave in slabosti skušale izkoristiti za svoje cilje. Teh je bilo več. Še vedno so bile prisotne sile, ki so nas napadale z že zdavnaj preživetih pozicij meščanske demokracije, kar v bistvu pomeni vračanje nazaj na kapitalistične odnose. Bile so prisotne sile, ki so graditev socializma pojmovala izključno kot krepitev države in ki niso mogle in včasih še danes ne morejo in ne morejo dojeti, da unitarizem, etarizem in birokratizem v jugoslovanskih pogojih pomenijo odnekanje pravic delavskemu razredu, da bi resnično razpolagali z vrednostjo, ki jo ustvarja, in da njihov koncept za naš delavski razred nikoli ni bil in ne bo sprejemljiv. Tehnokratizem, kot pojav sodobne civilizacije, ni nobena jugoslovanska posebnost. Njegov cilj je odstraniti neposrednega proizvajalca od odločanja in negirati sposobnost, odgovornost in vodilno vlogo delavskega razreda v sodobni družbi. Tehnokratizem se je pri nas naslanjal in se včasih še naslanja na oba ta koncepta, včasih na enega, včasih na drugega, kakor je nosilec teh tendenc bolj odgovarjal in kakor je pač pihal veter.

Mislím, da moramo popolnoma jasno povedati, da lahko zrediciramo vse opozicijske tendence v naši družbi le na dva koncepta: na poskuse obnove kapitalističnih odnosov ali pa na etaristične, unitaristične in birokratske, skratka stalinistične odnose v naši družbi. Nobeden od nosilcev teh opozicijskih tendenc sicer nikoli ni do konca izpovedal, vsaj javno ne, svojega programa, vendar vsi nacionalizmi, liberalizmi, unitarizmi, tehnokratske tendence in ostala nasprotovanja samoupravnim socialističnim odnosom lahko pomenijo samo to in nič drugega. Naš delavski razred, vsi naši narodi in narodnosti so se plebiscitarno odločili za samopravni socializem v Jugoslaviji in od te poti jih ne bo nikoli in nihče odvrnil.

V boju za samoupravljanje in socialistični družbeni razvoj ZKJ socialistične sile ne naložijo na odpor samo med tehnokratsko in birokratsko orientiranimi ljudmi, ampak tudi med klerikalistično nastrojenimi krogi v sami cerkvi in ob njej laiki. Ponovno se oživljajo nekatere težnje po politizaciji ljudi na verskih razlikah, kar lahko v skrajnih konsekvencah vodi do obnavljanja strankarstva in oživljanja političnega klerikalizma, ki ni bil nikoli v prid slovenskemu narodu, vernim in veri.

Pojavi, ki so v nasprotju z ustavnim položajem cerkve in vere

V cerkvenih organizacijah se nadaljujejo, v zadnjem obdobju pa so se celo okrepile tendence, ki so v nasprotju z ustavno določenim položajem cerkve in vere v našem socialističnem samoupravnem sistemu in ki so naperjene zoper njegov razvoj.

Osnovna vsebina teh tendenc je v hotelnih, da se cerkev uveljavi v samoupravnem mehanizmu kot subjekt, ki predstavlja verne državljane kot posebno družbeno interesno skupino na podlagi verske oziroma nazorске opredelitve in da se tako v skupščinskem sistemu in v družbi nasploh pojavi kot odgovorni nosilec moralne, socialne, humanitarne in politične doktrine kot odrednice alternative za sodobni svet, pri čemer z nekatereimi svojimi akcijami prihaja navzkrižno s pravnimi normami, ki urejajo položaj cerkve, vernikov in odnosov z državo.

Pri tem seveda ne mislim na tisti del duhovščine in vernih, ki so sprejeli samopravni sistem kot možnost, da se cerkev obrne k sebi in verski delavnosti, ampak na tiste, ki v nadaljnji demokratizaciji družbenih odnosov iščejo možnost za obnavljanje ideopolitičnih funkcij cerkve in s tem odpirajo pot novemu klerikalizmu.

Taki poizkusi zadevajo v osnovne samopravne sisteme, so nasprotje proti družbenim političnim razbistitvam, enotnosti delovnih ljudi in občanov, vzbujajo versko neraznost ter krepijo manipulativno moč cerkve ter njen negativni odnos do socialistične samopravne demokracije in vloge zveze komunistov.

Mislím, da je potrebno zaustaviti to skrajno negativno politično ofenzivo nekaterih krogov v cerkvi, predvsem z odobrom vernih članov naše socialistične samopravne družbe. Ne bi smeli in ne moremo dovoliti, da bi se takšne klerikalistične ambicije cerkve širile, saj bi to škodilo ne samo njej in veri, ampak celotni slovenski družbeni skupnosti.

Oskrepiť moramo vlogo in položaj socialistične zveze v boju proti klerikalističnim tendencem v cerkvi. Braniti moramo stališče, da ima cerkev svoje mesto v veri ne pa v politiki.

Verniki mora biti jasno, da mi podružbno politiko, da je med samopravnega socializma v enotnosti temeljnih interesov delovnih ljudi in da je klerikalizem naveden prav zoper to, saj je poizkus delitve ljudi, kar je v nasprotju s samopravnim socialističnim družbenim sistemom in njihovimi temeljnimi interesi.

Samopravna socialistična družba gradi položaj in vlogo človeka na njegovem delu in ji je tuja sleherna delitev ljudi na verskih osnovah. Zato se bo zveza komunistov skupaj z vsemi samopravnimi socialističnimi silami še naprej bojevala proti slehernemu privilegiju, monopolu, kakršnemu koli poizkusu razdvajanja ljudi na nazorskih oziroma verskih osnovah zavedajoč se, da lahko gradimo samopravno socialistično demokracijo le na enotni, svobodni, samopravnih socialističnih družbenih aktivnostih vseh delovnih ljudi in občanov, kar je tudi edina realna alternativa za nadaljnjo rast materialnega in duhovnega blaginje našega razreda in vseh državljanov, ustvarjanje in srečno življenje slehernega našega posameznika.

Potrievanje in poglobljanje razredne usmeritve družbe

Vaš jubilej sovpadja z obsežno in intenzivno politično aktivnostjo zveze komunistov in širokih množic delovnih ljudi po vsej

Jugoslaviji. Pretoklo je eno leto, odkar sta tovarši Tito in Izvršni biro predsedstva Zveze komunistov Jugoslavije naslovila na članstvo zveze komunistov in vse delovne ljudi Jugoslavije znano pismo. V pismu je med drugim rečeno, da ima sedanja etapa naše socialistične revolucije odločilni značaj za smer razvoja in usodo socializma v Jugoslaviji. Bistvo vprašanja je v tem, ali bo delavski razred zagospodaril s celotno družbeno reprodukcijo in zagotovil odlično vlogo sebi v političnem in družbenem odločanju ali pa se bodo krepili odnosi in sile, ki nasprotujejo interesom delavskega razreda in samopravnemu razvoju. Poziv zveze komunistov in izvršni biro predsedstva Zveze komunistov v Jugoslaviji, ki je izhajal iz pisma, je pomenil opozorilo, da lahko le s široko in dobro organizirano akcijo vseh zavestnih sil naše družbe, ob polni angažiranosti vseh naših delovnih ljudi, ne samo obračunamo z nasprotniki, temveč in predvsem lahko le na ta način odstranimo iz svoje srede tiste, kar ovira razvoj samopravnih socialističnih odnosov in kar izpodkopa vrednote naše socialistične revolucije. Pismo je našlo neposredno pot do vseh naših delovnih ljudi, ker so problemi in nakazane rešitve v pismu izraz zahtev in hotenja našega delavskega razreda. Velikokrat govorimo o tem, da je pismo dobilo podporo množice. Mislím, da ne gre samo za podporo, da gre za nekaj več, da gre za zahtovo, da se nasprotja, ki v naši družbi obstojajo, posledno in odgovorno razrešijo in da se odstranijo tisti pojavi in tisti nosilci pojavov, ki so direktno ogrožali položaj našega delovnega človeka v socialistični Jugoslaviji. Slo je za napade na položaj delovnega človeka v gospodarstvu in politiki, kulturi, na področju socialne dejavnosti itd.

Politična aktivnost, ki jo je sprožilo pismo, je brez dvoma v tem letu dila dosežala velike uspehe. Predvsem mislim, da je potrievanje in poglobljanje razredne usmeritve naše družbe eden od največjih političnih uspehov v zvezi komunistov in vseh ostalih samopravnih in družbeno-političnih strukturah. In kaj pomeni ta razredna usmeritev? Nič drugega kot boj za neposredne interese delavskega razreda in vseh delovnih ljudi v Jugoslaviji, boj za praktično akcijo, za realizacijo tistega, kar smo zapisali v programu Zveze komunistov Jugoslavije in v našo ustavo.

Doseženi so veliki rezultati v našem gospodarstvu. Proces stabilizacije gospodarstva teče hitro in odločno, zmanjšali smo stopnjo nezaposelnosti gospodarstva, ustvarili večja sredstva za reprodukcijo, zboljšala se je likvidnost gospodarstva, pokrite so mnoge izgube iz prejšnjih let, ugodno se gibljejo naš ekonomski odnosi s tujino in naše današnje devizne rezerve so večje, kot so bile kdaj koli prej. Dosežen je družbeni dogovor o prihodnjem razvoju našega kmetijstva. Začela se je akcija za zmanjševanje socialnih razlik, na področju kulture, prosvete in izobraževanja opažamo niz pozitivnih gibanj, ki prav gotovo pomenijo poglobljanje socialističnih samopravnih odnosov na vseh področjih.

Mnoge akcije teko prepočasi

Toda z vsimi temi rezultati nismo in ne smemo biti zadovoljni. Mnoge akcije, ki so s pismom začele, teko počasi in ne dovolj odločno. Tukaj mislim predvsem na akcije za še hitrejšo in odločnejšo stabilizacijo našega gospodarstva in ustvarjanja pogojev za dokončno izdelavo globalnega koncepta ekonomskega in družbenega razvoja Jugoslavije v celoti.

Vzroki za takšno stanje so prav gotovo zelo različni. Vendar je, po mojem mnenju, eden od osnovnih vzrokov predvsem v tem, da je mnogokrat vsklajevanje ekonomskih interesov posameznih področij, pokrajini in republik izredno počasno. Družbeni dogovori, kot ena od samopravnih institucij, ki so v zadnjem času začele, se rojevale so z velikimi težavami. Te težave pa so predvsem rezultat počasnega usklajevanja različnih interesov, ki se obstojajo in s tem v zvezi nekaterih še vedno nerazrešenih pomanjkanj našega gospodarstva, ki so v programu Zveze komunistov Jugoslavije, v naši dosednji ustavi in v predlogu nove ustave, da predstavlja Jugoslavija enoten gospodarski prostor. Ob vsem tem smo zagotovili polno pravico delovnih organizacij, komun, republik in pokrajin, da praktično odločajo v okviru svojih kompetenc o vseh najvažnejših vprašanjih svojega ekonomskega in družbenega življenja. Zato komunisti nikakor ne moremo in ne smemo sprejeti kakršnekoli tendence, ki bi poizkušale našiti vlogo temeljnih organizacij družbenega dela, komun in republik v procesu družbene reprodukcije. Ravno tako pa ne moremo in ne smemo sprejeti tendence, ki bi izhajale iz osebnih, skupinskih, egoističnih ali nacionalističnih interesov in teženj, škodile naši samopravni socialistični skupnosti in s tem prav gotovo tudi tistim, ki mislijo, da s takšno politiko koristijo svojemulovnemu kolektivizmu, komun ali republik.

Zveza komunistov je kot enega od ukrepov za hitrejšo družbeno dogovarjanje, za konkretno in uspešno realizacijo stabilizacijske politike, predvsem pa zaradi snovanja skupnega jugoslovanskega koncepta ekonomskega in družbenega razvoja predlagala, da se ustanovi gospodarski svet SRJ. Ta svet naj bi v svojo dejavnostjo in ukrepe zagotovil v najkrajšem mogočem času celovit koncept našega prihodnjega gospodarskega razvoja ob sodelovanju vseh republik in pokrajin in v vsklajenju interesov in potreb naših družbeno-političnih skupnosti v zvezi s tem, da se do X. kongresa sprejme družbeni dogovor o našem gospodarskem razvoju, saj bomo le tako lahko, in to na kongresu moramo storiti, odprli perspektive tudi našemu družbenemu razvoju. Seveda ne gre samo za koncept razvoja Jugoslavije. Gre za koncept razvoja vseh naših gospodarskih in družbeno-političnih subjektov v občinah, republikah in pokrajinah.

* Ustanovljen je bil z odlokom Zveznega izvršnega sveta že pred nekaj meseci, pa še vedno ni prišel z delom.

Zato ob tej priliki opozarjam, da je eden od predpogojev za uspešno izdelavo in socialistično samopravno usmerjenost našega družbenega razvoja uresničevanje ustavnih dopolnil o temeljnih organizacijah družbenega dela.

Akcija, sprožena z ustavnimi dopolnitvami, še vedno ni končana. Komunisti moramo dojeti, da so temeljne organizacije družbenega dela in njihovo resnično funkcioniranje osnovni nosilci upravljanja z dohodkom, ki ga naš delavski razred ustvarja. Resnični samopravni odnosi v temeljni organizaciji družbenega dela pomenijo ustvarjanje takšnih političnih in družbeno-ekonomskih pogojev, ki bodo na eni strani resnično omogočili delavcem, da neposredno in konkretno vplivajo na družbeno reprodukcijo, postanejo subjekt družbenega dela in nosilci samopravnega sporazumevanja z delavci v drugih organizacijah družbenega dela in nosilci neposrednega družbenega dogovarjanja. Na drugi strani pa pomenijo ti odnosi temeljno funkcijo tehnokratičnih tendenc, nacionalizma in vseh drugih opozicijskih gibanj v naši družbi. Če bo delavec resnično v svoji temeljni organizaciji družbenega dela razpolagal s presežkom vrednosti, potem se nam ni treba bati, da bi delavec oziroma delavski razred, ki je po svojem bistvu in zavesti bil in bo internacionalističen, ne znal najti skupnega jezika z delavci v vsej Jugoslaviji.

Resnični samopravni socialistični odnosi v temeljnih organizacijah družbenega dela in njihovo funkcioniranje pa so tudi temeljni predpogoji za vse procese nove integracije, samopravnega sporazumevanja, družbenega dogovarjanja in planiranja na vseh ravneh — od komun do federacije.

Proti poskusom negiranja vloge in odgovornosti delavskega razreda

Zato moramo ostro zavreči tiste poizkuse, ki v nekaterih debatah o predlogu nove ustave zopet poizkušajo negirati vlogo in odgovornost delavskega razreda za svojo bodočnost, s tem, da vidijo izhod v unitarizmu, ki ga opravičujejo z nekakšnimi imaginarnimi skupnimi interesi delavskega razreda Jugoslavije. Skupni interesi prav gotovo obstojijo, vendar ne takšni, ki bi bili izraženi v centralističnem upravljanju s presežkom vrednosti. Začetek delavskega samopravnega dela v temeljni organizaciji družbenega dela. Brez tukaj razčiščenih odnosov ne moremo pričakovati usklajevanja interesov niti na nivoju občin, republik, še manj pa federacije.

Zveza komunistov vidi v takšnem pomanjkanju temeljne organizacije družbenega dela tudi osnovno resnično socialistično demokracijo. Osnovne celice našega družbenega, ekonomskega in političnega življenja so naše krajevne skupnosti in temeljne organizacije družbenega dela. Prav gotovo je res, da so nečisti, pa tudi deformirani odnosi v teh osnovnih celicah naše družbe bili velikokrat temeljni vzroki nasprotij, ki smo jim bili priča v zadnjih letih. Pod plaščem samopravnega dela se je čisto razširila le formalna demokracija, ki je omogočala le formalno tehnokratizma, birokratizma, elitizma in malomeščančevine. Nekateri so mislili, da je še sama odločitev za samopravljanje jamčila za resnično skladno usmeritev naše družbe. V stvarnosti pa je zaradi tega prihajalo čestokrat in na mnogih področjih do negiranja pravic naših delovnih ljudi in do poizkusov, da bi jim z demagoijami vsiljevali voljo posameznikov ali ozkih skupin. Do takih pojavov je prihajalo ne samo v politiki in gospodarstvu, temveč tudi v kulturi, procesih izobraževanja, pa celo na področju športa, zabave in rekreacije. Na vseh teh področjih smo se srečevali z raznimi aferami, malimi deformacijami pa celo s kriminalom. Zato, ko danes govorimo in analiziramo pretoklo leto, lahko ugotovimo, da smo politično zaostri bili zoper vse te odklone od našega razvoja, da smo jih razobličili, da pa jih še vedno v vsakdanjem življenju nismo popolnoma izkoreninili. Zato so akcije za resnično funkcioniranje temeljnih organizacij družbenega dela, interesnih skupnosti, krajevnih skupnosti, skupaj z vsemi ostalimi političnimi in drugimi ukrepi, predpogoji za stabilni in hitrejši razvoj naše družbe.

Pri tem velja posebej poudariti, da bodo glavno breme pri uresničevanju ustavnih pravic in dolžnosti delavcev in občanov v temeljnih organizacijah družbenega dela in drugih skupnostih nosili komunisti. Uspehi pa bodo le, če se bodo adekvatno organizirali, bili nenehno bitko z nasprotnimi silami in v upodobjah konkretno razreševanje morebitnih problemov.

Ob vsem tem moramo ponovno poudariti, da je zveza komunistov Jugoslavije kot organizirana politična sila delavskega razreda Jugoslavije tisti faktor, ki s svojo dejno in politično prisotnostjo v vsakdanjem družbenem dogajanju na vseh področjih našega življenja zavestno vpliva na razvoj družbenih odnosov. Vloga Zveze komunistov Jugoslavije je na današnji stopnji razvoja naše samopravne družbe odgovornejša, kot je bila kdaj koli prej. Rast samopravnega sistema v notranjih in zunanjih pogojih, v katerih se razvija, zahteva nenehno prisotnost organiziranega odreda delavskega razreda, ki mora biti idejno in politično sposoben, da v vsakdanjem boju presega konfliktna interese, ki se v naši družbi pojavljajo, ki zavestno usmerjajo naš razvoj k realizaciji zgodovinskih interesov delavskega razreda in ki je sposoben predvidevati in odkrivati tisto, kar bo v bodočnosti za naš delavski razred in delovne ljudi resnično koristno, in odklanjati tisto, kar ovira in škodi.

Razgallili smo slabosti, zaostriili odgovornost

Zveza komunistov Jugoslavije je v zadnjih dveh letih dokazala svojo življenjsko povezanost z delavskim razredom. Čeprav so mnoga nasprotja, s katerimi se je sama

borila, nastajala tudi znotraj nje in čeprav so bili nosilci nekaterih nesocialističnih pojavov tudi v zvezi komunistov, je kot celota ponovno pokazala in potrdila svojo sposobnost in vlogo osnovnega kohezijskega dejavnika v naši družbi. V teh spopadih so mnogi odpadli. Toda samo tako je bilo mogoče, da smo iz vseh teh političnih nasprotij izšli kot zmagovalci, močnejši kot smo bili prej. S svojo kritičnostjo do sebe in do dogajanj v lastnih vrstah nismo škodili svojem ugledu in zaupanju, ki ga delovne množice gojijo do zveze komunistov. Nasprotje s tem, da smo odkrito razgallili svoje slabosti in zaostriili odgovornost, v lastnih vrstah, smo pokazali komunistično odločnost in boju za interese delavskega razreda in s tem poglobili zaupanje do naše organizacije, ki pa bi bilo prej ali slej ogroženo, če bi dovolili, da bi se v zvezi komunistov krepili odnosi, ki so v nasprotju z njo samo, z njenim programom in statutom.

Ni naključje, da smo v pismu napisali, da delavski razred in ostali delovni ljudje oenjujejo aktivnost komunistov in njihovo organizacijo ne po deklaracijah, temveč po stvarnem političnem in družbenem ponanju v praksi in po rezultatih njihove akcije. Zato tudi danes pred komunisti in vsemi socialističnimi silami v naši družbi še vedno stoji osnovna naloga konkretnega dela v družbenih okoliščinah, v katerih živijo, njihove osebne odgovornosti ne samo za splošen socialistični razvoj, temveč odgovornost za razreševanje vseh tistih političnih, ekonomskih, socialnih situacij, ki tiščijo našega delovnega človeka. Jasno je, da gre predvsem za to, da komunisti svojo neposredno angažiranost izražajo v vseh samopravnih strukturah, v socialistični zvezi, v sindikatih, v mladinskih organizacijah, v vseh drugih družbenih organizacijah, da postanejo globalna sila našega celotnega sistema. Čeprav je več kot milijon, sami brez tešne in čam v naši družbi ne bi bili sposobni niti eni bi zmogli ustvariti takšnega zgodovinskega preobrata, ki je graditev samopravnega socialistične družbe. In končno, naš cilj je ravno v angažiranosti vseh družbenih sil za socializem, za samopravljanje, v čemer je bistvo in kar predstavlja vsebino samopravne socialistične demokracije.

Vodilno vlogo zveze komunistov v naši družbi pojmujejo danes kot organizirano idejno in politično dejavnost, ki izhaja iz njene programa, pogojev, v katerih delujemo, in jo bomo uresničevali v liniji udinkovitosti njene akcije in odgovornosti vseh, ki v njej sodelujejo. Biti danes član zveze komunistov pomeni ne samo sprejeti marksistični pogled na svet, temveč biti pripravljen za resnično delo v razvoju samopravnih odnosov v naši družbi, se spoprijemati odkrito in pošteno, z neuklonljivo borbenostjo, doslednostjo in odgovornostjo z vsemi težavami, ki pri tem razvoju nastajajo. Tu se lik člana zveze komunistov v ničemer ne razlikuje od lika komunista, kakršnega je rodila naša revolucija v svoji oboroženi fazi. Pri tem moram opozoriti ponovno na dejstvo, da je v zvezi komunistov še vedno premalo delavcev. Krepitve prisotnosti neposrednih proizvajalcev-delavcev v zvezi komunistov ni geslo. Nasprotno, invzvoji globoki idejno-politični smisel. Delavci, vsaka večina v zvezi komunistov bo realna osnova njene razredne usmeritve, njene idejne enotnosti in jamstvo uspešnega boja zoper oportunizem, kompromise, birokratizacijo in druge pojave, s katerimi smo imeli opraviti v zadnjem času in do katerih naša partija tudi danes ni imuna. Vsi smo sprejeli smernico za hitrejšo sprejemanje delavcev v Zvezo komunistov Jugoslavije. Vendar, čeprav smo v lanskem in letošnjem letu dosegli dobre rezultate, z njimi še vedno ne smemo in ne moremo biti zadovoljni. Zato pred vsemi organizacijami zveze komunistov ostaja odprta naloga nadaljnega sprejemanja novih članov iz vrst delavcev. Seveda pa bomo to dosegli le takrat, ko bodo delavci prepričani ne samo v naprednost stališč in politike zveze komunistov, temveč ko bodo prepričani, da jih zveza komunistov, njene osnovne organizacije, vodstveni organi tudi resnično potrebujejo in da njihov glas, njihovo hotenje in zahteve prihajajo do izraza v zvezi komunistov in v družbi. Delavce noče sedeti v osnovni organizaciji, v partijskem forumu ali katerem koli drugem forumu samo zato, da bi z njegovo prisotnostjo pokrivali stališča, politiko ali ukrepe, ki nastajajo izven delovnih množic in mimo interesa delavskega razreda. Zato moramo znotraj zveze komunistov, da bodo uspešni, imeti bomo omogočili, da bodo ustvarjalnost in zahteve naše osnovne organizacije in baze dobili svoj pravi značaj in da bodo le-te predstavljale osnovne silnice kreiranja naše politike na vseh področjih družbenega življenja.

Smu sredi pripravi za X. kongres Zveze komunistov Jugoslavije v predlogu izhodišč za kongresna stališča in in sklope smo podali celovit pregled karakterja družbe, ki jo gradimo. Odgovarjamo na mnoga neresena vprašanja družbeno-ekonomskega in političnega razvoja in obenem postavljamo nove naloge pred družbo in Zvezo komunistov Jugoslavije. Uresničenje vseh teh nalog in naš vsestranski napredek sta odvisna od tega, kako uspešno bomo razvili samopravne odnose. Stališča v izhodiščih so s tem pogledu popolnoma jasna! So smerek za akcijo in še večjo mobilizacijo v vsaki organizaciji in slehernem družbenem okolišu.

Omenil sem le nekatere značilnosti naše politične situacije in našega boja za napredek. Mislím, da lahko ugotovimo, da smo brez ožira na težave, slabosti, deviacije, ki smo jim bili priča in ki so še v našem življenju lahko ponosni na preložen pot. Tako, kot je naš delovni kolektiv lahko ponosen, da je ustvaril to, kar danes imamo, in da lahko z zaupanjem zre v bodočnost, prav tako si upam trditi, da lahko vsi delovni ljudje Jugoslavije z velikim optimizmom krenejo v še lepšo prihodnost socialistične samopravne družbe.

Ustava zgodovinski revolucionarni akt

Mi smo v zadnjih dveh letih ne samo politično razčistili z opozicijskimi gibanji v naši družbi, temveč smo v teh dveh letih,

ki so jih nekateri predvsem v izomozstvu, pa tudi doma označevali kot obdobje največje politične krize v Jugoslaviji, uspeli da storimo velik korak naprej v razvoju našega gospodarskega in družbeno-političnega sistema.

Pred nami je sprejetje nove ustave Jugoslavije, v kateri, prvič v zgodovini človeštva, snujemo družbenopolitični sistem, v katerem bo delovni človek resnično neposredno sodeloval pri odločanju o vseh starih svojega življenja. Ta zgodovinski revolucionarni akt, o katerem je bilo v zadnjem času veliko pisanega in govorenega, ne prispeva samo razvoju naše socialistične družbe, temveč imamo, brez dvoma, izredni mednarodni pomen. Ustvarjalni napori delavskega razreda in delovnih ljudi Jugoslavije, naši dosežki pri razvijanju samopravne socialistične demokracije, demokratizaciji in enakovrnosti odnosov v naši večnacionalni skupnosti so postali svetli primer v mednarodni politični javnosti. Jugoslavija in Tito danes vsemu svetu simbolizirata mir, demokracijo, resnično humanost in napredek. Mednarodni položaj Jugoslavije je zato trden in Jugoslavija predstavlja pomemben dejavnik boja za napredek ne samo na Balkanu, temveč tudi v Evropi in na svetu. Če smo v zadnjih letih priče popuščanja napetosti v svetu in če sporazumevanje med državami z različno družbeno ureditvijo postaja ena od značilnosti sodobnih političnih gibanj na mednarodni sceni, potem prav gotovo lahko trdimo, da je vsem tem pozitivnim procesom doprinesla svoj delež tudi socialistična Jugoslavija s svojo politiko mira, aktivne koeksistence, s svojim bojem za enakopravne odnose, za spoštovanje suverenosti, za ekonomski razvoj, svobodo in neodvisnost. Vendar pa ne smemo pozabiti na dejstvo, da v svetu obstajajo še vedno odprta vojna žarišča, da je pritisk imperializma in neokolonializma še vedno prisoten v Afriki, Aziji, Latinski Ameriki in da nekateri koeksistenci pojmujejo samo kot koeksistenco med velikimi, da pa se direktno vmešavajo v notranje zadeve drugih, zlasti srednjih in malih držav, o čemer najbolj priča zločin, storjen pred kratkim v Čilu. Tudi ne smemo pozabiti, da so nekaterim krogom v svetu vsi ti procesi trn v peti in da najbolj reakcionarne in konservativne politične sile skušajo tak razvoj zavreči.

Vojna v Vietnamu, formalno končana s pariškim sporazumom, praktično še vedno traja. Situacija v Kambodži, Laosu, Mozambiku, Angoli, Gvineji se ni spremenila. Krizi na Bliznjem vzhodu še vedno ni konca in izraelska agresija je ne samo ostala nezakonzovana, temveč dobiva vedno nove oblike. Oživljanje neofašističnih pojavov v nekaterih delih dela o tem, da tudi ta najbolj mrčna ideja v zgodovini človeštva ni dokončno mrtva. Kako naj razložimo razstrelitev spomenika, ki simbolizira boj partizanov z enotami SS v Robežu na Koroskem? To je delo fašističnih elementov, ki ne delujejo samo zoper slovenske narodnostne manjšine na Koroskem, ki ne zastripuljajo samo sosedske odnose med Jugoslavijo in Avstrijo, temveč istočasno pritiskajo na demokracije sile v Avstriji in s tem ustvarjajo plodna tla za oživljanje fašističnih in resistenčnih idej. Skrajni čas je, da avstriska vlada in vse demokracije sile v tej državi dodelajo, da od nacionalne neustrpnosti, sovniščišne gonje proti Slovincem, razstreljevanja spomenikov, blatenja slovenskih imen do napada nanje same ni daleč.

Jugoslavija zahteva uresničitev pravic manjšin

Jugoslavija se bo v skladu s svojo politiko zavežala, da se uveljavi Državna pogodba, ki jo je Avstrija podpisala in s katero je nase prevzela obveznosti, ki jih je dolžna tudi izpolniti. Jugoslavija ni imela, nima in ne bo imela nobenih teritorialnih pretenzij, opravičene pa so vse njene narodnostne pravice svojih narodnostnih manjšin v drugih državah, pa tudi v Avstriji.

INTERESI IN NASPROTJA

Tanaka danes v Moskvi —
Perspektive in težave sodelovanja

OD NASEGA MOSKOVSKEGA DOPISNIKA

MOSKVA, 6. oktobra. — V Moskvi se pripravljajo na sovjetsko-japonsko srečanje na »najvišji ravni«. Po obisku v Parizu, Londonu in Bonnu bo japonski ministrski predsednik Tanaka v nedeljo dopotoval na 3-dnevni obisk v SZ. Med državama se že vrsto let razvijajo dobri odnosi, toda med njima prav tako obstaja vrsta odprtih vprašanj, o katerih lahko kompetentno razpravljajo le na srečanju med najvišjimi voditelji.

Na prvem mestu sta vse kakor mirovni pogodbi med SZ in Japonsko. Državi sta formalno še vedno v vojnem stanju in razumljivo je, da je takšen odnos (pa čeprav formalen) med sosedama v trenutku, ko si v Aziji prizadevajo pravno in politično normalizirati stanje, nevzdržen. Pobudo za pogovore o mirovni pogodbi je dal sovjetski zunanji minister Gromiko med svojim lanskoletnim obiskom v Tokiu. Neposredni pogovori pa so se začeli v začetku letošnjega leta v Moskvi. Toda vse se je zaključilo pri vprašanju vrnitve štirih Kurilskih otokov. Japonski, ki so jih Sovjeti dobili kot nagrado za svoje sodelovanje v vojni proti Japonski. Ob vzpostavitvi diplomatskih odnosov med državama 1956. leta je takratni sovjetski voditelj Hruščov sicer obljubil, da bodo Sovjeti ob podpisu mirovne pogodbe vrnili Japonski dva od štirih otokov. Kazalo je, da bi to lahko bil kompromisni predlog, ki bi zadovoljil obe strani. Od takrat je minilo že 17 let in Sovjeti niso nikdar ponovili te možnosti. Narobe, ob lanskoletnem obisku japonskega zunanjega ministra Ohire v Moskvi so Sovjeti jasno povedali, da z vrnitvijo Kurilskih otokov ne bo nič. Sovjetska revija »Problemi Daljnega vzhoda« je nedavno dobesedno zapisala: »Ne glede na to, da je od druge svetovne vojne minilo že 27 let, japonski vladajoči krogi vztrajajo trdijo, da o zemeljsko vprašanje med SZ in Japonsko še ni rešeno, ker Sirijo v državi evranistično kampanjo za vrnitev severnega ozemlja. Če je, da že razumemo, da nima namena ponovno razpravljati o izidu II. svetovne vojne. V SZ trdno verujemo, da so povojne meje držav sveta svete in nedotakljive.

Tanaka, ki je v svojih naporih za uveljavitev Japonske kot svetovne vesilice pokazal v dosežkih starih z voditelji drugih vesilic precej prožnosti, prihaja na pogovore z Brežnevom, Kosiginom in drugimi sovjetskimi voditelji z azvezanimi rokavicami. Japonski parlament je nedavno zavezal ministrskega predsednika, da s »severnimi ozemljami« ne more biti nobenega barantanja. Takšno stališče so podprle vse japonske stranke, vključno s komunistično. Tanaka prav gotovo ne bo v pogovorih s Sovjeti preokaril poblasti, ki ji jih je dobil od parlamenta, zlasti ne v tem trenutku, ko zaradi notranjih naspotij in težav njegov položaj v deželi ni najbolj trden.

Kopica neznank

Drugo bistveno vprašanje, o katerem bo teka beseda med sovjetskimi gostitelji in japonskim gostom, je, kot se sliši iz japonskih virov v Moskvi, vprašanje azijske varnosti. Po končani vojni v Vietnamu so Sovjeti obnovili svojo akcijo v prid us-

varjanja sistema kolektivne varnosti v Aziji, za kar hočejo pridobiti tudi Japonsko kot eno od azijskih (in svetovnih) vesilic. Osnova sovjetskega predloga je polna suverenosti azijskih držav na podlagi nedotakljivosti in dokončnosti sedanjih meja na azijski celini. To praktično pomeni, da je kakršnokoli angažiranje Japonske v sistemu kolektivne varnosti izključeno, dokler ne podpisajo mirovne pogodbe s SZ in dokončno ne rešijo vprašanje spornih Kurilskih otokov. Razen tega imajo Japonski še nekatere druge pomisleke: sovjetski predlog ni dovolj jasen glede udeležbe Amerike v bodočem sistemu azijske kolektivne varnosti. Torej glede položaja osnovnega japonskega zavezanika in partnerja, s katerim je Tokio še vedno povezan s širokim sistemom gospodarskih in političnih vezí. Prav tako je velika nemanka Kitajska, s katero Tokio želi razvijati in razvijati dobre sosedne in trgovinske odnose. Razumljivo je, da pri sedanjem razmerju v sovjetsko-kitajskih odnosih Peking ne bo privolil v sodelovanje v sistemu azijske varnosti. Brez sodelovanja Pekinga pa bi bil takšen sistem nepopoln in izpostavljen še močnejšim kitajskim očitkom, da je usmerjen proti njim. Japonski so se izjasnili v prid azijske varnosti, toda ob aktivni udeležbi vseh azijskih in pacifiških sil (torej obvezno ob udeležbi Amerike in Kitajske) in teško je verjeti, da bi bili pripravljeni za sodelovanje v akciji, ki iz teh ali onih razlogov ne bi hotela ali mogla upoštevati njihovih želja in interesov.

Tretje vprašanje naj bi zadevalo sovjetsko-japonske gospodarske odnose. Sovjetski viri poudarjajo, da je v zadnjih letih Japonska zavzela drugo mesto v sovjetski zunanji trgovinski menjavi s kapitalističnimi državami, takoj za ZR Nemčijo. Obojestranski uvoz in izvoz je v preteklem letu dosegel nekaj več kot milijardo dolarjev. Zlasti se uspešno razvija trgovina med vzhodno Sibirijo in sovjetskimi Daljnimi vzhodom ter Japonsko. Toda to je samo ena plat sovjetsko-japonskega gospodarskega interesa. Druga mnogo pomembnejša plat zadeva dolgoročno sodelovanje med državama, ki bi sodelovali na skupnem izkoriščanju velikih naravnih bogastev Sibirijske. Drugače povedano, Japonski naj bi vložili kapital v razvoj Sibirijske, Sovjeti pa bi jih zato dolgoročno oskrbovali s surovinami in energetskimi viri. Gre za obojestransko korist, saj je znano, da Sovjeti primanjkuje sredstev in sodobne tehnologije, Japonsci pa surovin. V 1975 letu bo Japonska morala dobiti iz uvoza kar 99,7 odstotka potrebne nafte, 99 odstotkov železne rude, 85 odstotkov premoga itd. V trenutku zaostre se sedanje energetske krize v svetu ta problem za Japonsce postaja še bolj težaven in pomemben.

Glavno še čaka

Sovjeti in Japonci so doslej podpisali tri velike sporazume: petletni sporazum o japonskem kreditu SZ v višini 133 milijonov dolarjev za razvoj lesne industrije v Sibiriji. Po tem sporazumu naj bi Japonci v obdobju od 1968. do 1973. leta dobili 8 milijonov kubnih metrov sibirskega lesa. Med državama so še dosegli načelni sporazum o podaljšanju tega dogovora še za pet let. Predvidevajo podvojitev višine novega japonskega kredita kakor tudi podvojitev dobave sibirskega lesa Japoncem. 1970. leta so sklenili sporazum o japonskem financiranju gradnje in opremlitve pristanišča v zalivu Vrangeli blizu sovjetskega pacifiškega mesta Nahodka. Naslednje leto pa so podpisali še sporazum o dobavi surovin za japonsko celulozno in papirno industrijo.

Toda največji sporazumi, o katerih razpravljajo že več let, še vedno niso podpisani. V Moskvi se sicer redno vrstijo številne delegacije japonskih gospodarstvenikov in vladnih predstavnikov, do konkretnega dogovora pa nikakor ne more priti, saj je v marsičem odvisen tudi od spregovorila ljudstva. Predsednica vlade je pojasnila, da je do pomanjkanja hrane prišlo zaradi zadnjih treh sušnih let in pa zaradi težav pri nakupu hrane na svetovnem tržistu. V Sri Lanki (pred celono no prikričajo bolazni, da se bo položaj do konca leta še poslabšal, ko bo do državne rezerve hrane skoraj popolnoma izčrpane.

Vlad v Colombo tako ni preostalo drugega, kot da se je odločijo za nepriljubljene omejitvene ukrepe. Doslej so veliki večini prebivalstva vsak teden dodelili 900 gramov riža, ki ga ni bilo treba plačati. Sedaj so ta obrok znižali na 450 gramov, ker pa to količino riža dobiva kar 10 milijonov od skupaj 13 milijonov obočancev, je očitno, da omejitve še zdaleč ni malenkostna. Teh deset milijonov prebivalcev spada v kategorijo siromahov, ki ne plačujejo davka na dohodek. Poleg tega so se v Colombo odločili, da bodo povečali odkupno ceno za riž za sedem rupij (deset rupij približno odgovarja vrednosti enega ameriškega dolarja) pri bušju, kar naj bi vzbudilo večje zanimanje pridelovalcev riža.

Sušno leto v Aziji

Doslej so bile odkupne cene riža tako nizke, da se kmetovalcem enostavno ni splačalo pridelovati riža. Tu di zaradi tega se na otoku vsako leto spopadajo s pomanjkanjem riža; na leto ga pridelajo kakih 400.000 ton, 300.000 ton pa ga morajo uvoziti. Doslej so ga največ uvozili iz Kitajske, v zamenjavo za izvoz kavečka.

MARKO KOZMAN

KRILOV: MIGRACIJA

»Kar v mesto, ga bom odnesla, saj bi iz vasi tako ušel, ko bo večji...«
»Krokodile, Moskva

KRIZA NA OTOKU SLONOV

Sri Lanka pesti pomanjkanje hrane

»Če bo šlo še nekaj časa tako naprej, potem bomo lahko začeli dan s takole jutranjo molitvijo: O bog, poskrbi za to, da bomo današnji dan preživel v znamenju včerajšnjih cen riža.« Te pikre besede je nedavno tega zapisal neki jutranjik iz Colomba in naprej brez ovinkarjenja zapisal, da je položaj s prehrano v Sri Lanki hudo kritičen.

Prehransko in gospodarsko krizo na otoku slonove, je potrdila tudi predsednica Sirimavo Bandaranaike, ki je pred nekaj dnevi po radiu spregovorila ljudstvu. Predsednica vlade je pojasnila, da je do pomanjkanja hrane prišlo zaradi zadnjih treh sušnih let in pa zaradi težav pri nakupu hrane na svetovnem tržistu. V Sri Lanki (pred celono no prikričajo bolazni, da se bo položaj do konca leta še poslabšal, ko bo do državne rezerve hrane skoraj popolnoma izčrpane.

Vlad v Colombo tako ni preostalo drugega, kot da se je odločijo za nepriljubljene omejitvene ukrepe. Doslej so veliki večini prebivalstva vsak teden dodelili 900 gramov riža, ki ga ni bilo treba plačati. Sedaj so ta obrok znižali na 450 gramov, ker pa to količino riža dobiva kar 10 milijonov od skupaj 13 milijonov obočancev, je očitno, da omejitve še zdaleč ni malenkostna. Teh deset milijonov prebivalcev spada v kategorijo siromahov, ki ne plačujejo davka na dohodek. Poleg tega so se v Colombo odločili, da bodo povečali odkupno ceno za riž za sedem rupij (deset rupij približno odgovarja vrednosti enega ameriškega dolarja) pri bušju, kar naj bi vzbudilo večje zanimanje pridelovalcev riža.

Kaj bo z levičarji?

V zadnjih treh letih odkar je vladujoča združena fronta Sirimavo Bandaranaike pože la zmago na parlamentarnih volitvah so se cene nekaterih potrošniških dobrin povečale za petkrat, povečala se je brezposelnost, pa tudi inflacija se čedalje bolj razrašča. Na očitke opozicije — tako z desne kot z leve — vlada odgovarja, da — je prišlo do podražitev povsod po svetu in da je tudi inflacija svetovni pojav.

Dejstvo je, da je spomladi pred dvema letoma na otoku tisočih barve zavrelo ravno zaradi omejenih težav,

ko so se mladi pripadniki skrajno levičarskih frakcij odločili za odkrit upor. Vmes sta posegli vojska in policija, upor so zadušili, po uradnih podatkih pa so takrat zaprli v posebno taborniško okrog 18.000 ljudi. Pred kratkim so oblasti iz taborniške izpustile 14.000 levičarjev, naskar je spet poskočila vojska in policija. Vokonservativna opozicija, ki deluje združene narodne stranke Džajvardene je izjavila, da so upornike izpušili v ravno takih neugodnih pogojih v deželi, zaradi katerih so se uprli.

Kljub vsemu pa se je v zadnjem času pojavil vsaj kanec upanja, da bo gospodarsko krizo na otoku mogoče prebroditi. Vlada se je odločila, da zunanjetrgovinska menjava poslej ne sme biti odvisna samo od dveh tradicionalnih artiklov, kavečka in kokosovih oreh, ki sta še pred letom ali dvema predstavljala 80 odstotkov otokskega izvoza. Colombo je sklenil popestriti izvoz, zato sedaj izvažajo vedno več raznih pišč, manjših ladij, prvih tipov avtomobilov, konserviranega sadja in podobno.

Mednarodni fond je trd

Vlada v Colombo je v zagatnem položaju zaprosila za pomoč tudi mednarodni fond, ki bi ji naj odobrili kredite v taki višini, da bi prebrodila vsaj najhujše. Iz mednarodnega monetarnega fonda pa so odgovorili, da mora Sri Lanka poprjeti za 65 odstotkov devalvirani rupijo, ker je njen tečaj nerealen, poleg tega pa naj uravnovesi svojo zunanjetrgovinsko menjavo. Vlada se je devalvacijo ni mogla odločiti, ker bi s tem sprožila nov plaz očitkov in nezadovoljstva v deželi. Pa tudi uravnoteženje trgovinske menjave še precej časa ne pride v poštev. Minister Perera je zato nujno zaprosil mednarodni fond vsaj za 25 milijonov rupij kreditov, ob čemer naj ne bi devalvirali rupije. Vse pa kaže, da se bo iz tega le težko kaj pridalo izcimilo. Pred tremi tedni je resno

70 dni v vesolju zahteva tudi smisel za humor

HOUSTON, 6. okt. (Reuter). — Vesoljec Gerald Carr, član tretje posadke prve ameriške orbitalne postaje, je izjavil, da se člani tretje posadke nebesnega laboratorija čutijo sposobni preživeti v vesolju rekordnih 70 dni, čeprav dokončnega sklepa o dolžini te emisije še niso sprejeli.

Tretjo posadko orbitalne postaje bodo poslali proti Skylabu 11. novembra. Polkovnik Carr je rekel, da je bilo prvotno predvideno, da bi ostali v vesolju 56 dni. Toda če bodo medicinske preiskave druge posadke nebesnega laboratorija po rekordnem dvomesnem bivanju v vesolju pokazale, da je

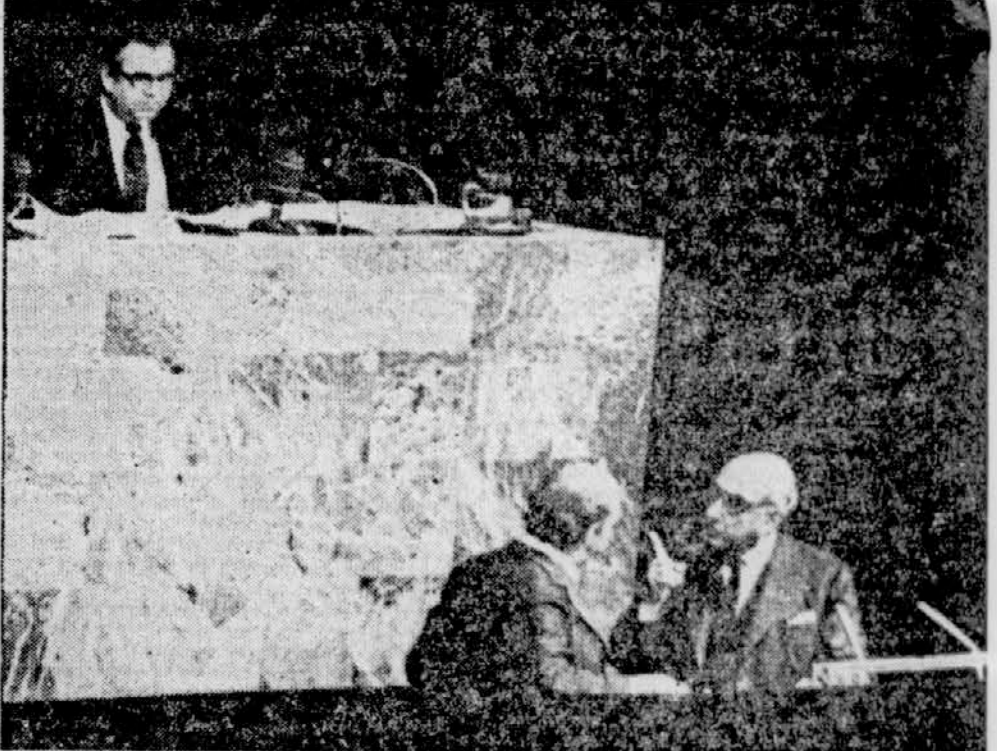
mogoče na poti okrog Zemlje ostati 70 dni, bodo mislijo podaljšali.

Druga posadka nebesnega laboratorija, zlasti se njen poveljnik Alan Bean, se je med poletom stalno pritoževal, da nima dovolj časa, za vsa predvidena naloga. Gerald Carr pa bi želel za svojo posadko čimveč prostega časa, da bi lahko v miru razmišljali in si zapisovali vtise.

Carr bo tokrat prvič poletel v vesolje. Dejal je, da bi mu bilo najljubše, ko bi samo sedel brez dela, gledal skozi okno in opazoval Zemljo pod nanjo. Druga posadka nebesnega laboratorija si česa takega ni mogla privoščiti, saj je bil njen delovni dan 18 ur dolg.

Poveljnik druge posadke Bean je dejal, da so se v vesolju nekačkrat ostro spili. V zvezi s tem je poveljnik naslednje mislje dejal: »Mislim, da bi bilo neumno pričakovati, da bo celoten polet minil brez sporov. Edina rešitev je smisel za humor in sposobnost za nevirno medsebojno komuniciranje.«

AVGUST PUDGAR

Zgodovina zasedanj Združenih narodov pozna nemalo napetih, tragičnih, pa tudi komičnih dogodkov. Toda v zvrsti skandalov od tistega dne, ko je Hruščov sezul čevlji in pred generalno skupščino udaril z njim po klopi, se ni zgodilo vse do minule srede nič podobnega, čeprav ni šlo za tako pomembno osebnost. Začelo se je tako, da je sovjetski delegat nastopil z ostro obtožbo čilenske hunte zaradi ubijanja Allendejevih pristaev. Delegat čiliske hunte Raul Bazan Davila (spodaj levo) je presodil, da mora biti uzažen. Delegat Saudske Arabije Barudi (desno) se je ponudil za posrednika in skušal doseči vsaj besedno premirje med sovjetskimi in čilskim delegatom. Za uslugo (za katero ga sicer nihče ni prosil) je je skupil od Davila, ki mu je baje rekel, da je cepec. Diplomata ste se tako razburila, da je moral podsekretar OZN, American Brantford Morse (za predsedniško mizo) skočiti z zvišenega mesta in ločiti razburjena gospoda. Telefot: UPI

Hočemo harem!

Več kot tristo muslimanskih študentov je v Džakarti prekinilo zasedanje parlamenta, ki je razpravljalo o načrtu zakona, ki bi prepovedal muslimanom poligamijo. Studentje so z velikim truščem navallili v poslanski dom in poskušali trgati sedeže. Člani parlamenta so v zmedenosti začeli bežati in tako seje prekinili za dve uri. Prekinitev je nastala ravno med govorom ministra za religijo Mukti Alija, ko je pojasnjeval nov zakonski osnutek. Mnogi muslimanski voditelji pravijo, da novi zakonski osnutek krši islamsko pravo. Policija, ki je prišla na kraj nereda s petimi oklopnimi avtomobili, je aretirala enajst študentov.

Brez šale

Kdorkoli bo zasaden, da razposajeno zbija šale v rimskem vodnjaku Trevi, bo kaznovan po ukazu rimske mestne uprave z denarno kaznijo 15.000 lir. V vodnjaku, ki je znan po pesmi »Trije nočiči v vodnjaku in po istoimenem filmu, še od nekdaj mečejo denar, ki gre v prid Rima. Nedavno pa so našli od kipa odmlinjen večji kos marmorja. Vodnjak, ki je delo kiparja Nicole Salvija, je bil narejen 1762. leta.

aero

Kemična in grafična industrija
CELJE

Po sklepu odbora za kadre razgllašamo prosto delovno mesto:

OBRATOVODJE

obrata matric — TOZD Sempeter

Pogoji:

— višješolska izobrazba — kemične, strojne ali organizacijske smeri;
— pet let delovnih izkušenj na enakih ali podobnih delovnih mestih.

Interesenti naj pošljejo ponudbe kadrovsko-socialni službi podjetja (AERO Celje, Cuprijska 10) v 15 dneh po objavi.

9072

NOVI TEDNIK - GORENJE IN VI

Od oktobra do decembra bo šlo med bralce Novega Tednika iz Celja za več milijonov nagrad. Boste med njimi?

ZAKLAD V DZUNGLI — Skozi nenasejane in težko dostopne brazilske džungle tečejo zlatonosne reke. Na desetstoteke »garimpeiros« (iskalcev zlata) se podaja v nevarnosti in težave v upanju na bogastvo.
Foto: Arhiv »Dela«

AVTOMOBILISTI!

Pripravite se za jesensko sezono, da bo vaša vožnja zanesljiva, mirna in srečna.

ZANCHI - autoforniture
TRST, Via del Coroneo 4

- ŠKATLE z rezervnimi žarnicami
- VARNOSTNE PASOVE
- VARNOSTNE KLJUČAVNICE
- VLEČNE VRVI
- ZRAČNE SEDEŽNE BLAZINE

- IN NASLONJAČE
- PRTLJAZNIKE
- VZVRZATNA OGLEDALA
- Roulottes
- NAPRAVE ZA GAŠENJE in številne druge potrebščine

VSA POJASNILA V SLOVENŠČINI
IN SRBOHRVAŠČINI.

